

Jaarverslag 2018

De Meerlanden Holding N.V.

Inhoud

Voorwoord	3
Profiel	4
Kerncijfers	8
Strategie	14
Strategie	15
Waarde toevoegen	18
Stakeholderbetrokkenheid	23
Verslag van het bestuur	28
Dienstverlening	30
Bedrijfsvoering	45
Financiële resultaten	57
Corporate Governance	60
Verslag van de raad van commissarissen	62
Governance	66
Compliance	71
Risicomanagement	72
Jaarrekening	78
Bijlagen	118
GRI-tabel	120
Stakeholderslijst	122
Toelichting op de materialiteitsmatrix	124
Certificaten	125
Begrippenlijst	126
Over dit verslag	127

“
Onze drijfveer is een duurzame
en mooie leefomgeving,
vandaag en morgen
”

1. Voorwoord

We staan als Nederland bekend om onze pioniersmentaliteit. Die instelling gekoppeld aan een langetermijnvisie hebben we nodig voor het tot stand brengen van structuurveranderingen in onze maatschappij en economie; landelijk en regionaal. Stap voor stap maken we de overgang naar een circulaire economie.

Meerlanden wil samen met haar stakeholders de regionale samenleving circulair maken en de werkgelegenheid regionaal versterken. Daar zetten we ons dagelijks voor in.

Elke dag bekijken we weer of we iets dat ogenschijnlijk waardeloos is, waardevol kunnen inzetten. Onze ambitie is groot, met als uitdaging hoe we iedereen in deze transitie naar een circulaire samenleving meekrijgen: inwoners, bedrijven, gemeenten. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen nut en noodzaak hiervan ziet? Hoe zorgen we ervoor dat iets moeten doen, willen doen wordt?

Ook in 2018 hebben we vooruitgang geboekt, samen met onze stakeholders. We hebben vele circulaire initiatieven genomen, zoals het verder stimuleren van afvalscheiding bij gemeenten en bedrijven om de waardevolle grondstoffen uit afval in te zetten voor de fabricage van nieuwe producten. We sorteren en demonteren afgedankte elektrische en elektronische apparatuur dichtbij met bevordering van lokale werkgelegenheid. We onderzoeken hergebruik van organisch afval bij het beheer van de openbare ruimte, zoals bermgras als groene grondstof of snoeihout als biomassa voor warmte, als bijdrage aan de energietransitie. Ons inkoopbeleid is zo veel mogelijk duurzaam en circulair. We zetten in op educatie, bewustwording en inspiratie om samen met inwoners, bedrijven en gemeenten een circulaire samenleving te maken: 'Samen Sneller Circulair'!

Met al onze activiteiten hebben we ook in 2018 weer een mooi financieel resultaat kunnen realiseren. Daarmee creëren we ruimte voor investeringen in de toekomst voor onze strategische doelen.

Ik dank onze mensen voor hun betrokkenheid. In deze veranderende omgeving blijven zij zich voortdurend inzetten voor een duurzame en mooie leefomgeving, vandaag en morgen.

Rijsenhout, 9 mei 2019

*Angeline Kierkels
Algemeen directeur*

A close-up photograph of industrial machinery. In the foreground, several bright orange rollers are arranged in a row, moving from left to right. Above them, a complex metal structure with various bolts and components is visible. The background is dark and out of focus, showing more of the industrial environment.

2. Profiel

Profiel

Meerlanden is een innovatieve maatschappelijke onderneming, waarvan de aandelen worden gehouden door acht gemeenten in Noord- en Zuid-Holland. Onze klanten zijn gemeenten en hun bewoners, bedrijven en instellingen. Onze kernactiviteiten zijn het op hoogwaardige wijze inzamelen, verwerken, hergebruiken en recyclen van materialen en (afval)stoffen en het door middel van duurzaam beheer van de openbare ruimte bijdragen aan een waardevolle leefomgeving. Onze 500 medewerkers, inclusief circa 120 medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, zetten zich hier dagelijks voor in.

Meerlanden streeft ernaar zo veel mogelijk waarde toe te voegen aan materialen en (afval)stoffen door deze te hergebruiken of te recyclen tot bruikbare grondstoffen. Als innovatieve onderneming doen we dat door gebruik te maken van nieuwe technieken en processen die wij met onze partners ontwikkelen. Zo dragen we nu bij aan een schoner milieu en zorgen we voor een duurzame toekomst voor de volgende generaties. Samen werken we aan onze strategie: 'Samen Sneller Circulair'.

Producten en diensten

De omzet van Meerlanden wordt opgesplitst in de volgende hoofdcategorieën:

- Gemeenten/aandeelhouders
- Bedrijven
- VAB (Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek)
- Compostering en vergisting
- Overige omzet

Met onze werkmaatschappijen bieden we de volgende diensten aan onze klanten:

- inzamelen van grondstoffen en restafval bij gemeenten en bedrijven
- beheer en onderhoud van de openbare ruimte
- omzetten van GFT-afval en etensresten (GFTE) in groengas, CO₂, warmte, compost en citrusbrandstof
- beheren van milieustraten
- gladheidbestrijding
- straatreiniging
- beheren van bedrijvenparken
- kringloopwinkel
- ongediertebestrijding
- marktbeheer
- rioleringswerken
- onderhoud van pompen en gemalen
- beleids- en communicatieadvies aan gemeenten
- advisering aan bedrijven
- educatie aan scholen en scholieren
- sorteren en demonteren van e-waste

Meerlanden heeft 10 bedrijfslocaties in haar verzorgingsgebied.

Werkmaatschappijen

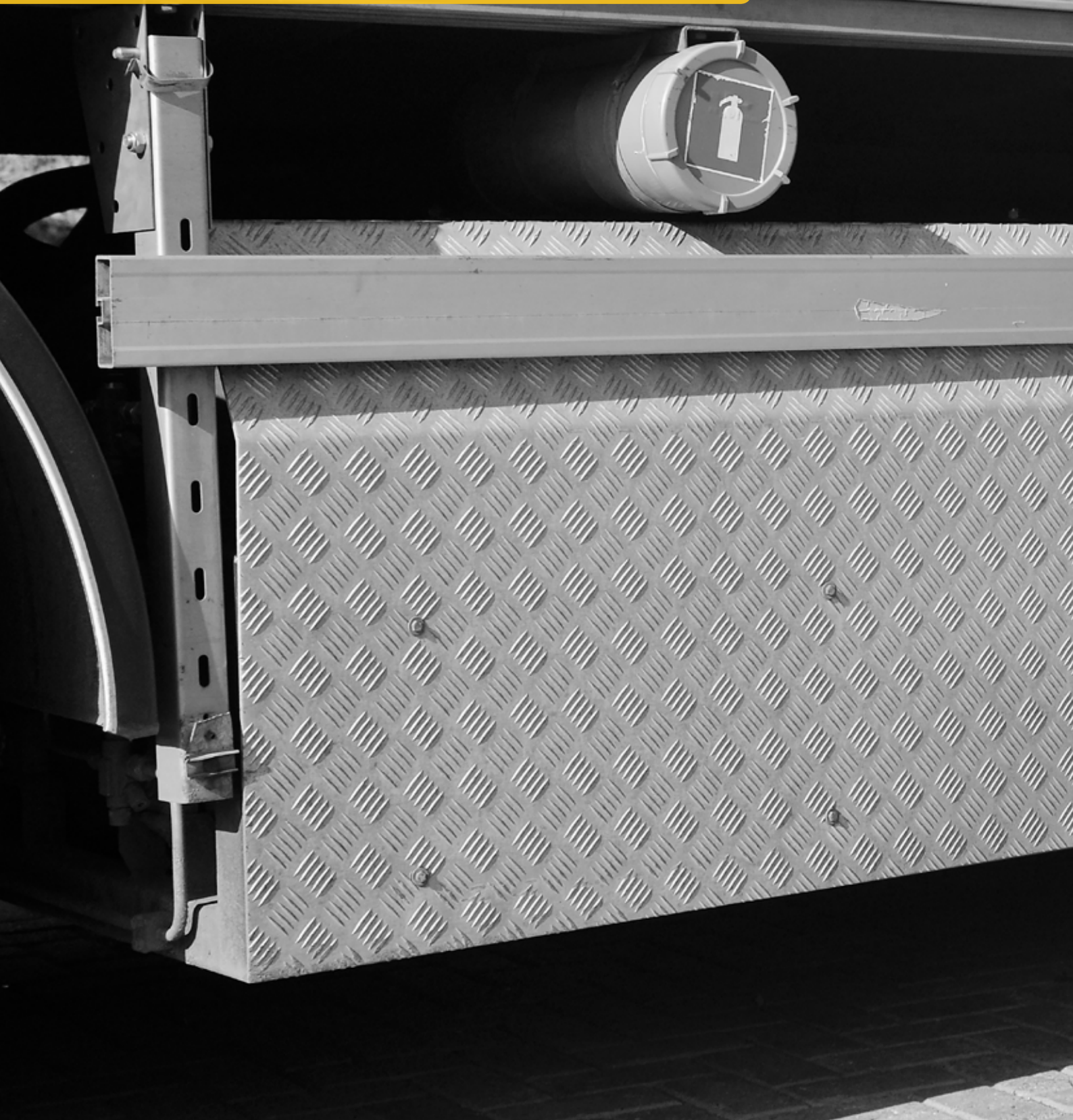
Tot de werkmaatschappijen die een 100 % deelneming zijn van De Meerlanden Holding N.V. behoren de volgende vennootschappen:

- De Meerlanden Afvalinzameling en Reiniging B.V.
- De Meerlanden Bedrijfsafval B.V.
- De Meerlanden Compostering B.V.
- De Meerlanden Flex B.V.
- De Meerlanden Infrabeheer B.V.
- Kringloopbedrijf De Meerlanden B.V.
- Meerlanden Circulaire Economie B.V.
- J.J.M. Heemskerk B.V.

Vornoemde werkmaatschappen worden meegenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De Meerlanden Compostering B.V. is mede vennoot van Groengas Haarlemmermeer. Dit is een 50 % deelneming en wordt naar rato meegenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

3. Kerncijfers

Financieel

Financieel (bedragen x € 1.000)	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Omzet aan derden	70.892	66.156	63.662	62.615	58.990	59.062	57.714	54.063	51.452	49.357
EBITDA	9.366	9.381	9.332	9.228	9.330	9.006	8.457	7.298	6.954	7.084
In % van de omzet	13,2	14,2	14,7	14,7	15,8	15,2	14,7	13,5	13,5	14,4
Resultaat na belastingen	2.687	2.525	2.694	3.077	3.011	2.601	2.242	2.105	2.037	2.763
In % van de omzet	3,8	3,8	4,2	4,9	5,1	4,4	3,9	3,9	4,0	5,6
Netto rentedragende schuld	14.874	18.531	17.038	14.633	13.769	16.545	21.548	19.313	16.778	9.257
Gem. netto geïnvesteerd vermogen *	42.907	43.314	41.320	39.531	39.997	42.730	42.562	37.348	27.892	29.637
Balans totaal	54.674	56.611	55.661	52.643	51.535	53.936	57.781	52.712	47.153	37.790
Eigen vermogen	28.220	27.049	26.140	25.292	24.474	22.504	20.747	19.349	18.061	17.134
Dividend *	1.344	1.516	1.616	1.846	2.259	1.040	844	844	817	1.110

Kengetallen

Solvabiliteitsratio (in %) *	49,2	45,1	44,1	44,5	43,1	39,8	34,4	35,1	36,6	42,4
Liquiditeitsratio *	0,60	0,68	0,47	0,36	0,40	0,40	0,48	0,49	0,63	0,37
Rentabiliteit op Eigen Vermogen in % *	10,0	9,9	11,0	13,1	13,6	12,1	11,3	11,4	11,8	17,2
Rentabiliteit op Netto geïnvesteerd Vermogen (in%)	6,3	5,7	6,5	7,8	7,5	6,1	5,3	5,6	7,3	9,3
Net Senior Debt */EBITDA	1,7	2,1	1,8	1,6	1,5	1,8	2,5	2,6	2,4	1,5
Debt Service Coverage Ratio	1,8	1,7	3,1	3,6	1,5	2,9	2,7	2,9	2,0	1,5

Per aandeel (bedragen x € 1,-)

Eigen vermogen *	146,48	139,17	133,66	127,78	121,08	116,98	108,48	100,86	93,99	87,33
Resultaat na belastingen	14,64	13,76	14,68	16,77	16,41	14,18	12,22	11,47	11,10	15,06
Dividend *	7,32	8,26	8,81	10,06	12,31	5,67	4,60	4,60	4,45	6,05

* Na verwerking voorstel winstverdeling.

2018

IN HET KORT

MEERLANDENFONDS
10-JARIG JUBILEUM

€ 55.000

NAAR 127 VERENIGINGEN
EN GOEDE DOELEN

18 MEDEWERKERS
GESLAAGD VOOR MBO

61 RONDLEIDINGEN

55,0 KTON GFT-AFVAL HIERMEE PRODUCEERDEN WE:

2,5
MILJOEN
ZAKKEN
MEERCOMPOST

1,75
MILJOEN
M³ GROENE CO₂

2,75
MILJOEN
M³ GROENGAS
VOOR WEGVERKEER

2,8
MILJOEN
KWH WARMTE
VOOR GLASTUINBOUW

OMZET 2018
€ 70,9 miljoen

NETTO RESULTAAT 2018
€ 2,7 miljoen

EBITDA 2018
€ 9,4 miljoen

DIVIDEND 2018
€ 1,34 miljoen

SOLVABILITEIT 2018
49,2%

DIENSTVERLENING
IN 29 GEMEENTEN

5,7 KTON
PMD TOTAAL

52%
VAN HET WAGENPARK
OP GROENGAS

AFVALINZAMELING VAN

324.000
INWONERS

3.800
BEDRIJVEN

VERZUIMPERCENTAGE

 6,0%

IF-RATE

6,3

323

MEDEWERKERS (IN FTE)
IN DIENST BIJ
MEERLANDEN

 INDIENST-
TREDINGEN: **52**

UITDIENST-
TREDINGEN: **54**

79,8

KTON
RESTAFVAL
TOTAAL

22,2

KTON
PAPIER EN
GLAS TOTAAL

**LANDELIJKE
COMPOSTDAG**
IN 15 GEMEENTEN
RUIM 55.000 ZAKKEN
MEERCOMPOST
UITGEDEELD

575.000
LITER WATER
VOOR PEKELWATER

500.000
LITER WATER
VOOR STRAATVEGEN

SPONSORING
€ 36.000

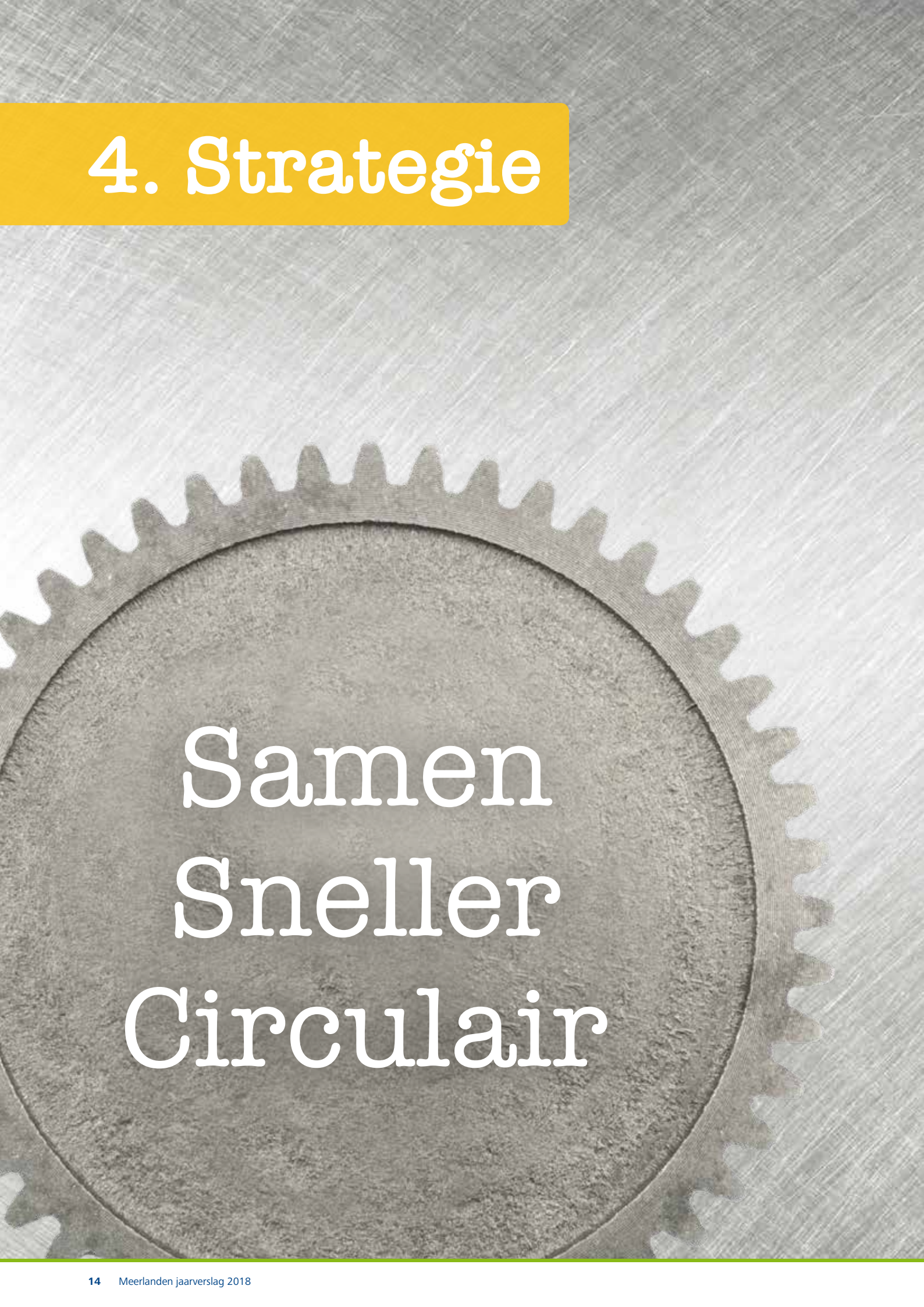
116 MENSEN AAN HET
WERK MET AFSTAND
TOT DE ARBEIDSMARKT

181

KILO RESTAFVAL
PER INWONER

4. Strategie

Samen
Sneller
Circulair

4.1 Strategie

Meerlanden is een innovatief inzamel-, grondstoffen- en energiebedrijf en duurzame beheerder van de openbare ruimte. Wij leveren een bijdrage aan (rest)afvalpreventie, het verminderen van het gebruik van grondstoffen en de uitstoot van CO₂. En door het beheer van de openbare ruimte dragen we bij aan de regionale biodiversiteit, een klimaatadaptieve omgeving en een inclusieve maatschappij, door werk te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zo werken wij mee aan het realiseren van een circulaire maatschappij.

Onze strategie 'Samen Sneller Circulair' geeft richting aan die ambitie. Bij het vormgeven van de strategie hebben we onze aandeelhouders, klanten en andere belanghebbenden intensief betrokken. De strategie van Meerlanden is gebaseerd op zes strategische pijlers; bij elke pijler stellen we een duidelijk doel.

Meer winnen
uit afval

Meer
betrokkenheid
bij de buurt

Meer groene
energie en warmte

Meer biobased
producten
& biodiversiteit

Meer
mogelijkheden
voor mensen

Meer financiële
waarde

4.1.1 Meer winnen uit afval

Een van de belangrijkste kernactiviteiten van Meerlanden is afvalinzameling en GFT-verwerking. Wij hebben het liever over het '(terug)winnen van materialen, grondstoffen en energie'. Dat begint met het reduceren van afval. En met het adviseren van gemeenten, bewoners en bedrijven hierover. Meerlanden werkt aan een restafvalloze samenleving door steeds betere afvalscheiding aan de bron bij huishoudens en bedrijven. De overheid heeft in het uitvoeringsprogramma VANG - onderdeel van het Rijksbrede programma voor de circulaire economie - als concreet doel geformuleerd dat in iedere gemeente in 2020 nog maar maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar wordt ingezameld. Samen met de gemeenten waar we voor werken, willen we deze doelstelling realiseren.

Een andere doelstelling is om 25% van de bedrijven en instellingen die tot onze klantenkring behoren te hebben geadviseerd over ons 'zero waste concept'. Ook willen we hen begeleiden in de transitie om restafvalloos te ondernemen. Om deze doelstellingen te bereiken hebben we een sectorgerichte aanpak, zodat we bedrijven optimaal kunnen adviseren en ondersteunen bij het afval scheiden. En optimaliseren we continu ons logistieke proces met het gebruik van de nieuwste technologie en door standaardisatie van middelen, systemen en uitvoering.

4.1.2 Meer groene energie en warmte

Meerlanden haalt organisch afval op. Dit verwerken we tot groene energie en warmte. Met organisch afval bedoelen we groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (GFTE). Door duurzame energie op te wekken, zorgen we voor een verlaging van de CO₂-uitstoot. Zo dragen we bij aan een duurzame regio. Onze doelstelling is om in 2020 3 miljoen Nm³ groengas per jaar aan het net te leveren. En om al onze (rest)warmte die wij produceren nuttig in te zetten.

4.1.3 Meer mogelijkheden voor mensen

Duurzame inzetbaarheid en inclusief ondernemen zijn belangrijke waarden voor ons. Wij bieden arbeidskansen voor mensen. Op onze negen locaties werken meer dan 500 mensen op alle werk- en denkniveaus. We zetten nadrukkelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in. Wij vragen onze ketenpartners dit voorbeeld te volgen. Zo wordt social return een vaste waarde in de samenwerking met andere organisaties. In 2020 streven we ernaar in alle gemeenten waar we actief zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten. Dat doen we ook bij alle nieuwe activiteiten die we ondernemen. Veiligheid en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers staan voorop. Met aandacht voor duurzame inzetbaarheid, een veiligheidsplan en de ambitie om het aantal ongevallen met verzuim tot gevolg tot nul terug te brengen.

4.1.4 Meer betrokken bij de buurt

Meerlanden staat midden in de samenleving. Onze integrale wijkteams in de openbare ruimte zijn de oren en ogen in de wijk. Door samen te werken met bewoners, gemeenten, bedrijven en instellingen stimuleren we de lokale economie en werkgelegenheid. Ook bevorderen we de saamhorigheid in de buurt en geven we bewonersparticipatie een impuls. Ons doel is om in 2020 actief samen te werken met wijk- en buurtraden en succesvolle projecten op het gebied van bewonersparticipatie af te ronden.

4.1.5 Meer biobased producten en biodiversiteit

Organische grondstoffen uit de openbare ruimte, bijvoorbeeld bermgras en snoeihout, zetten we in om tot een regionale biobased economie te komen. Dat doen we ook met organisch huishoudelijk en bedrijfsafval. De biobased economie richt zich op de omslag van het gebruik van fossiele brandstoffen naar een economie die draait op biomassa als grondstof. Als grondstoffenproducent dragen we hieraan actief bij. Ons doel is om in 2020 alle (organische) grondstoffen uit de openbare ruimte 100% te hergebruiken.

4.1.6. Meer financiële waarde

Meerlanden is een financieel gezond bedrijf dat een redelijke winst maakt. Dit is de basis voor de continuïteit van ons bedrijf en stelt ons in staat onze doelen te realiseren.

4.2 Waarde toevoegen

Vanuit onze strategie 'Samen Sneller Circulair' willen we met onze dienstverlening waarde toevoegen. Hieronder staat ons waardecreatiemodel.

*gegevens niet beschikbaar bij Meerlanden.

Output

Meer winnen uit afval

- 181 kg restafval per inwoner
- * % bedrijfsafval-klanten geadviseerd over Zero Waste concept

Meer biobased & biodiversiteit

- 6 producten gemaakt uit organische grondstoffen
- Pilots/onderzoeken voor producten/toepassingen

Meer groene energie en warmte

- 2,75 mln. m³ geproduceerd groengas
- 2,8 mln. Kwh geproduceerde warmte
- 52% van het wagenpark rijdt op groengas

Meer betrokkenheid bij de buurt

- * mensen bereikt via educatie & bewustwordingsprojecten in 2018
- Projecten gericht op bewonersparticipatie

Meer mogelijkheden voor mensen

- 116 participatiemedewerkers in 2018
- * trainingsuren per medewerker
- Veiligheid: IF rate 6,3

Meer financiële waarde (x 1.000)

- Bedrijfsresultaat € 3.022
- Dividend € 1.344
- Personeelskosten incl. belastingen € 25.094

Outcomes

Helpen en ontzorgen van klanten

- Gemiddeld scheidingspercentage bij onze gemeenten in 2018: 56%
- Klanttevredenheid gemeenten: 8,04
- Klanttevredenheid bedrijven: *

Bijdragen aan een circulaire maatschappij

- Hergebruik grondstoffen uit de openbare ruimte

Bijdragen aan een klimaatneutrale samenleving

- 4.020 ton CO₂ in 2018 (-36%)

Bijdragen aan een leefbare, gezonde en veilige omgeving

- Klanttevredenheid bewoners: 7,32
- Betrokken bewoners, wijk- en buurtraden

Bijdragen aan sociale inclusie

- Medewerkerstevredenheid: *
- Welzijnseffecten sociale participatie

Verstevigen economie

- Lokale banencreatie

Impact

Verantwoorde consumptie en productie

Betaalbare en schone energie

Duurzame steden en dorpen

Ongelijkheid verminderen

Eerlijk en economische groei

“

Voor het vervoer van compost en KWD-afval moeten we veel rijden. Ik ben blij dat ik dat met een nieuwe, moderne wagen kan doen, met mijn vorige wagen heb ik 1,2 miljoen kilometer gereden!

Simon Koolhaas, transportchauffeur

”

Ons waardecreatiemodel is opgebouwd uit de input, onze bedrijfsprocessen en dienstverlening, de output, de maatschappelijke effecten en de impact van Meerlanden.

Voor onze dienstverlening gebruiken we verschillende kapitaalstromen, zoals menselijk en intellectueel kapitaal. Een andere belangrijke kapitaalstroom voor Meerlanden zijn (hernieuwbare) grondstoffen; ook gelet op onze missie om samen sneller circulair te worden.

Vanuit onze missie en visie geven we dagelijks invulling aan ons werk. Onze dienstverlening bestaat uit het inzamelen en (doen) verwerken van afval- en reststromen, organisch afval verwerken tot warmte of groen gas, advies aan klant en maatschappij en het duurzaam beheren van de openbare ruimte.

Onze strategische doelen zijn de resultaten van ons werk. Die resultaten zijn sociaal, economisch en ecologisch en hebben effect op al onze stakeholders en de maatschappij. Denk daarbij aan het ontzorgen van klanten, een bijdrage leveren aan de circulaire economie, een klimaatneutrale en veilige omgeving, sociale inclusie en een sterke economie.

Uiteindelijk leiden deze effecten tot de impact van Meerlanden, te weten de unieke en langdurige bijdrage aan duurzame thema's die voor ons en onze stakeholders belangrijk zijn: verantwoorde consumptie en productie, betaalbare en duurzame energie, duurzame steden en gemeenschappen, ongelijkheid verminderen en eerlijk werk en economische groei. Om onze onderscheidende impact te kunnen bepalen in vergelijking met andere bedrijven, maken we gebruik van de internationale duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties, de Sustainable Development Goals (de 'SDG's'). De SDG's geven tot het jaar 2030 richting aan de wereldwijde actie voor duurzame ontwikkeling. Hieruit hebben we er vijf geselecteerd die relevant zijn voor Meerlanden en het sluitstuk vormen van ons waardecreatiemodel zoals dit op pagina 18 is weergegeven.

4.3 Stakeholderbetrokkenheid

Als maatschappelijke onderneming staan we midden in de samenleving. In onze missie om samen sneller circulair te worden, hebben wij onze stakeholders hard nodig. Wij identificeren stakeholders aan de hand van onderlinge verhouding en de wisselwerking tussen de respectievelijke stakeholder en Meerlanden. In bijlage 8.2 bij dit verslag zijn onze stakeholders weergegeven.

Samen met onze belangrijkste stakeholders hebben we bepaald op welke onderwerpen we ons richten. Deze onderwerpen liggen in lijn met onze strategische doelen. In een materialiteitsmatrix wordt duidelijk wat voor Meerlanden en haar stakeholders materiële onderwerpen zijn. In bijlage 8.3 staat een uitgebreide toelichting op deze materialiteitsmatrix.

Materialiteitsmatrix

Excellente dienstverlening

Hergebruik & recycling

Ketensamenwerking

Financiële stabiliteit

Veilige & gezonde werkomstandigheden

Transparante tarievenstructuur

Geur- en geluidsoverlast

Energie & warmte uit afval

Digitalisering

Activiteiten private markt

Meer winnen uit afval

Meer biobased & biodiversiteit

Meer groene energie en warmte

Meer betrokkenheid bij de buurt

Meer mogelijkheden voor mensen

Meer financiële waarde

Verantwoorde consumptie en productie

Groot

Meerlanden is een onderneming die zich inzet voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De inzameling en verwerking van materialen en (afval)stoffen en het duurzaam beheer van de openbare ruimte staan centraal bij onze activiteiten. Onze bedrijfsvoering en strategie wordt in belangrijke mate bepaald door wet- en regelgeving, overheidsbeleid en onze stakeholders. Onze aandeelhouders, klanten, het bevoegd gezag en omwonenden van onze bedrijfslocaties zijn enkele van belangrijke stakeholders. Wij zijn voortdurend in gesprek met onze stakeholders en trachten rekening te houden met een ieders belang bij de uitoefening van onze werkzaamheden en plannen voor de toekomst.

Wij hebben hieronder een selectie gemaakt uit ons stakeholdermanagement.

Stakeholder	Dialogo (wijze en frequentie)	Onderwerpen
Klanten (gemeenten)	Periodiek overleg op verschillende niveaus (operationeel, tactisch, beleidsmatig), en met verschillende intervallen: wekelijks, maandelijks, kwartaal- en jaaroverleg	Uitvoering, planning, klanttevredenheid, beleidsdoelstellingen
Aandeelhouders (gemeenten)	Aandeelhoudersvergadering (2x per jaar regulier + 2018 1x extra)	Begroting, jaarrekening, strategie, goedkeuring bestuursbesluiten
Omwonenden	Buurt(informatie)bijeenkomsten (circa 4x per jaar) en buurtklankbordgroep/ werkgroep (circa 4x per jaar)	Bedrijfsterrein, inrichting, milieueffecten
Bevoegd gezag (milieu)	Omgevingsdienst (regelmatig overleg)	Actualisatie, uitbreiding, naleving vergunningen
Brancheorganisatie NVRD	Participatie bestuur, deelname congressen, kennisbijeenkomsten, workshops, masterclasses (jaar doorlopend)	Toekomstscenario's circulariteit, VANG, beheer openbare ruimte, privacy, vennootschapsbelasting
Vereniging Afvalbedrijven (VA)	Participatie commissies (2 commissies, per commissie circa 4x per jaar)	Circulariteit, inzameling, recycling, bioconversie, ARBO, veiligheid, communicatie
Metropoolregio Amsterdam (MRA)	Participatie platforms (circa 4x per jaar)	Regionale duurzaamheid, leefbaarheid, economie
Bedrijven & instellingen	Marktonderzoek (eenmalig gedurende een tijdvak)	Dienstverlening, toetsen proposities
Medewerkers	Cyclus afspraken-, functionerings-, beoordelingsgesprek (totaal 3x per jaar), HR-businesspartner (op verzoek), Ondernemingsraad (6-8 wekelijks)	Persoonlijke ontwikkeling + doelstellingen Algemene gang van zaken onderneming en advies- en instemmingsplichtige bestuursbesluiten

5. Verslag van het bestuur

5.1 Dienstverlening

5.1.1 Afval en grondstoffenbeheer

Afval zien wij als grondstof. Ons streven is om afval zorgvuldig in te zamelen, te verwerken en maximaal te hergebruiken en te recyclen tot nieuwe grondstoffen. Zo werken we aan een restafvalloze samenleving. Onze strategie 'Samen Sneller Circulair' geeft richting aan deze ambitie. Vanuit Meerlanden wordt er gestuurd op de grondstofstromen die vrijkomen vanuit de publieke- en private inzamelactiviteiten. In wetgeving is vastgelegd dat er 18 huishoudelijke afvalstromen gescheiden moeten worden aangeleverd. Meerlanden stuurt bij alle stromen op een optimale duurzaamheid- en prijsverhouding in de verwerking. Daarnaast hebben we vijf verschillende afvalstromen als strategisch speerpunt benoemd om te hergebruiken of om grondstoffen, energie en warmte uit (terug) te winnen. Dat zijn de afvalstromen textiel, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA), plastic, metaal en drankenkartons (PMD), groente-, fruit- en tuinafval (GFT) en biomassa. In de toekomst kunnen daar nog andere stromen aan worden toegevoegd. Op deze stromen nemen wij het voortouw om samen met bijvoorbeeld de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en Midwaste te werken aan een volwaardige circulaire en biobased economie.

Rijksprogramma Circulaire Economie en VANG

De Rijksoverheid werkt samen met gemeenten, het bedrijfsleven en de afvalbranche aan een circulaire economie waar afval niet bestaat en grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt. In het Rijksbrede Programma Circulaire Economie staat beschreven wat nodig is om Nederland in 2050 circulair te maken. Onderdeel van deze circulaire koers is het programma Van Afval naar Grondstof (VANG). Dit programma heeft als doel het restafval per inwoner te verlagen naar 100 kilo per jaar in 2020 en 30 kilo in 2025. Het programma komt de laatste jaren steeds nadrukkelijker op de politieke agenda's in de verschillende gemeenten. Sinds de laatste gemeenteraadsverkiezingen hebben alle gemeenten waarvoor Meerlanden werkt een ambitie voor reductie van restafval en afval scheiden geformuleerd. Daarnaast hebben 32 wethouders, twee gedeputeerden en de Vervoerregio Amsterdam tijdens de bijeenkomst tijdens het festival 'We Make the City' een manifest circulair inkopen ondertekend: 10% circulaire aanbestedingen in 2022, minimaal 50% in 2025 en zo snel mogelijk 100%. Nagenoeg alle Noord-Hollandse gemeenten hebben dit manifest ondertekend.

Directie Meerlanden

Verhoging verbrandingsbelasting

Door de invoering van de verbrandingsbelasting en de aankondiging in 2018 om deze verder te verhogen, ontstaat een nadrukkelijke financiële prikkel voor gemeenten om te scheiden. In de meeste gemeenten wordt de beleidsontwikkeling samen met Meerlanden opgepakt. We adviseren niet alleen, maar maken ook concrete operationele en financiële doorrekeningen van nieuw beleid en zorgen voor een projectmatige aanpak om beleid te implementeren.

In 2018 maakte Meerlanden met de gemeenten Aalsmeer, Diemen, Heemstede en Noordwijkerhout een start om tot nieuw beleid te komen. In 2018 is nieuw beleid in de gemeente Haarlemmermeer vastgesteld. In 2019 volgen de gemeenten Bloemendaal, Hillegom en Lisse. Met het nieuwe beleid worden aansprekende resultaten behaald. Zo is de gemeente Lisse met 60 kilo restafval per inwoner de best presterende gemeente in de Randstad. Uit een pilot die Meerlanden met de gemeente Haarlemmermeer in drie wijken uitvoerde, bleek dat bewoners 70 tot 100 kilo restafval produceerden. De gemeente stelde op basis van de uitkomsten van de pilots nieuw beleid op, waarvan de implementatie inmiddels in heel Haarlemmermeer van start is gegaan.

VANG in cijfers

	Restafval			
	VANG2020	2018	2017	2016
Aalsmeer	100	171	169	180
Bloemendaal	100	155	175	188
Diemen	100	232	230	232
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	100	304	310	300
Haarlemmermeer	100	186	187	191
Heemstede	100	207	202	195
Hillegom	100	186	189	189
Lisse	100	46	51	156
Noordwijkerhout	100	194	204	201

	Afvalscheiding			
	VANG2020	2018	2017	2016
Aalsmeer	75%	60%	60%	59%
Bloemendaal	75%	61%	58%	57%
Diemen	75%	33%	34%	57%
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	75%	36%	37%	36%
Haarlemmermeer	75%	54%	55%	54%
Heemstede	75%	56%	58%	60%
Hillegom	75%	57%	56%	56%
Lisse	75%	85%	84%	62%
Noordwijkerhout	75%	54%	53%	53%

Grondstoffenakkoord en Transitieagenda's

Als belangrijke stap in de transitie naar een circulaire economie werd door honderden bedrijven en instellingen, waaronder Meerlanden, in 2017 het Grondstoffenakkoord ondertekend. Met deze samenwerkingsafspraken wordt gewerkt aan het realiseren van de tussentijdse doelstelling: in 2030 50% minder gebruik van primaire grondstoffen.

Om deze doelstelling te bereiken zijn vijf transitieagenda's opgesteld voor ketens en sectoren met een relatief grote economische impact en een grote milieudruk. Het gaat om 'biomassa en voedsel', 'kunststoffen', 'maakindustrie', 'bouw' en 'consumptiegoederen'. Meerlanden maakt deel uit van het transitieteam consumptiegoederen en levert op deze wijze een bijdrage aan het voorkomen van verspilling, onnodige verpakkingen en afval. Dit team heeft voorgesteld op dit thema een aantal icoonprojecten op te starten, waaronder een over het recyclen van matrassen. Matrassen kunnen uit het restafval worden gehaald en hoeven niet langer te worden verbrand. De agenda consumptiegoederen voorziet in een transitie naar een nieuwe standaard waarbij de keten wordt gesloten en er zo min mogelijk uitvalt van producten, materialen en mensen. De crux van de voorgestelde maatregelen is dat de prijs van gerecyclede materialen lager wordt en die van primaire grondstoffen (virgin materials) hoger. Het transitieteam keek naar de beschikbaarheid van duurzaam geproduceerde biomassa, de systemen voor het produceren van biomassa en de verdienmodellen. De overige transitieagenda's, behalve 'bouw', raken de bedrijfsvoering van Meerlanden en in belangrijke mate de gemeenten. Deze agenda's worden daarom actief gevolgd.

Veranderende rol

Wereldwijd zullen we moeten toewerken naar een restafvalloze samenleving om verdere vervuiling van de aarde en grondstoffenschaarste te voorkomen. Nederland heeft de ambitie om een koploper te zijn in deze transitie. Meerlanden heeft zichzelf het doel gesteld deze restafvalloze samenleving in haar verzorgingsgebied te realiseren. Dit betekent dat we niet alleen kritisch naar onszelf kijken, maar ook naar de producenten en consumenten. Dit zijn de gebruikers van materialen en producten. Hoe minder materiaal zij gebruiken, hoe beter voor het milieu. Dat betekent dat producenten duurzamer moeten produceren; meer met oog op mogelijkheden van hergebruik. Ook van consumenten vraagt het een verantwoord gebruik van producten.

De inzameling van huishoudelijk en bedrijfsmatig restafval is een belangrijk onderdeel van onze dienstverlening. De komende jaren vindt een verschuiving plaats naar de rol van leverancier van grondstoffen. Uiteindelijk neemt in een circulaire economie het volume van de stromen af. Meerlanden zet erop in om grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk te (doen) verwerken, lokaal waar het kan, regionaal of landelijk waar het moet. We streven ernaar zo veel mogelijk grondstoffen of producten weer lokaal toe te passen. Hierbij is het van belang dat gemeenten stappen zetten op het vlak van circulair inkopen.

Meerlanden schuift steeds verder op in de keten. Vanuit onze strategie 'Samen Sneller Circulair' hebben we niet de ambitie om alle stromen zelfstandig te (doen) verwerken, maar wel om meer grip te krijgen op de keten. Voor de gemeenten is het belangrijk om inzichtelijk te hebben wat daadwerkelijk wordt hergebruikt en gerecycled. Meerlanden kan bij meer inzicht de inzameling optimaliseren, maar ook gericht sturen op wat in de keten gebeurt. In 2018 zijn we gestart om een volledig beeld per stroom te krijgen. We kijken naar het percentage hergebruik, de CO₂-reductie, de reststromen uit de verwerking en de ontwikkeling van kosten en opbrengsten. In 2019 ontwikkelen we op basis van deze data een grondstoffenrapportage richting de gemeenten.

Bronscheiding en nascheiding

Meerlanden heeft een visie op bronscheiding. In 2018 is nascheiding een actueel thema geworden, doordat er nieuwe installaties bij derden voor nascheiding van kunststof verpakingsafval, metaal, drankenkartons en papier beschikbaar zijn gekomen. Tot op heden wijst onderzoek uit dat bronscheiding de schoonste stromen oplevert. Schone materiaalstromen, gescheiden bij de bron, kunnen het meest hoogwaardig worden hergebruikt. Bovendien verhoogt deze manier van afval scheiden het bewustzijn van bewoners; zij zien direct dat het restafval afneemt.

De gemeenten Aalsmeer, Bloemendaal, Diemen en Heemstede hebben er voor gekozen naast bronscheiding ook nascheiding toe te passen. Daartoe wordt het huishoudelijk restafval aangeboden bij een nascheidingsinstallatie van een verwerker in Amsterdam. De gedachte hierachter is om de laatste bruikbare grondstoffen eruit te halen voordat het onbruikbare restant wordt verbrand. Het afval wordt door de installatie gescheiden in verschillende stromen. Helaas vallen de resultaten vooralsnog tegen. Het blijkt in de praktijk technisch ingewikkeld om gelijktijdig papier, plastic, drankenkartons en metaal te scheiden. Een belangrijke verstoring van het proces zijn de vochtige stromen van groente, fruit en reststoffen uit drankenkartons. De technische ontwikkeling rond nascheiding biedt naar verwachting voor de komende vijf jaar nog geen werkbaar alternatief voor bronscheiden.

Naar Milieustraat 3.0

In het verzorgingsgebied van Meerlanden zijn zeven milieustraten waar bewoners hun grof huishoudelijk afval (GHA) kunnen brengen. De milieustraten, aangelegd in de jaren 90, zijn ingericht op het zo efficiënt mogelijk innemen en scheiden van grof huishoudelijk afval. Sinds de jaren 90 is het aanbod van grof huishoudelijk afval door particulieren en het aantal verschillende afvalstromen flink toegenomen. Veel milieustraten zijn inmiddels te klein of gedateerd en hebben veel onderhoud nodig.

Een belangrijke ontwikkeling is ook dat milieustraten in de toekomst niet langer een afvalbrengstation zijn, maar onderdeel zijn van een integraal beleid op afval. Om de doelstelling uit het VANG-programma te behalen, is het van belang dat inwoners op eenvoudige wijze grof huishoudelijk afval kunnen inzetten voor hergebruik in plaats van het enkel aan te bieden voor verwerking. Meerlanden heeft onder de titel Milieustraat 3.0 een nieuwe visie voor een milieustraat ontwikkeld; vanaf 2019 willen wij deze visie tot uitvoering brengen.

Milieustraat 3.0 is een nieuw concept dat er vanuit gaat dat het scheiden ook van grof huishoudelijk afval aan huis begint, bij de consument. Vanuit deze gedachte verschuift een gedeelte van de functie van de milieustraat naar de wijk. Dit betekent dat de Milieustraat 3.0 niet alleen voldoende mogelijkheden biedt om grondstoffen gescheiden aan te bieden, maar dat in de wijk ook wordt ingezet op producthergebruik (re-use) en het delen en aanbieden van grondstoffen en producten.

De fysieke milieustraat zelf is ingericht op het informeren van gebruikers over bijvoorbeeld grondstoffen en het belang van hergebruik. We laten ook direct zien wat er met grondstoffen gebeurt. Deze activiteiten wil Meerlanden samen met lokale ondernemers opzetten. Ook bestaande activiteiten van Meerlanden zoals Meerwinkel, het fietsenreparatieproject of RSC Schiphol kunnen een plek krijgen op de nieuwe milieustraat. Hierdoor wordt de nieuwe milieustraat een beleving waar niet alleen gebracht maar ook gehaald kan worden.

Om tot de visie op de Milieustraat 3.0 te komen, is ook onderzoek gedaan naar bewoners en hun gedrag rond afval en hergebruik. Welke typen bewoners zijn er en hoe denken zij over hergebruik en de milieustraat? Dit heeft vijf verschillende bewonersprofielen opgeleverd die ieder op een andere wijze moeten worden bereikt en geactiveerd.

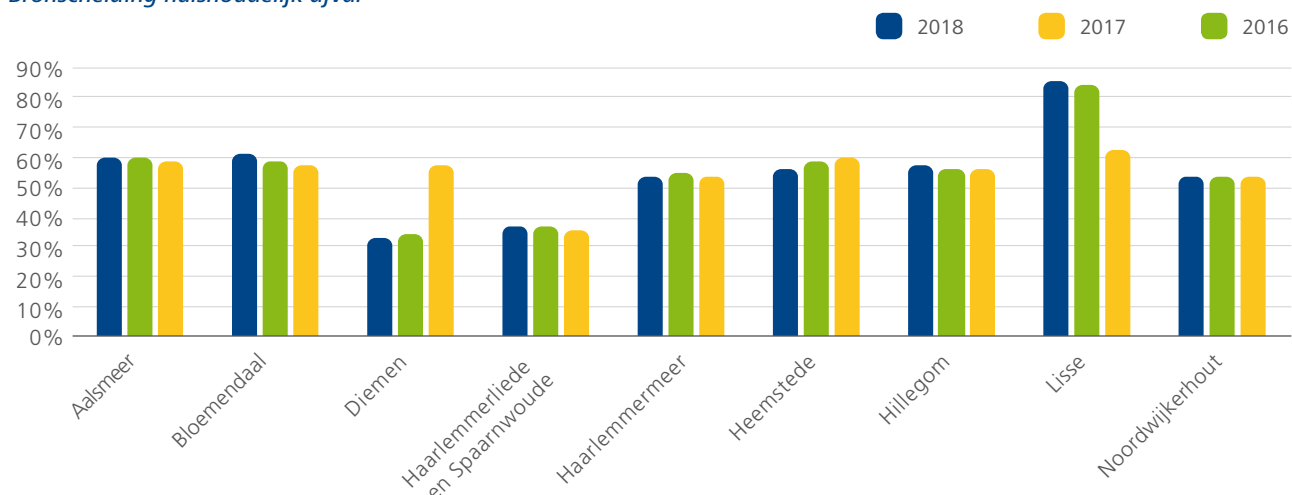
Afval scheiden in gemeenten

Het scheidingspercentage in de gemeenten waar we voor werken ligt in 2018 op gemiddeld 56%. We streven ernaar om in 2020 75% van al het afval te scheiden. Dat is ook de doelstelling van het landelijke VANG-programma.

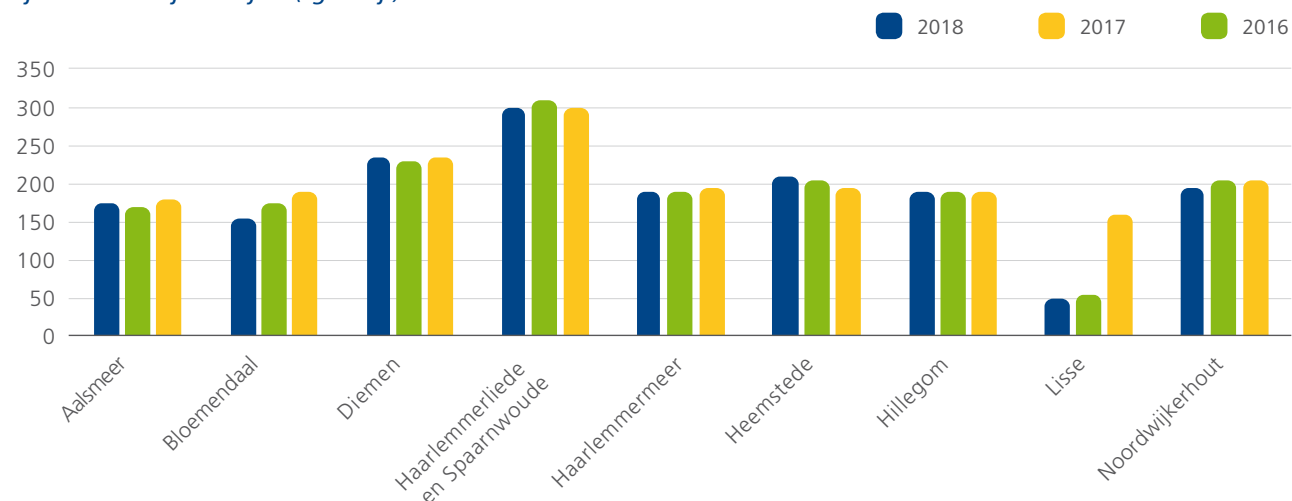
Afvalscheiding 2018	bron- scheiding	bron- en na- scheiding	restafval (kg/inw)	GFT (kg/inw)	papier (kg/inw)	glas (kg/inw)	kunststof (kg/inw)	textiel (kg/inw)
Aalsmeer	60%	63%	171	92	50	24	9,3	2,9
Bloemendaal	61%	*	155	126	45	25	13,6	2,9
Diemen	33%	39%	232	13	33	16	8,4	3,1
Haarlemmerliede c.a.	36%	40%	304	77	33	21	7,4	2,9
Haarlemmermeer	54%	58%	186	93	46	21	10,6	5,0
Heemstede	56%	60%	207	106	48	34	10,2	5,4
Hillegom	57%	61%	186	80	49	23	13,2	5,7
Lisse	85%	85%	46	121	68	29	45,7	5,8
Noordwijkerhout	54%	57%	194	99	45	27	13,1	5,8

* Cijfers niet beschikbaar bij Meerlanden

Bronscheiding huishoudelijk afval

Fijn huishoudelijk restafval (kg/inw/jr)

Textiel

De marktprijzen voor herbruikbaar textiel zijn het afgelopen jaar fors gedaald. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn het toegenomen aanbod aan textiel en de teruglopende kwaliteit ervan. Er wordt goedkoper geproduceerd en er worden meer kunststoffen toegepast. Deze kunststoffen zijn lastiger te hergebruiken. De textielvezel die overblijft is te laagwaardig om te verwerken in een nieuwe vezel. De opbrengsten van het textiel zijn sterk gedaald, tot gehalveerd. Dit heeft een impact op de keten. Meerdere textielsorteerinitiatieven zijn gestopt of samengegaan.

Meerlanden heeft een kleine drie jaar geleden een marktconsultatie gedaan om textiel lokaal te laten sorteren door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hierop hebben meerdere gerenommeerde partijen uit de textielsector ingeschreven. In een consortium van twee externe partijen is MeerGoed opgericht. MeerGoed sorteert in 2018 het textiel voor Meerlanden en andere partijen. Door de teruglopende markt en brand bij de hoofdsorteerlocatie van een van de eigenaren kon MeerGoed haar betalingsverplichtingen richting Meerlanden in 2018 niet tijdig en volledig voldoen. Om die reden is besloten het textiel niet langer naar MeerGoed te brengen, maar richting een andere partij. Meerlanden onderzoekt op welke wijze zij het textiel in 2019 wil verwerken.

Meerlanden zet in op een betere inzameltechniek voor textiel: handmatig verzamelen in bovengrondse containers en huis-aan-huisinzameling. Deze manieren van verzamelen zorgen voor 'schonere' grondstofstromen in vergelijking met het verzamelen in ondergrondse containers. Daardoor is textiel waardevoller en beter te verwerken, bijvoorbeeld als grondstof voor de productie van nieuwe kleding. Bovendien zorgt het voor ecologische en sociale meerwaarde.

Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)

Vanaf september 2017 verzamelt, sorteert en demonteert Meerlanden alle ingezamelde en afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA) in het Regionaal Sorteercentrum Schiphol (RSC Schiphol). In dit centrum biedt Meerlanden werk aan een kern van vaste medewerkers en aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Na een periode van proefdraaien is het sorteer- en demontagecentrum sinds het tweede kwartaal van 2018 volop in bedrijf. De ontvangen apparatuur wordt gesorteerd en deels gedemonteerd waarna de (onder-)delen aan verschillende eindverwerkers worden aangeboden voor recycling. Voor het ontmantelen van dit witgoed en elektronica is het RSC Schiphol in mei 2018 gecertificeerd volgens de Europese WEEELABEX-norm. Wij zijn het eerste en enige bedrijf in de regio met deze certificering. Daardoor kunnen we in 2019 onze demontageactiviteiten verder uitbouwen.

Binnen het RSC Schiphol zal op termijn 3.000 ton elektrische en elektronische apparaten worden gesorteerd en gedemonteerd en 4.000 ton groot witgoed. Een groot deel van deze hoeveelheid is afkomstig van milieustraten in de regio. Een ander deel komt van enkele grote bedrijven in de regio. De officiële opening van het centrum, samen met mede-initiatiefnemer Wecycle, vond plaats op 19 juni 2018.

Plastic, metaal en drankkartons (PMD)

Plastic verpakkingen, metaal en drankkartons (PMD) worden zoveel mogelijk als een aparte stroom ingezameld.

In 2018 hebben wij met onze gemeenten de overeenkomst voor het regiemodel Midwaste voor kunststof verpakkingen met vier jaar verlengd. Het regiemodel regelt de overslag, transport, sortering en vermarkting van de plastic verpakkingen. Circa 80 procent van het ingezamelde kunststof uit ons verzorgingsgebied wordt gerecycled. Een belangrijk deel hiervan vindt direct zijn weg als grondstof voor de productie van nieuw plastic. Een ander deel van het kunststofafval bestaat uit een mix van verschillende kunststofsoorten waarvan de recycling op dit moment moeilijker en duurder is.

Om dit kunststof verpakkingsafval beter en hoogwaardiger te recyclen is het belangrijk dat de kunststoffen die op de markt komen beter recyclebaar zijn. Inwoners worden gestimuleerd het kunststof goed te scheiden, waarna gemeenten het zo zuiver mogelijk moeten verzamelen en de sorteerfabrieken de soorten kunststoffen zorgvuldig uit elkaar halen. En ten slotte is het belangrijk dat producenten meer gerecycled kunststof toepassen in nieuwe producten. Zo kan de milieuwinst van de kunststofrecycling verder toenemen.

“

Ons sorteer- en demontagecentrum blijkt een geslaagde combinatie van invulling geven aan de circulaire economie en arbeidsparticipatie, in 2018 zijn vijf medewerkers doorgestroomd naar een volgende stap richting reguliere arbeidsmarkt. We zijn trots op het RSC Schiphol!

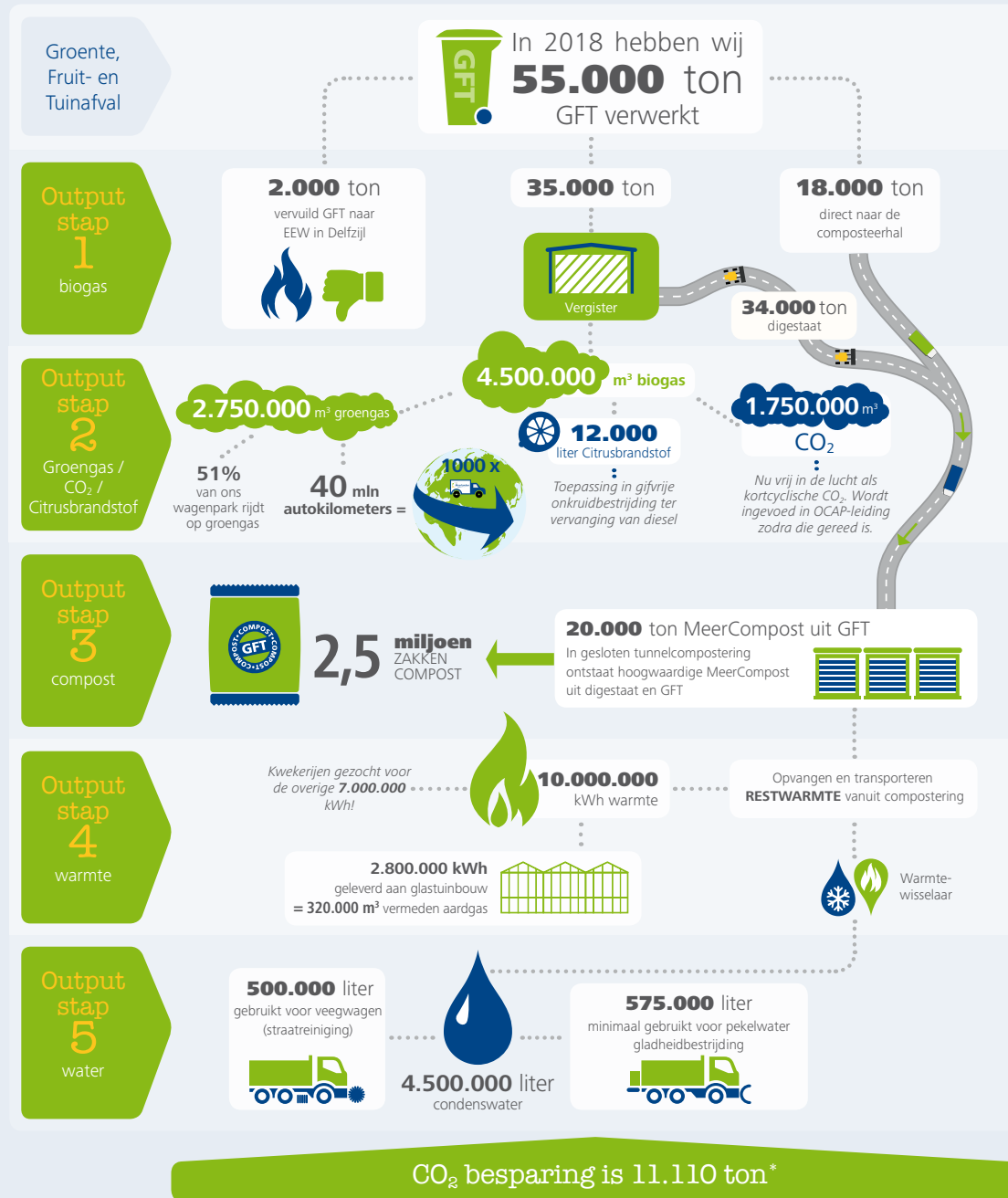
Martien Verwer, bedrijfsleider Regionaal Sorteert Centrum Schiphol

”

5.1.2 Energie en warmte

Meerlanden zamelde het afgelopen jaar 55.000 ton organisch afval in. Dat zijn groente-, fruit- en tuinafval en etensresten. Dit composteren we waarmee we warmte en energie opwekken. Die zetten we in voor onze eigen bedrijfsvoering, maar stellen we ook beschikbaar voor bedrijven en woningen. Dit maakt ons een energieleverancier voor de regio.

De Groene Energiefabriek van Meerlanden Opbrengsten uit GFT in 2018

* Conform CO₂ tool GFT verwerking 2.0 van de vereniging van afvalbedrijven

Besparing maatschappelijke kosten

De vergisting en compostering van GFT levert groengas, warmte, CO₂, water en compost op. Dit vermijdt het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee de uitstoot van CO₂. Onze aandeelhouders maakten de bouw van de vergister mogelijk. Financieel gezien draagt de vergister positief bij aan het resultaat van Meerlanden. Om de doelstellingen van het Parijse klimaatakkoord te halen is volgens de high-level Commission on Carbon Prices een CO₂-prijs van \$ 40 - \$ 80 per ton nodig in 2020¹. Dankzij de vermeden CO₂-uitstoot besparen onze aandeelhouders € 23 per ton geleverd GFT aan maatschappelijke kosten die worden veroorzaakt door de uitstoot van CO₂. *

Gegevens GFT verwerking

Cijfers	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
EBITDA	€ 1.794.366	€ 1.681.091	€ 1.778.000	€ 1.693.000	€ 1.707.000	€ 1.593.000	€ 1.120.000
M ³ groengas ingevoerd	2.749.966	2.552.478	2.331.744	2.429.952	2.339.206	1.990.483	1.158.663
Aangeleverd tonnage aandeelhoudende gemeenten	29.310	30.494	29.496	28.169	28.746	28.632	30.542
Poorttarief aandeelhoudende gemeenten	€ 44,98	€ 43,00	€ 47,97	€ 47,82	€ 47,17	€ 45,67	€ 44,78
Bespaard CO ₂ in KG	5.920.640	6.068.276	5.663.230	5.690.229	5.691.635	5.153.767	4.214.829
Prijs na CO ₂ besparing (bij EUR 60 per ton CO ₂)	€ 32,86	€ 31,06	€ 36,45	€ 35,70	€ 35,29	€ 34,87	€ 36,50
CO ₂ besparing gehele vergistings installatie in kg	11.110.000	10.945.000	10.560.000	11.110.000	10.890.000	9.900.000	7.590.000
Prijs aandeelhoudende gemeente na CO ₂ besparing (bij EUR 60 per ton CO ₂)	€ 22,24	€ 21,46	€ 26,49	€ 24,15	€ 24,44	€ 24,92	€ 29,87
Besparing aandeelhoudende gemeente door vermeden CO ₂ -uitstoot (bij € 60 per ton CO ₂)	€ 22,74	€ 21,54	€ 21,48	€ 23,66	€ 22,73	€ 20,75	€ 14,91

* Bij € 60 per ton CO₂, Report of the High Level Commission on Carbon Prices May 29, 2017

Citrusbrandstof

Uit GFT-afval kunnen we sinaasappelolie halen. Dit kan een goede vervanger zijn van diesel: citrusbrandstof. Wetgeving staat echter het vermarkten van deze brandstof niet toe. Daarom gebruiken we sinds 2018 de citrusbrandstof zelf in de apparatuur van onze voertuigen die we inzetten voor het bestrijden van onkruid met heet water. Het water wordt verhit door gebruik te maken van de citrusbrandstof. Deze duurzame thermische onkruidbestrijding gebruiken we in Heemstede en Aalsmeer in samenwerking met regionaal Loonbedrijf Roodenburg. We verminderen op deze manier de uitstoot van fijnstof, roet en stikstofoxide én maken geen gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.

¹ Deze commissie wordt geleid door Nobelprijswinnaar Joseph Stiglitz en lord Nicolas Stern

Drogerij

Tijdens het beheren van het openbare groen halen we veel takken en ander houtafval op. Wanneer we dat drogen en verwerken tot samengeperste snippers, kunnen we hier warmte en energie mee opwekken. Ook kunnen we de snippers weer inzetten in de openbare ruimte, die om klimaatadaptieve redenen steeds groener wordt. Zo dragen we bij aan een circulaire economie.

We hebben een studie uitgevoerd naar de haalbaarheid van een drogerij op het terrein van Meerlanden. Uit de studie blijkt dat een drogerij technisch en financieel haalbaar is en kan bijdragen aan de circulaire doelstellingen van Meerlanden. Als biomassa kan dit houtafval energie opleveren voor de omliggende bedrijven. In 2019 worden de volgende stappen gezet om tot een realisatie van de drogerij te komen in samenspraak met diverse belanghebbenden en specialisten.

Warmtebedrijf en warmtenet

Vanuit de beschikbaarheid van biomassa uit de openbare ruimte in de regio en van restwarmte uit de composteertunnels hebben wij plannen ontwikkeld voor de oprichting van een warmtebedrijf op ons bedrijfsterrein in Rijsenhout met bijbehorend warmtenet in de omgeving. Zo kunnen we warmte leveren aan kantoren en hotels op het nabijgelegen bedrijvenpark Amsterdam Airport Business Park (voorheen Park Rijk). Bedrijven zijn door de overheid verplicht om voor hun gebouwen minimaal energielabel C te hebben in 2023. Veel gebouwen op Park Rijk hebben verwarmingsinstallaties die gasgestookt zijn en aan vervanging toe zijn. Een mooi moment om over te schakelen op duurzame energie geleverd door Meerlanden. Wanneer zij gebruikmaken van de warmte van Meerlanden, kan de noodzakelijke sprong worden gemaakt in energielabel. De businesscase is positief, maar is wel afhankelijk van een aantal factoren. De plannen worden verder uitgewerkt in samenspraak met diverse belanghebbenden en specialisten. Bij een positief besluit start de realisatie naar verwachting in het najaar van 2019.

Omwonenden betrokken bij terreinvisie

Een nieuwe drogerij, een warmtebedrijf, efficiënte logistiek, een nieuwe milieustraat, overdekt grondstoffen verwerken. De transitie naar een circulair en energieopwekkend bedrijf vraagt om een nieuwe inrichting van het terrein van Meerlanden in Rijsenhout. Op een manier dat omwonenden weinig overlast ervaren. Om de omwonenden optimaal bij de ontwikkelingen te betrekken, heeft Meerlanden een terreinvisie opgesteld en hen gevraagd daarop te reageren. En hen gevraagd om op die terreinvisie te reageren. Van september tot en met december heeft Meerlanden vijf werkgroepbijeenkomsten en vier openbare informatiebijeenkomsten georganiseerd. Bewoners, lokale politiek en andere geïnteresseerden waren aanwezig. Zij werden ondersteund door een onafhankelijke externe adviseur. Geadviseerd is om de vernieuwingen door te voeren, mits rekening wordt gehouden met een aantal maatregelen om overlast te voorkomen.

5.1.3 Duurzaam beheer van de openbare ruimte

De mensen van Meerlanden houden de straten schoon, beheren het groen, verwijderen onkruid, ruimen zwerfafval op, legen openbare afvalbakken, houden straatmeubilair schoon, heel en veilig en zorgen voor ongedierte- en gladheidsbestrijding. Wij zijn lokaal georiënteerd. We kennen de gemeenten, de wijken, de straten en passen onze dienstverlening hierop aan.

Wij onderscheiden ons door oog te hebben voor de kwaliteit op de langere termijn. De openbare ruimte moet niet alleen op dit moment op niveau zijn, maar ook de komende jaren. Medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn vast onderdeel van de teams. Onze organisatie is erop ingericht om begeleiding te bieden en een veilige en collegiale werkomgeving.

In de toekomst wordt de openbare ruimte voor ons steeds nadrukkelijker leverancier van grondstoffen. Onkruid, groen en takken composteren we al. Komende jaren liggen er kansen om deelstromen hoogwaardig in te zetten. En laagwaardig materiaal te gebruiken als biomassa voor de energietransitie. De energietransitie vormt de komende jaren een belangrijk thema voor de gemeenten waar we actief zijn.

Niet-chemische onkruidbestrijding

De niet-chemische onkruidbestrijding is een relatief nieuw fenomeen in Nederland. Wij hebben hier vier jaar ervaring mee opgedaan, inclusief de pilots die we in het verleden uitvoerden. In 2018 hebben we samen met partners geïnvesteerd in het verduurzamen van

de uitvoering van niet-chemische onkruidbestrijding. Hierbij zijn meer thermische technologieën ingezet en hebben we een mobiele installatie die water verhit op een nieuw product uit de groene energiefabriek: citrusbrandstof. Langzaam worden ook de effecten zichtbaar van het niet meer gebruiken van chemische onkruidbestrijding. De wortels van het onkruid worden niet langer aangepakt en de worteldruk onder de verharding neemt toe. Meerlanden gebruikt ook de ervaring uit 2018 om de onkruidbestrijding verder te optimaliseren.

Adviseur van de openbare ruimte

In het beheer van de openbare ruimte evolueert onze rol en onze verhouding met onze opdrachtgevers. Zo willen we voor de gemeenten waar wij werken de rol van adviseur op ons nemen. Meerlanden is dagelijks bezig in de openbare ruimte en kan een gemeente zodoende goed adviseren over haar groenbeleid, beleidskeuzes en inrichting.

Doordat we in de wijk actief zijn, zien we waar bovengemiddeld veel zwerfafval ligt, afvalbakken niet worden gebruikt, openbaar groen verkeerd wordt onderhouden of inrichtingskeuzes niet aansluiten op het gebruik van bewoners of lastig beheerbaar zijn. Die kennis deelt Meerlanden met de opdrachtgever. Ook adviseren we de gemeente over haar groenbeleid en de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte. Zo kan de reconstructie en het onderhoud van groen nog beter op elkaar worden afgestemd. In 2018 zijn gesprekken gevoerd met Aalsmeer om voor de nieuwe meerjarige overeenkomst nadrukkelijk samen te gaan werken op het vlak van beleid en reconstructie en onderhoud.

Integrale dienstverlening

Voor de meeste gemeenten waar Meerlanden actief is, voeren we meerdere diensten uit. We onderhouden niet alleen het groen, we zorgen ook voor het opruimen van het zwerfafval en het schoon, heel en veilig houden van het straatmeubilair. Waar dat mogelijk is, combineren we die diensten. Dat maakt Meerlanden een integrale dienstverlener. In 2018 hebben we dat onder meer gedaan voor de gemeente Heemstede. De gemeente laat het groen onderhouden door medewerkers van re-integratiebedrijf Paswerk en is voornemens de regie op dit werk door Meerlanden te laten uitvoeren. Wij maakten een analyse van de groene gebieden in Heemstede en adviseerden de gemeente hoe het openbare groen op het gewenste kwaliteitsniveau te krijgen. Uit de inventarisatie bleek dat het groen op sommige plekken veel beter, efficiënter en goedkoper onderhouden kan worden. Meerlanden adviseerde Heemstede waar ze in haar openbare ruimte kosten kan besparen, waar andere onderhoudsmethoden nodig zijn en waar nieuw groen nodig of mogelijk is. Hiermee leggen we een basis om de regie op het werk over te kunnen nemen.

Werken aan transparantie

Meerlanden heeft drie vormen van samenwerken met gemeenten. We werken op basis van een lump sum; een vast bedrag op basis waarvan het werkpakket wordt samengesteld. Ook kan een frequentie worden afgesproken, bijvoorbeeld vier keer per maand de afvalbakken legen en één keer per maand het onkruid bestrijden. Een derde vorm is op basis van beeldkwaliteit. Dit wordt onder meer toegepast in de gemeente Haarlemmermeer.

Wat betekent werken op beeldkwaliteit voor de uitvoering? Vooraf wordt bepaald welke beeldkwaliteit in een gebied gewenst is. De gemeente Haarlemmermeer benoemt aan welk kwaliteitsniveau de openbare ruimte moet voldoen. Het CROW heeft vier kwaliteitsniveaus met bijbehorende criteria vastgesteld. Voor winkelgebieden in Haarlemmermeer geldt het hoogste niveau, A. En voor woonwijken niveau B.

Voor deze vorm van samenwerken is transparantie belangrijk. Periodiek rapporteert Meerlanden aan Haarlemmermeer met foto's en beschrijvingen waar welke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Ook voeren medewerkers van Meerlanden regelmatig schouwingen en controles uit. Dit doen we om klachten te voorkomen en te bepalen of de juiste werkzaamheden zijn uitgevoerd. Op deze manier kunnen wij goed sturen op verbetering.

Voor iedere gemeente vinden we het belangrijk om meer inzicht te geven. Het afgelopen jaar hebben wij gewerkt aan het digitaal gemeenteportaal. Dat is nu operationeel. Via dit portaal kunnen ambtenaren verslagen, rapportages en contracten inzien.

De komende jaren ontwikkelen we dit verder tot een interactieve omgeving. Zo moet het voor gemeenten mogelijk worden om zelf rapportages te genereren. Ook werken we aan een agendafunctie en een archief waardoor het voor iedere gemeente op ieder gewenst moment inzichtelijk is wat de status is van het werk.

In het kader van het vergroten van de transparantie van ons werk hebben we in 2018 de voorbereidende stappen gezet om voor een gedeelte van de werkzaamheden in de openbare ruimte in 2019 uniforme tarieven te hanteren. Zo hebben gemeenten direct inzicht in de resultaten van het beheer van de openbare ruimte.

DILEMMA KLIMAATADAPTATIE: behoud of herinrichten openbare ruimte?

Om gemeenten klaar te maken voor langere perioden van droogte en grotere hoeveelheden neerslag en extremere weersomstandigheden is een andere inrichting van de openbare ruimte nodig. Dat heeft gevolgen voor de dienstverlening van Meerlanden in de openbare ruimte. Een stukje verzakte straat moet misschien niet opnieuw worden bestraat, maar worden vervangen door groen. De dienstverlening van Meerlanden is nu vooral gericht op beheer en behoud van die openbare ruimte. We zien hierin kansen om meer samen op te trekken met de gemeenten en de eerder beschreven adviesrol in te vullen.

DILEMMA: circulariteit of biodiversiteit?

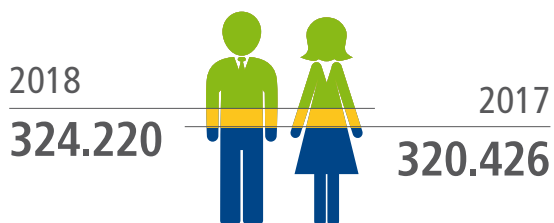
Voor Meerlanden is de openbare ruimte een 'leverancier' van grondstoffen. We onderhouden er plantsoenen en snoeien of kappen bomen die verwijderd moeten worden. In 2018 hebben wij onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om vanuit de resten van tak- en tophout energierijke biomassa in de vorm van pellets te maken. Het onderzoek en ook de concrete proeven laten zien dat dit kansrijk is. Voor het ontwikkelen van biomassa zijn monostromen het eenvoudigst te verwerken. Echter, in de buitenruimte is sterke behoefte aan een bredere biodiversiteit van bloemen, planten en kruiden. Dit is beter voor de leefbaarheid van insecten, vogels en andere dieren. Deze biodiversiteit levert geen biomassa op. Er zal in de toekomstige inrichting een goede balans moeten worden gevonden voor beide. Deze balans draagt tevens bij aan meer groen in de wijken en buurten. Dat is goed voor de klimaatadaptatie.

5.1.4 Gemeenten

Meerlanden richt zich primair op het uitvoeren van de dienstverlening en het adviseren aan haar aandeelhoudende gemeenten. Dit zijn Aalsmeer, Bloemendaal, Diemen, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede & Spaarnwoude (per 1 januari 2019 gefuseerd met de gemeente Haarlemmermeer), Heemstede, Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout (per 1 januari 2019 gefuseerd met de gemeente Noordwijk). In totaal gaat het om 140.000 huishoudens. Daarnaast werken wij ook voor andere gemeenten, en voor bedrijven en instellingen. Per gemeente varieert het dienstenaanbod.

	Aantal inwoners		Aantal aansluitingen	
	2018	2017	2018	2017
Aalsmeer	31.499	31.373	12.976	12.965
Bloemendaal	23.208	22.826	9.666	9.592
Diemen	28.121	27.272	14.134	13.634
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	5.867	5.665	2.476	2.412
Haarlemmermeer	147.282	146.003	61.694	61.165
Heemstede	27.080	26.936	11.917	11.915
Hillegom	21.812	21.316	9.677	9.445
Lisse	22.746	22.717	10.111	10.066
Noordwijkerhout	16.605	16.318	7.331	7.097
TOTAAL	324.220	320.426	139.982	138.291

TOTAAL AANTAL INWONERS

TOTAAL AANTAL AANSLUITINGEN

Gemeentelijke verkiezingen

In maart en november 2018 waren er gemeenteraadsverkiezingen. Dit betekent voor Meerlanden per gemeente een mogelijke herijking van de koers, afspraken en speerpunten. In de periode na de verkiezingen zijn de collegeprogramma's geanalyseerd en hebben er kennismakingsgesprekken met de nieuwe bestuurders plaatsgevonden. Meerlanden heeft na de verkiezingen een masterclass georganiseerd voor de nieuwe wethouders. Dit hebben we gedaan om bestuurders te informeren over belangrijke thema's rond afval en grondstoffen, openbare ruimte en sociale participatie voor de komende vier jaar. Het helpt de bestuurders in hun denken over nieuw beleid. We hebben onder andere gesproken over de Europese, landelijke en regionale transitie naar een circulaire economie en de invloed die gemeenten hierop kunnen hebben. Ook sociale duurzaamheid kwam aan bod. We bespraken het onderzoek dat Meerlanden en True Price uitvoerden naar het financiële effect van de inzet binnen Meerlanden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Uniforme tarieven

Een belangrijke mijlpaal in 2018 was de goedkeuring van het uniformeren van de tarieven op het gebied van afvalbeheer voor alle aandeelhoudende gemeenten; in hun rol als aandeelhouder en in hun rol als opdrachtgever is er unaniem ingestemd. Dit betekent dat de betrokken gemeenten dezelfde tarieven voor gelijke dienstverlening gaan betalen voor afvalbeheer. Dit vergroot de onderlinge vergelijkbaarheid, transparantie en vereenvoudigt het contractbeheer. Aansluitend op dit besluit is in 2018 door de gemeenten en Meerlanden gewerkt aan het uniformeren van de dienstverleningsovereenkomst. Afronding hiervan vindt in 2019 plaats.

Deze mijlpaal is het resultaat van een proces dat al in 2013 startte. Destijds noteerden de gemeenten en Meerlanden gezamenlijk al meerdere verbeterpunten om de samenwerking te verbeteren. Als belangrijke verbeterpunten werden transparantie en onderlinge vergelijkbaarheid genoteerd. In 2016 leidde dit tot een collectieve ambitie om te werken aan uniforme tarieven en contractvorm voor alle aandeelhoudende gemeenten van Meerlanden. In 2017 werd deze ambitie uitgewerkt in een rekenmodel voor gelijke tarieven. Wel blijft het voor individuele gemeenten mogelijk eigen keuzes te maken op het gebied van beleid, diensten en serviceniveau. Het grote voordeel is dat direct zichtbaar is wat het financiële effect hiervan is.

Bewoners- en klanttevredenheid

In 2018 heeft Meerlanden haar tweejaarlijkse bewoners- en klanttevredenheidsonderzoek gehouden. Meerlanden wil in 2020 gemiddeld een 8 scoren. Meerlanden scoort op het bewonerstevredenheidsonderzoek gemiddeld een 7,3. De taken voor het afvalbeheer worden met een 7,5 gewaardeerd en de uitvoering van de dienstverlening in de openbare ruimte met een 6,5. Het klanttevredenheidsonderzoek laat de tevredenheid van onze opdrachtgevers zien: de gemeenten waar wij actief zijn. De gemiddelde waardering voor onze dienstverlening is een 8,04.

BEWONERS- EN KLANTTEVREDENHEID

5.1.5 Meerlanden Bedrijfsafval

Meerlanden is er ook voor bedrijven die materialen en (afval)stoffen hoogwaardig willen laten verwerken, recyclen en hergebruiken. In 2018 heeft een marktonderzoek plaatsgevonden, waarbij marktsegmenten zijn gedefinieerd en proposities zijn getoetst. Op basis daarvan positioneren wij ons in de markt en actualiseren wij het diensten- en productportfolio.

Ons uitgangspunt is onze zero waste strategie: een samenleving zonder afval. Een bewijs van de duurzame resultaten van bedrijven is het Groene Energie Certificaat van Meerlanden. Dit certificaat laat zien dat organische afvalstromen worden omgezet in nuttige producten. Meerlanden adviseert en begeleidt het bedrijfsleven hoe afval kan worden voorkomen (Zero Waste concept) en wat de beste inzamelaanpak is. Naast afvalinzameling verzorgt Meerlanden ook de gladheidbestrijding voor bedrijven.

Voor bedrijven in Noord- en Zuid-Holland zamelt Meerlanden verschillende soorten bedrijfsafval in, zoals plastic en metalen verpakkingen en drankenkantons, papier en karton, GFT en etensresten, klein gevaarlijk afval, vertrouwelijk afval, hout, grof afval, kunststoffen en folies en restafval.

Tijdens steeds meer evenementen wordt afval scheiden door bezoekers mogelijk gemaakt en gepromoot. Meerlanden sponsorde een aantal van zulke evenementen, zoals de Avond4daagse in Nieuw-Vennep en Floriande (Haarlemmermeer), het Concours Hippique in de gemeente Haarlemmermeer en het Bloemencorso 2018 in meerdere gemeenten.

5.1.6 J.J.M. Heemskerk B.V.

J.J.M. Heemskerk B.V. ('Heemskerk') is gespecialiseerd in straatreiniging, riooltechniek en het beheer van de openbare ruimte en bedrijventerreinen. Heemskerk is actief in 14 gemeenten in Noord- en Zuid-Holland en heeft 68 medewerkers in dienst.

Het afgelopen jaar heeft Heemskerk zich nadrukkelijk geprofileerd op het specialisme van het onderhouden en installeren van pompen en gemalen en het kolkenzuigen. Heemskerk heeft hiervoor bijzonder materieel in huis en speciaal opgeleide medewerkers in dienst.

Vanaf het moment dat Heemskerk deel uitmaakt van de groep van ondernemingen van Meerlanden, heeft de onderneming zich ontwikkeld tot een bedrijf dat duurzaamheid een belangrijk onderwerp vindt. Heemskerk volgt de circulaire ambities van haar moederbedrijf.

5.2 Bedrijfsvoering

5.2.1 Veiligheid

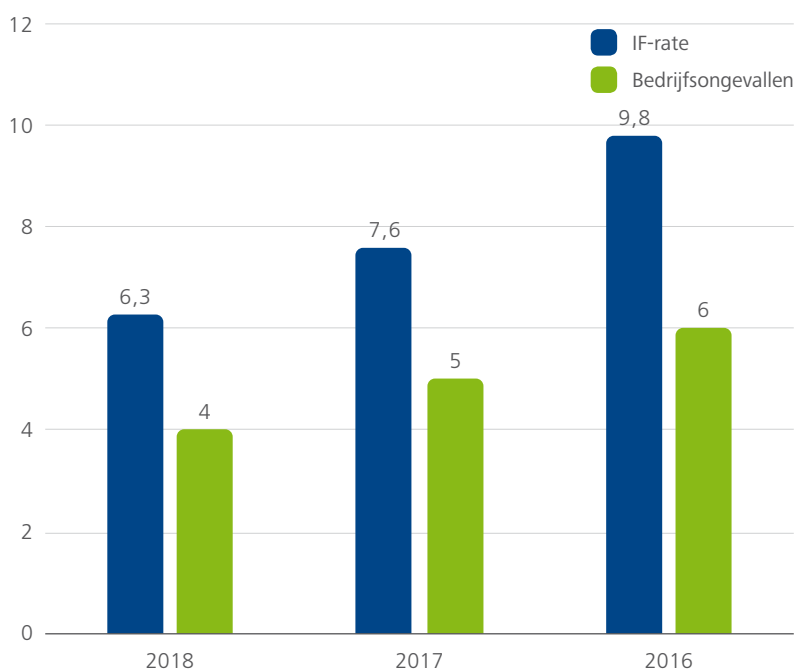
Het werken in de buitenruimte met zwaar materieel brengt risico's met zich mee. We doen er alles aan om het aantal ongelukken te beperken. Onze doelstelling is dat medewerkers in een veilige werkomgeving zonder gezondheidsrisico's hun werk doen. Om dit doel te bereiken hebben we een veiligheidsbeleid opgesteld voor de periode tot en met 2020. Dat moet leiden tot een proactieve veiligheidscultuur binnen Meerlanden. Met de zogenoemde Prestatie Indicator Top dimensie (PIT) methode meten we de veiligheid binnen onze organisatie. Met de PIT-methode wordt gekeken naar cultuur, beleid, organisatie, veilig werken, risicomangement, lerend vermogen en audits. Het afgelopen jaar hebben we het beleid uitgewerkt in een veiligheidsplan. In dit plan hebben we de verschillende onderwerpen uit de PIT-methode verder uitgewerkt en concrete doelen geformuleerd die we in 2020 uitgewerkt zullen hebben.

Ongevallen

Het afgelopen jaar zijn er 19 onveilige situaties geweest, 11 bijna ongevallen en 4 ongevallen met verzuim als gevolg waarvan in één geval een boetebesluit is genomen door de Arbeidsinspectie. Dit is nog niet onherroepelijk in verband met een ingediend bezwaarschrift omdat Meerlanden het besluit onevenredig vindt.

Het ging bij de genoemde ongevallen om uitglijden of ten val komen, verzwikken of verstappen. Als oorzaak wordt pech of onoplettendheid genoemd.

Ook het aannemen van een onveilige werkhouding of -methode komt voor. Ongevallen met verzuim meten we aan de hand van de IF-factor. Dit is het aantal ongevallen met verzuim in een jaar per 1.0000.000 gewerkte uren, uitgedrukt als ongevallenfrequentie-index. De IF-factor was 6,3 in 2018. Het doel is om een IF-factor van 0 te realiseren. De resultaten worden geborgd in een managementsysteem en door de teamleider gedeeld met de medewerkers en het managementteam.

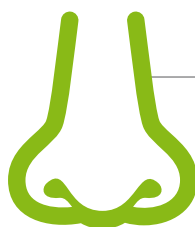

Om het aantal ongevallen met verzuim als gevolg zo veel mogelijk terug te brengen, hebben we het afgelopen jaar ruim 60 werkinstructies opgesteld voor operationele medewerkers. De managers delen deze instructies en zorgen ervoor dat deze worden nageleefd. Verder zorgen we ervoor dat we over de juiste en actuele veiligheidscertificaten beschikken die nodig zijn voor het werk. In maart 2018 heeft bij Meerlanden een complete VCA** hercertificering plaatsgevonden. Het certificaat is geldig tot maart 2021. Een overzicht van de certificeringen van Meerlanden is opgenomen in bijlage 8.4. Meerlanden schrijft zelf mee aan de normbeschrijving van eisen voor veiligheid, milieu en kwaliteit waaraan moet worden voldaan tijdens het ontwerp, het beheer, het onderhoud en het buiten gebruik stellen van biogasinstallaties (NEN 8771). In november zijn speciale voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd waarbij eerdere ongevallen zijn besproken om daarvan te leren voor de toekomst ('lessons learned').

Geurbeperving

Het aantal geurklachten bij onze hoofdvestiging in Rijsenhout is in 2018 verder gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. De bouwkundige wijzigingen en aanpassingen in de technische installatie en in bedrijfsprocessen hebben een blijvend positief effect. In het eerste en laatste kwartaal van 2018 waren er geen klachten.

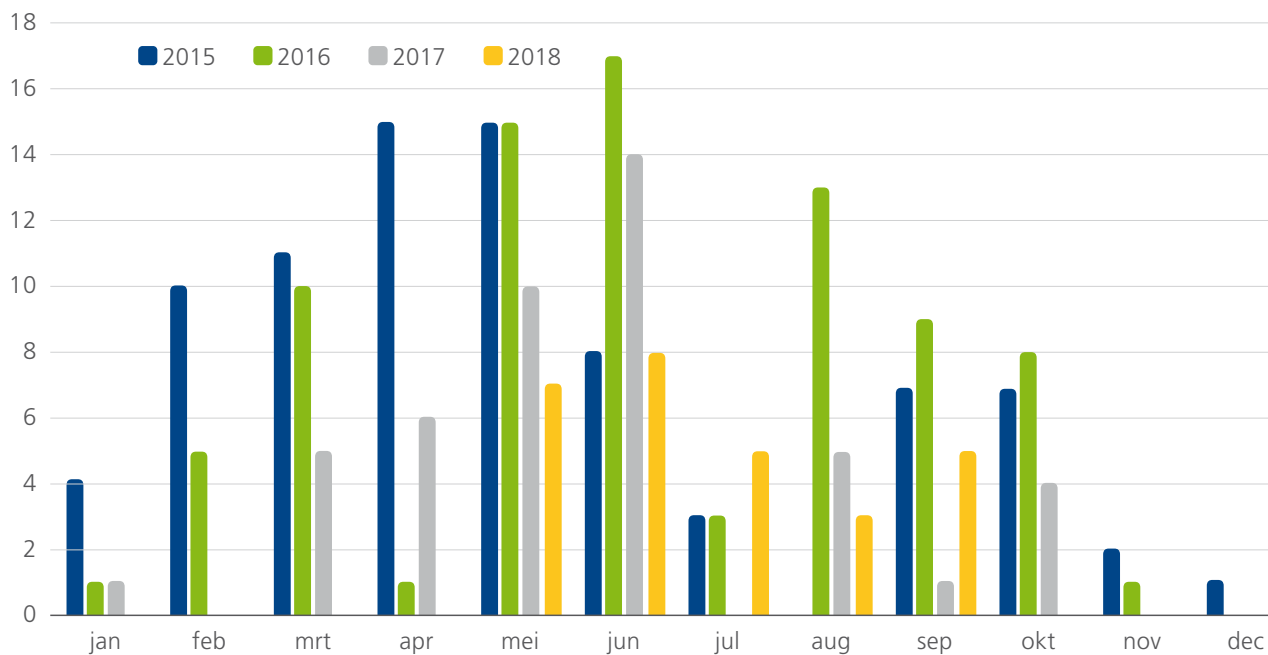
GEURKLACHTEN

IN 2018
VERDER GEDAALD

Geurbeperving

5.2.2 Educatie en voorlichting

Recycle-educatieprogramma

Een succesvolle transitie naar een circulaire economie wordt gestimuleerd door educatie. Zonder de juiste informatie kunnen bewoners maar moeilijk hun weg vinden in de wereld van het afval scheiden. In 2013 introduceerde Meerlanden het Recycle-educatieprogramma voor basisscholen. Dit programma verbindt twee belangrijke aspecten rondom afval scheiden, logistiek en educatie. Het afval uit alle klassen wordt voortaan gescheiden in verschillende stromen in gekleurde afvalbakken: groenafval, papier, plastic en drinkpakken en restafval. Bij de school wordt dit afval gescheiden opgehaald, zodat het grondstof wordt voor nieuwe producten. Het NMCX, Centrum voor Duurzaamheid, organiseert voor de leerlingen een lesdag over recycling, om hen te leren wat recycling is en hoe dat in de klas werkt.

De gedachte achter het programma is dat kinderen afval gaan zien als grondstof voor nieuwe producten en dat ze het normaal gaan vinden afval te scheiden, oftewel te recyclen. Zij voeden op hun beurt hun omgeving weer op en leveren zo een positieve bijdrage aan de afvalscheidingsresultaten van de gemeenten. In 2018 sloten vier scholen zich bij ons recycle-educatieprogramma aan, eind 2018 werd op 19 scholen in verschillende gemeenten door meer dan 2.000 leerlingen afval gescheiden.

Rondleidingen

Op aanvraag geven wij rondleidingen bij onze milieustraat en de Groene Energiefabriek in Rijsenhout. We laten kinderen zien hoe wij hun bananenschil omtoveren in groengas, compost, citrusbrandstof, warmte, CO₂ en water. Wie met eigen ogen ziet hoe een plastic zak in het GFT het recycleproces verstoort, begrijpt het probleem van vervuilde afvalstromen en kan zijn manier van afval scheiden verbeteren. In 2018 hebben wij meer dan 600 kinderen van 13 verschillende scholen rondgeleid.

In de warme maanden vragen BSO's en basisscholen vaak vuilniswagenexpedities aan. Op locatie laten onze chauffeurs aan de kinderen zien hoe een inzamelwagen werkt en wat wij allemaal inzamelen. Ook leggen zij de dode hoek van de wagen uit.

Wij geven hulp en advies aan scholen over hun eigen duurzame activiteiten en geven lessen over afval scheiden om de nieuwste ontwikkelingen met de kinderen te delen. Dit doen we ook onder meer met spellen, speurtochten en workshops voor het jonge publiek tijdens evenementen van gemeenten en andere partijen.

5.2.3 Innovaties & optimalisaties

Bij het creëren van meerwaarde zijn wij steeds op zoek naar nieuwe technieken en processen. Dat doen we samen met gespecialiseerde partijen en onderzoeks- en kennisorganisaties. Voor het opwekken van warmte en energie is onder meer onderzoek gedaan in samenwerking met het Energieonderzoek Centrum Nederland (duurzame energietransitie), SamenWarm (duurzame warmtenetontwikkeling) en PitPoint Clean Fuels (onderzoek mogelijkheden voor Power to Gas). Bij laatstgenoemd onderzoek zijn de Hanzehogeschool Groningen betrokken en de universiteit van Münster. Verder is onderzoek verricht samen met Wageningen Universiteit naar het winnen van suikers uit GF-fracties en naar mogelijkheden tot optimalisatie van het GFT verwerkingsproces met behulp van voorbewerking.

De ontwikkeling van citrusbrandstof, gefabriceerd uit schilresten van citrusvruchten, is een bijzondere innovatie. Deze brandstof wordt toegepast bij de bestrijding van onkruid met heet water dat is verwarmd met deze brandstof. In 2018 is weer een stap gezet naar chemieloos onderhoud van sportvelden in 2020. Twee sportvelden zijn in proef genomen voor toepassing van een nieuwe methode. Het onderhoudsresultaat is niet minder dan bij chemisch onderhoud. Bij de activiteiten in de openbare ruimte zijn proeven gedaan met inzet van elektrisch gereedschap dat stiller en schoner is dan conventionele apparatuur.

Investeren in efficiënte routes

Het afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in het optimaliseren van onze routes. Zo zijn de routes voor de gladheidsbestrijding in Heemstede en in (de kern) Haarlemmerliede & Spaarnwoude (gemeente Haarlemmermeer) in november gedigitaliseerd. Hierdoor kunnen de routes digitaal worden aangeboden aan de chauffeurs en is de actuele status altijd duidelijk. Chauffeurs worden met behulp van tablets dynamisch begeleid bij het rijden van hun routes. De digitalisering van de routes sluit aan op het gladheidsmeldsysteem van Meerlanden. Met sensoren in de weg en een meting van de luchtvochtigheid kan vroegtijdig worden gesignaleerd of er moet worden gestrooid. Dit systeem hebben we toegepast in drie gebieden in de gemeente Haarlemmermeer.

Ook voor de afvalinzameling hebben we het registreren van de uitgevoerde werkzaamheden verder gedigitaliseerd. De chauffeurs krijgen hun routes digitaal aangeboden en werken hun administratie direct bij. De chauffeur kan het werk zo sneller en eenvoudiger uitvoeren. Het wordt nu toegepast bij de inzameling van bedrijfsafval en het legen van containerparkjes. De invoering van de uniforme tarieven voor alle gemeenten helpt om de digitalisering van onze dienstverlening uit te breiden.

De invoering van de uniforme tarieven maakt het ook mogelijk gemeentegrensoverschrijdend te werken. Immers, de kosten voor het inzamelen van afval worden voor iedere gemeente van Meerlanden gelijkgetrokken. De hiervoor benodigde aanpassingen in onze manier van werken zijn in gang gezet. Zo hebben we geïnvesteerd in de logistieke kennis en capaciteit van onze organisatie. Verder is een organisatorische splitsing gemaakt tussen de dagelijkse capaciteitsplanning en het structureel optimaliseren van de routes.

Inzicht in de vulgraad van containers

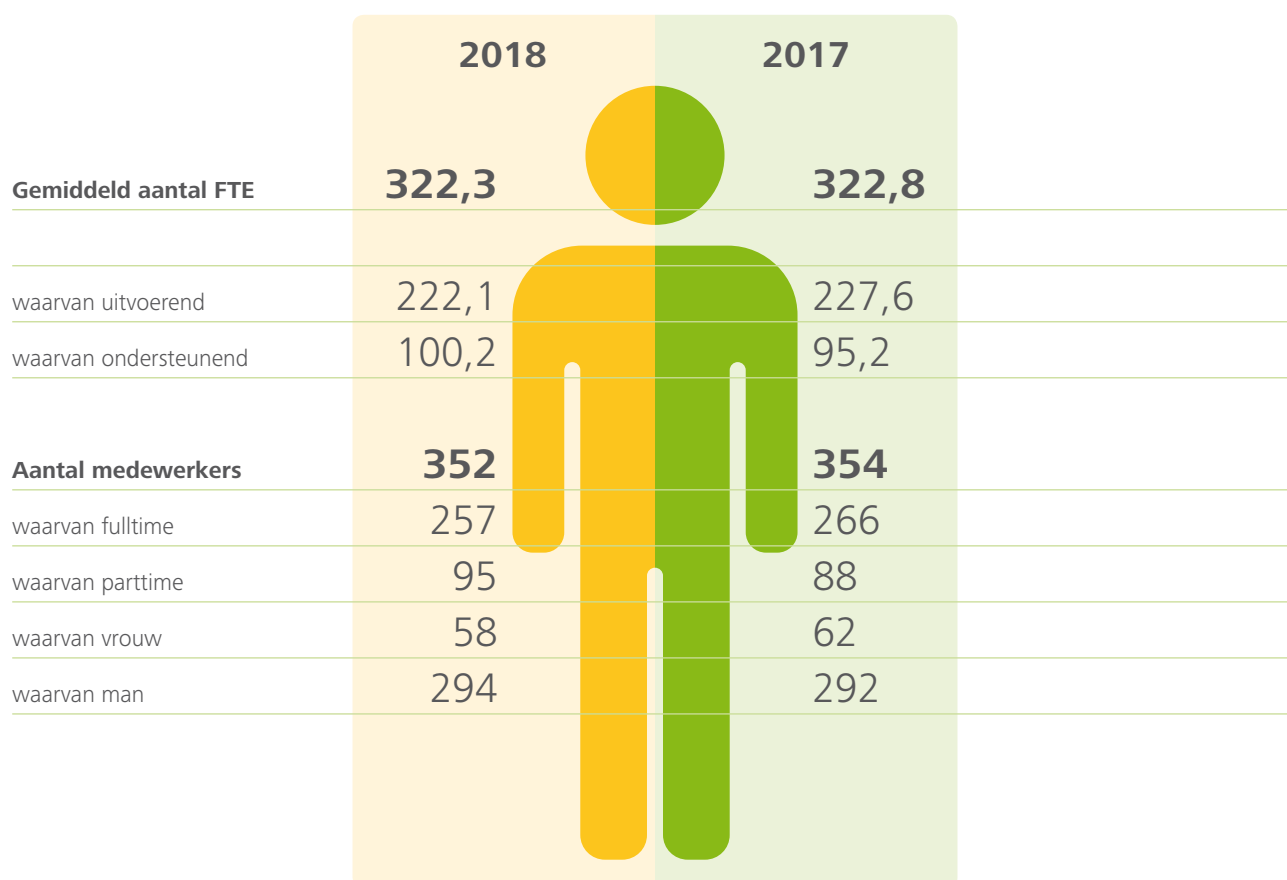
Soms komt het voor dat chauffeurs containers legen die nog nauwelijks of niet helemaal gevuld zijn. Voor een efficiënte dienstverlening is het interessant om op voorhand al te zien hoe vol of leeg de containers zijn. Zo weten chauffeurs beter welke containers gelegeerd moeten worden en kunnen ze hier hun route op aanpassen. Meerlanden voerde een pilot uit met meerdere methodes om de vulgraad te monitoren. Het blijkt dat een vulgraadsensor het beste inzicht geeft in hoe vol of leeg een container is. Bovendien gaat er een voorspellende waarde vanuit. Ook het wegen van het afval tijdens het legen van de ondergrondse container geeft goede inzichten. Inspecties door medewerkers op locatie verlagen de productiviteit en dragen niet bij aan een efficiencyverbetering zoals bij vulgraadmonitoring en wegen.

Op basis van de pilot heeft Meerlanden besloten om nieuwe voertuigen voor het ledigen van ondergrondse containers uit te voeren met een weegstelsel aan de kraan, waardoor meer data beschikbaar komen voor de optimalisatie van de routes. Daarna start een vervolgonderzoek naar de toegevoegde waarde van vulgraadsensoren in combinatie met dynamische routeplanning.

5.2.4 Personeel

Arbeidsmarkt

Bij Meerlanden werken 500 medewerkers (323 FTE). Het afgelopen jaar heeft Meerlanden meer personeelsverloop gehad dan in andere jaren. Een ontwikkeling die we ook zien bij andere bedrijven, onder meer als gevolg van de economische groei en de krapte op de arbeidsmarkt. Dat betekent extra inzet om zowel capabele medewerkers in de operatie als goede stafmedewerkers aan te trekken zodat het kennisniveau en de capaciteit van onze organisatie op orde blijft. We maken daarbij ook gebruik van een flexibele schil van capabele krachten. Ondanks het verloop maakt het duurzame karakter van onze organisatie ons tot een aantrekkelijke werkgever.

“ Meerlanden zet in op de verdere ontwikkeling naar een kennisorganisatie: als trainee krijg ik daarom veel kansen aangereikt om mij te kunnen ontwikkelen tot professional in de afvalwereld.

Louise Braakhuis,
trainee/gedragswetenschapper duurzaamheid & openbare ruimte

”

Duurzame inzetbaarheid

In onze maatschappij en sector volgen veranderingen en vernieuwingen elkaar snel op. Wat vandaag nieuw is, kan morgen achterhaald zijn. We zien de opkomst van technologische ontwikkelingen waardoor functies veranderen en verdwijnen. We zien ook andere manieren van werken, een verschuiving van benodigde kennis en competenties, een stijgende levensverwachting en daardoor langer doorwerken. Daarom werken we aan de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. We volgen het model zoals ontwikkeld door TNO en richten ons op de thema's 'leren & ontwikkelen', 'gezondheid & vitaliteit', 'motivatie & betrokkenheid' en 'in- & ontspanning'. Meerlanden faciliteert medewerkers op deze onderwerpen, maar het uitgangspunt is wel dat medewerkers zelf de regie nemen over hun loopbaan.

Inclusief ondernemen

Meerlanden is een maatschappelijke onderneming. Dat betekent dat we oog hebben voor milieu én mens. Wij bieden kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat past bij een van onze strategische pijlers: meer mogelijkheden voor mensen. In 2018 werkten circa 120 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voor Meerlanden. Wij vragen die houding ook van onze samenwerkingspartners. Social return is een vaste waarde voor onze samenwerking. Wij werken onder meer samen met Paswerk/Pasmatch, AM Match, De Maregroep, Pantar en Yourselect.

Regionaal Sorteert Centrum Schiphol (RSC Schiphol)

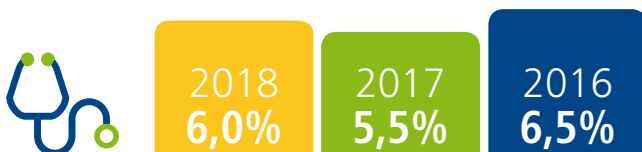
Regionaal Sorteert Centrum Schiphol is een leer- en werkbedrijf dat in 2018 is opgestart. Hier worden afgedankte elektrische en elektronische apparaten gesorteerd en gedemonteerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij krijgen hier de kans om zich onder begeleiding, binnen een vastomlijnd programma, te ontwikkelen en door te groeien naar een reguliere baan bij een ander bedrijf. RSC Schiphol heeft inmiddels diverse mensen ondersteund bij hun ontwikkeling naar werk of een passende studierichting.

Onderzoek True Price

In opdracht van Meerlanden bracht True Price de effecten van deze sociale arbeidsparticipatie in kaart. Wat blijkt, investeren in sociale arbeidsparticipatie door bedrijven loont. Werk draagt bij aan een beter leven, zowel voor de werkende als zijn omgeving. Welzijn en welvaart van deelnemers aan het arbeidsproces nemen toe. De kosten van gemeenten gaan omlaag en de inkomsten van het Rijk omhoog. Volgens het onderzoeksbureau zijn dit effecten die lang aanhouden, omdat mensen vanuit werk gemakkelijker doorstromen naar ander werk. Meerlanden voegt per persoon die doorstroomt naar werk ongeveer € 10.000 in menselijk en € 5.000 in financieel kapitaal toe.

Verzuim

Verzuim vraagt om alertheid over de oorzaak. Dit om - terugkerend en langdurig - verzuim te voorkomen. Door hun bredere taken en verantwoordelijkheden hebben leidinggevenden een grote rol in de verzuimbegeleiding. Zij staan immers het dichtst bij de medewerker. In hun begeleiding worden ze deskundig geadviseerd door een gezondheidscoach.

Samen Verder

In 2018 startte Meerlanden een intern cultuurprogramma met de naam Samen Verder. Het doel is om gezamenlijk waarden inhoud te geven om beter samen te werken, duidelijk te zijn over wat wij van elkaar verwachten en hoe we met elkaar om willen gaan. De waarden die op onze organisatie van toepassing zijn, zijn 'samenwerken', 'veilig', 'eerlijk', 'respectvol', 'dienstverlenend', 'energiek' en 'resultaatgericht'. Samen wordt invulling gegeven aan de manier waarop de waarden worden toegepast in het dagelijks handelen.

“ Samenwerken, veilig,
eerlijk, respectvol,
dienstverlenend, energiek
en resultaatgericht ”

5.2.5 Ondernemingsraad

Meerlanden heeft een ondernemingsraad. Deze vertegenwoordiging van medewerkers telde in 2018 11 leden, vanuit verschillende functies en locaties van Meerlanden. De ondernemingsraad is de spreekbuis van de medewerkers van Meerlanden, adviseert de directie, is betrokken bij besluiten over bedrijfsregelingen, en laat zich periodiek informeren over kwesties die betrekking hebben op het personeel van Meerlanden. Doel van de ondernemingsraad is om mee te denken over de bedrijfsvoering met aandacht voor de positie van de medewerker.

De ondernemingsraad was betrokken bij de ontwikkelingen rond de contracten met de verschillende gemeenten. Door de gemeentelijke herindelingen en samenwerkingsverbanden die speelden bij de gemeenten Noordwijkerhout en Noordwijk, Aalsmeer en Amstelveen en Hillegom, Lisse en Teylingen bestonden risico's op minder of veranderend werk voor Meerlanden. Dat zou direct de medewerkers van Meerlanden raken. De ondernemingsraad is ook betrokken bij strategische samenwerkingen. Verder zijn thema's besproken zoals arbo en integriteit. Ook heeft de ondernemingsraad nagedacht over welke waarden belangrijk zijn voor de medewerkers van Meerlanden.

De ondernemingsraad heeft in 2018 zes maal een overlegvergadering gehad met de bestuurder waarvan twee onder de noemer van het zogeheten artikel 24 WOR overleg. Hierin wordt de algemene gang van zaken binnen de onderneming besproken. Daarbij is tevens aan de orde gekomen welk advies- en/of instemmingsplichtige besluiten in voorbereiding zijn. De bestuurder heeft vier maal een verzoek om instemming voorgelegd bij de ondernemingsraad. In alle gevallen is positief geadviseerd. Er zijn in 2018 geen adviesplichtige besluiten genomen.

5.2.6 Ondersteuning maatschappelijke initiatieven

Als maatschappelijke organisatie ondersteunden we het afgelopen jaar verschillende initiatieven en projecten. Ook heeft Meerlanden het Meerlandenfonds. Met geld uit dit fonds worden initiatieven en goede doelen gesteund die bijdragen aan een beter milieu, betere buurt en aan het welzijn van mensen. Het afgelopen jaar is vanuit het Meerlandenfonds € 55.000 naar initiatieven en goede doelen gegaan. Daarnaast sponsorde Meerlanden ter waarde van € 36.000 aan andere activiteiten en initiatieven. In totaal bedroeg het uitbetaalde sponsorbedrag in 2018 € 91.000. Verder is de helft van de opbrengsten van de Meerwinkel uit de verkoop van fietsen, die door vrijwilligers zijn gerepareerd, tot een maximum van € 12.000 gedoneerd aan goede doelen. Meerlanden verleende ook diensten om niet in buurten en wijken voor diverse maatschappelijke initiatieven en organisaties. Dit ging onder meer om straatreiniging, het plaatsen en legen van afvalcontainers of -bakken of de inzet van inzamelvoertuigen.

5.2.7 Toeleveranciers en inkoop

Toeleveranciers

Onze dienstverlening voeren we uit met onze eigen medewerkers of externe medewerkers die in opdracht van ons werken. Dit gaat om medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, uitzendkrachten en personeel van dienstverleners op het gebied van transport en beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Belangrijke categorieën van partijen waar wij mee samenwerken, zijn maatschappelijke organisaties voor de plaatsing van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, uitzendbureaus, transportondernemingen, hoveniers en loonwerkbedrijven.

Bij voorkeur werken wij samen met regionaal opererende partijen met het oog op duurzaamheid en de regionale circulaire economie. De bedrijfsmiddelen die we in hoofdzaak inzetten zijn inzamelvoertuigen en machines. Deze opereren op en vanuit onze bedrijfslocaties en milieustraten in ons verzorgingsgebied. De bedrijfsvoertuigen koopt Meerlanden in bij diverse truckfabrikanten en leveranciers. Materieel draait zoveel mogelijk op brandstofsoorten die wij zelf produceren: biogas, citrusbrandstof en elektriciteit. Brandstof kopen wij in bij geselecteerde landelijke opererende leveranciers waaronder PitPoint Clean Fuels.

Circulair inkopen

Wat we met onze dienstverlening ambiëren, willen ook met onze bedrijfsvoering realiseren. Om Meerlanden te vergroenen, hebben we stappen gezet in het verder verduurzamen van onze inkoop. We letten daarbij op circulariteit en innovatie. We hebben een checklist ontwikkeld aan de hand waarvan wij de producten, diensten of werken die wij inkopen toetsen op circulariteit en duurzaamheid.

De checklist is opgedeeld in vier onderwerpen. Ten eerste grondstoffen. Wordt het product duurzaam geproduceerd? En daarvoor stellen we nog de vraag: hebben we het product überhaupt wel echt nodig? Het tweede onderwerp is samenwerking. Kunnen we gezamenlijk met partners en lokaal inkopen? Sociaal inkopen is het derde onderwerp. We kijken of we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen inzetten. Tot slot willen we met onze inkoop ook innovatie stimuleren.

De eerste verduurzamingsslagen zijn al zichtbaar. Zo kopen wij bij fabrikant Heigo onze nieuwe bedrijfskleding in. Deze kleding is circulair. Met een materialenpaspoort is inzichtelijk welke materialen zijn gebruikt en wat de oorsprong is. Gebruikte kleding kunnen wij aan het einde van de levensduur weer inleveren bij de fabrikant, die de kleding weer verwerkt tot nieuwe kleding. Om de levensduur te verlengen, hebben we met de fabrikant afgesproken de kleding ook te onderhouden. Dat betekent wassen, vermaken en repareren wanneer nodig.

Bij het vernieuwen van de milieustraat in Heemstede kozen we voor bestaande betonplaten die nog 20 jaar meekunnen, maar elders overbodig waren. Voor de onderlaag gebruikten we materiaal dat al op de locatie aanwezig was. De wegmarkering op de milieustraat is vervaardigd van biobased materiaal. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden hebben we een participatiemedewerker ingezet.

Tijdens de State of the Region, de jaarlijkse bijeenkomst georganiseerd door de Amsterdam Economic Board, voorafgaand aan het festival 'We Make the City', hebben tien bedrijven, overheden en kennisinstellingen 19 commitments voor circulair inkopen getekend. In totaal vertegenwoordigt dit een gezamenlijke inkoopwaarde van € 150 miljoen. Één van die 19 commitments in 2018 betrof het nieuwe contract tussen Meerlanden en Heigo voor de circulaire bedrijfskleding.

5.2.8 Energiegebruik

Meerlanden gaat voor meer groene energie en warmte, zowel in onze dienstverlening als in onze bedrijfsvoering. Het afgelopen jaar hebben we verschillende stappen gezet om het energieverbruik van onze organisatie terug te dringen. Zo hebben we in maart 2018 een bypass geïnstalleerd in onze compostering- en vergistingsinstallatie. Deze bypass zorgt ervoor dat de warmtewisselaar niet onnodig in gebruik is. Zeker in de zomer komt dat goed van pas, omdat er dan geen vraag naar warmte nodig is en er geen warmte hoeft te worden afgegeven door de warmtewisselaar. Dat levert een energiebesparing op van zo'n 5%. Een andere besparing is een automatische start en stop op de machinale voorverwerking van GFT. Hierdoor wordt alleen machinaal verwerkt als dat echt nodig is. Deze ingreep levert een besparing op van 15%.

Energiecijfers		2018	2017
Verbruik gas	x 1000 m ³	155	166
Waarvan groen		100%	0%
Verbruik electra	x 1000 kWh	4.000	4.135
Waarvan groen		100%	0%
Groengas opgewekt	x 1000 m ³	2.750	2.600
Electra opgewekt	x 1000 kWh	12	12
Warmte opgewekt	x 1000 kWh	2.800	2.750

* vanaf 1-2-2019 wordt dit aangevuld met 2.300 panelen met minimale opwekgarantie van 600.000 kWh per jaar voor de komende 20 jaar.

Het energiegebruik dat resteert, moet zo groen mogelijk zijn. De grootste stap is gezet met de aanleg van zonnepanelen op onze gebouwen. In totaal zijn 2.350 zonnepanelen geïnstalleerd. Daar wordt 650.000 kWh mee opgewekt. De resterende energie die wij voor onze bedrijfsvoering nodig hebben, is aantoonbaar groen. Vorig jaar sloot Meerlanden een contract af met leverancier GreenChoice. Deze leverancier heeft zich verplicht tot het opwekken van extra groene energie van Nederlandse bodem met nieuwe windmolens en zonneparken. Het aardgasverbruik vergroenen we met certificaten die we verwerven van branchegeenoot Omrin uit Friesland.

CO₂-footprint

Meerlanden is vanaf 2016 gecertificeerd op niveau 3 op de CO₂-prestatieladder. Deze prestatieladder is een instrument dat organisaties helpt bij het op structurele wijze reduceren van CO₂-uitstoot. Zowel binnen de bedrijfsvoering als ook in projecten en in de keten. Meerlanden streeft ernaar om de CO₂-uitstoot in 2020 met 50% terug te dringen ten opzichte van het basisjaar 2014.

In 2018 is de CO₂-uitstoot met 2.237 ton afgenomen van 6.257 ton naar 4.020 ton. Met name doordat Meerlanden vanaf begin 2018 is overgestapt op 100% groene energie. Daarnaast levert het verder vergroenen van ons voertuigenpark ook jaarlijks een besparing op. Meerlanden gaat hiermee verder.

Onderstaande tabel laat zien dat de CO₂-uitstoot ten opzichte van het jaar 2014 met 2.716 ton is afgenomen. Rekening houdend met de omzetonwikkeling is de afname 3.391 ton en is de besparing ten opzichte van het jaar 2014 al met iets meer dan 50% gerealiseerd.

Jaar	CO ₂ - uitstoot in ton	Omzet x € 1.000	CO ₂ -uitstoot tegen omzet 2014	In % van 2014
2014	6.736	58.990	6.736	100
2015	7.122	62.615	6.710	99,6
2016	7.328	63.662	6.790	100,8
2017	6.257	66.156	5.579	82,8
2018	4.020	70.892	3.345	49,7

5.2.9 Wagenpark

Het wagenpark van Meerlanden bestaat uit 161 voertuigen. 84 voertuigen rijden op groengas (CNG) en vier op electra. Dat is minder vervuילend voor het milieu dan het rijden op diesel. De voertuigen tanken op het eigen tankstation van Meerlanden of bij de CNG tankstations in de regio. Het groengas produceren wij door het vergisten van GFT. Het afgelopen jaar is de tankvoorziening voor voertuigen op CNG uitgebreid. Er kunnen vijftien voertuigen tegelijk worden aangesloten op een zogenoemd slow fill systeem. Dit systeem vult de voertuigen geleidelijk gedurende de nacht. De volgende dag kunnen de chauffeurs weer met een volle tank aan de slag. Het vermindert de piekbelasting bij het snelvulstation op het eigen terrein.

In 2018 zijn twee elektrische personenvoertuigen aangeschaft, ter vervanging van twee bestaande elektrische voertuigen. Bij Meerlanden zijn op de locatie in Rijsenhout twee laadpalen geplaatst met elk twee oplaadpunten. Hiervan is één laadpaal beschikbaar voor bezoekers. Ook op de bedrijfslocatie van Meerlanden te Noordwijkerhout is een laadpaal aanwezig.

Aantal voertuigen	2018	2017
op CNG	84	80
op electra	4	4
op diesel/benzine	73	79
Totaal	161	163

5.3 Financiële resultaten

Meerlanden is een financieel gezond bedrijf dat winst maakt. Dit is de basis voor de continuïteit van het bedrijf. Daardoor zijn we in staat onze ambities te realiseren op het gebied van duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid en creëren we werkgelegenheid.

Om onze ambities te kunnen realiseren, zijn goede financiële resultaten en een gezonde financiële positie nodig. Het resultaat na belastingen bedraagt in 2018 € 2.687.000 (2017: € 2.525.000), dat is een toename van € 162.000 (+6,4 procent). De resultaten van de laatste drie jaren laten de volgende ontwikkeling zien:

	2018	2017	2016
Resultaat na belasting (x € 1.000)	2.687	2.525	2.694
Index (2016 = 100)	100	94	100

Vermogen

Onze financiële positie is solide: het eigen vermogen voor dividenduitkering is met € 1.171.000 toegenomen en bedraagt ultimo 2018 € 28.220.000. De solvabiliteit (voor resultaatbestemming) is met 51,6 procent goed te noemen en ligt 3,8 procent hoger dan 2017.

Dividend

Per aandeel is het resultaat dit jaar gestegen van € 13,76 naar € 14,64. Voorgesteld wordt om van dit resultaat 50 procent als dividend uit te keren. Dat betekent een dividenduitkering van € 7,32 per aandeel (2017: € 8,26). Dat komt neer op een dividendrendement van 5,0 procent.

Kasstroom

De operationele kasstroom is in 2018 meer dan verdubbeld en stijgt met € 5,3 mln. naar € 10,4 mln. De uitgaande kasstroom uit investeringsactiviteiten bedroeg € 5,2 mln. Dat is € 0,8 mln. hoger dan in 2017, met name door uitgestelde investeringen aan rollend materieel uit 2017.

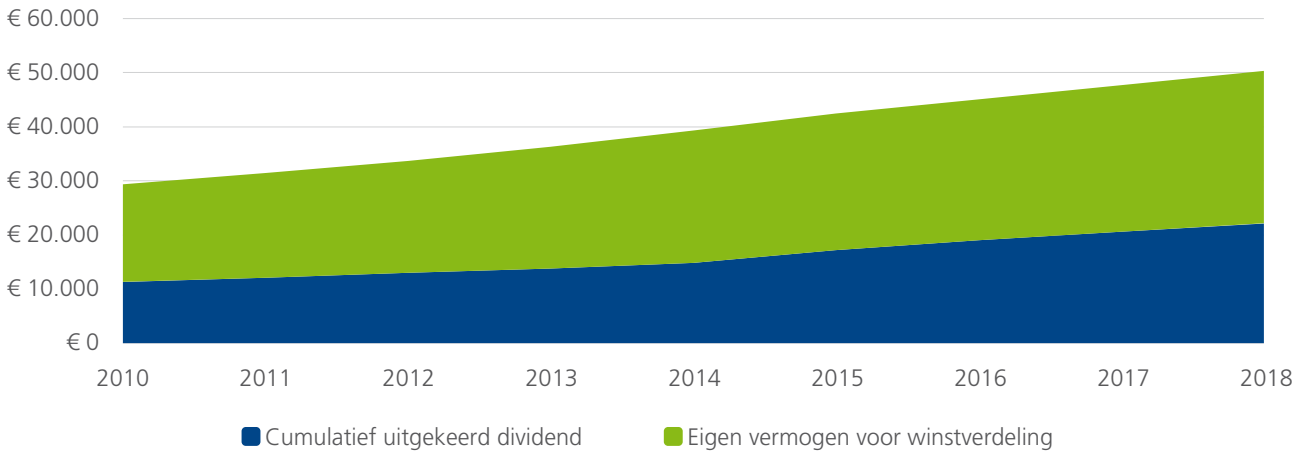
De uitgaande kasstroom uit financieringsactiviteiten is € 5,0 mln als gevolg van dividenduitkeringen en aflossing op langlopende leningen. Door de toename van de operationele kasstroom hoefde geen nieuwe langlopende lening aangetrokken te worden. Per saldo is de kortlopende bankschuld in 2018 met € 0,2 mln. verder gedaald naar € 3,1 mln. Meerlanden heeft een kredietfaciliteit van € 8,6 mln. De totale rentedragende bankschulden namen af met € 1,3 mln. tot € 14,9 mln. Meerlanden voldoet aan de financiële ratio's die met de banken zijn afgesproken. De kasstromen zijn in onderstaande tabel nader gespecificeerd.

Kasstromen x € 1.000	2018	2017
Operationele kasstroom	10.407	5.006
Investeringskasstroom	-5.234	-4.429
Financieringsbehoefte	5.173	577
Financieringskasstroom	-5.013	-738
Mutatie geldmiddelen	160	-161

Financiële waardecreatie aandeelhouders

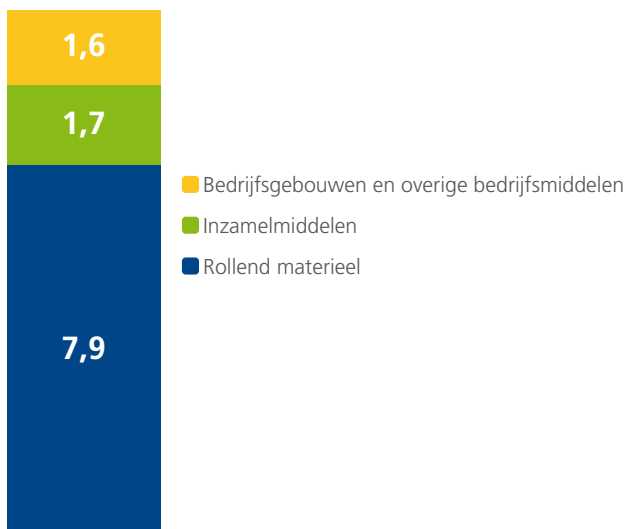
De financiële waardecreatie aandeelhouders geeft de waarde van de onderneming aan. Deze waarde wordt gevormd door het totaal van het uitgekeerde dividend en het eigen vermogen. In onderstaande grafiek zijn deze waarden samengebracht.

Financiële waardecreatie aandeelhouders x € 1.000

Vooruitblik 2019

Voor 2019 is een iets lagere omzet en geconsolideerd nettoresultaat voor belastingen begroot. Investerings zullen naar verwachting € 11,2 mln. bedragen, waarvan het grootste gedeelte van € 7,9 mln. betrekking heeft op het rollend materieel. € 1,7 mln. heeft betrekking op inzamelmiddelen en € 1,6 mln. op bedrijfsgebouwen en overige investeringen. Naar verwachting kunnen wij deze investeringen doen binnen de reguliere kredietfaciliteiten.

6. Corporate Governance

6.1 Verslag van de raad van commissarissen

De raad van commissarissen houdt toezicht op de strategie, de bedrijfsvoering en op de bestuurder van de vennootschap. De huidige strategie van Meerlanden ziet op de periode 2016-2020. De bestuurder heeft in het eerste kwartaal een update van de strategie aan de raad van commissarissen gegeven, waarbij de relevante ontwikkelingen zijn geschetst en de aandachtspunten voor de lopende strategieperiode zijn benoemd. In deze update zijn diverse ontwikkelingen weergegeven, zoals de gemeenteraadsverkiezingen, gemeentelijke herindelingen & samenwerkingen, gemeentelijke keuzes ten aanzien van onderhoud en beheer van de openbare ruimte en afval, de versnelling in de biobased en circulaire economie en marktontwikkelingen. Wij hebben kennisgenomen van de mogelijke impact hiervan op de positie en het risicoprofiel van Meerlanden. De raad en de bestuurder hebben hierover uitgebreid van gedachten gewisseld.

We hebben onder meer aandacht besteed aan het zogeheten Grondstoffenakkoord (2017) en de vijf transitieagenda's (2018) voor ketens en sectoren met een relatief grote impact en milieudruk: (a) biomassa & voedsel, (b) kunststoffen, (c) maakindustrie, (d) bouw en (e) consumptiegoederen. De transitieagenda's ten aanzien van consumptiegoederen, biomassa en voedsel, en kunststoffen zijn met name relevant voor Meerlanden.

Meerlanden zet in op vijf strategische stromen: biomassa, textiel, AEEA, PMD en GFT. De ontwikkelingen van andere stromen volgt Meerlanden nauwgezet. Wij steunen deze aanpak.

In het verzorgingsgebied van Meerlanden zijn er meerdere gemeenten die een ambtelijke en/of bestuurlijke samenwerking overwogen of reeds hebben ingezet. Zo werken de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen ambtelijk samen binnen de werkorganisatie HLTsamen. De gemeenten Noorwijk & Noordwijkerhout en de gemeenten Haarlemmermeer & Haarlemmerliede & Spaarnwoude zijn gefuseerd per 1 januari 2019. Deze ontwikkelingen zijn van belang voor de positie van Meerlanden en de dienstverlening aan de betrokken gemeenten. Dit brengt positieve mogelijkheden, maar soms ook negatieve risico's met zich mee. De raad van commissarissen heeft vastgesteld dat Meerlanden hierop zoveel als mogelijk anticipeert en laat zich over verdere ontwikkelingen regelmatig informeren.

Een aanvankelijk negatieve ontwikkeling - het besluit van de gemeente Aalsmeer in 2017 om de dienstverleningsovereenkomst inzake het beheer en onderhoud van de openbare ruimte niet te verlengen vanaf 1 januari 2020 - is in de overgang naar 2019 ten positieve gekeerd. De gemeente heeft inmiddels besloten het gehele werkpakket te continueren bij Meerlanden. De gemeente Lisse heeft aangegeven zich te heroriënteren met betrekking tot de dienstverlening beheer en onderhoud van de openbare ruimte na 1 juli 2019. Dit hangt samen met de participatie van deze gemeente in de werkorganisatie HLTsamen. Deze ontwikkeling heeft de aandacht van de raad van commissarissen.

In maart 2018 is het uniform tarievenbeleid met betrekking tot afvalbeheer voor de aandeelhoudende gemeenten door de raad van commissarissen en de algemene vergadering van aandeelhouders goedgekeurd. Het goedgekeurde beleid harmoniseert de tarieven tussen de gemeenten die aandeelhouder zijn in Meerlanden. Invoering van het beleid vindt plaats per 1 januari 2019. Meerlanden en de gemeenten werken gezamenlijk aan een verbreding van het uniform tarievenbeleid zoals voor straatreiniging en gladheidbestrijding. Ook de contractvoorwaarden worden in het kader van uniforme tarieven geharmoniseerd. Deze ontwikkelingen verlagen volgens de raad het risicoprofiel van de onderneming. Wij zien dit als een belangrijke mijlpaal die bijdraagt aan de verdere versteviging van en transparantie in de samenwerkingsrelatie tussen Meerlanden en de gemeenten. De raad laat zich over de voortgang informeren en feliciteert de vertegenwoordigers van de gemeenten en Meerlanden met het bereikte resultaat.

Meerlanden heeft onderzoek gedaan naar het benutten van restwarmte die vrijkomt bij het composteringsproces en naar het gebruik van biomassa zoals snoeihout uit de buitenruimte. De bestuurder heeft een haalbaarheidsstudie verricht en een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd voor de oprichting van een lokaal warmtebedrijf en aanleg van een warmtenet ten behoeve van een nabijgelegen bedrijfsterrein. Deze zijn besproken met de raad van commissarissen. Voor de haalbaarheid zijn subsidie en publiekrechtelijke medewerking alsmede afnemers en waarde-onderbouwing belangrijke voorwaarden.

In het vierde kwartaal heeft een studie- en strategiemiddag van de raad van commissarissen plaatsgevonden over de voor Meerlanden relevante landelijke en regionale ontwikkelingen en over de inrichting van de governance van Meerlanden.

Onderwerpen zoals 'klimaatverandering & energietransitie', 'circulaire economie', 'ontwikkelingen in de openbare ruimte', 'mens & werk'; 'de arbeidsmarkt in ontwikkeling' en 'ontwikkelingen in gemeenteland' zijn als belangwekkend geïdentificeerd. Op deze wijze zijn de onderzoeken voor de strategievorming voor de periode 2020-2024 in een vroeg stadium gestart en in een open dialoog met de raad besproken. In deze fase van de strategievorming vervult de raad een klankbord- en adviesfunctie voor de bestuurder. Eind 2019 is de formele besluitvorming voorzien door de raad en de algemene vergadering van aandeelhouders.

Eind 2018 is de zittingstermijn van de heer Spijkers als commissaris bij Meerlanden afgelopen. De heer Spijkers was statutair niet meer herbenoembaar wegens het bereiken van het maximum aantal (her)benoemingstermijnen. De heer Spijkers heeft gedurende 12 jaar een belangrijke bijdrage geleverd aan onder meer de governance van de vennootschap. Hij bracht zijn politiek-bestuurlijke ervaring in, hetgeen van grote waarde was bij het toezicht op Meerlanden als overheidsonderneming. De raad kijkt terug op een plezierige samenwerking met de heer Spijkers. De raad heeft een nieuwe commissaris in zijn midden verwelkomd; de heer Schaaïj is op voordracht van de raad door de algemene vergadering van aandeelhouders per 14 december 2018 benoemd als commissaris bij Meerlanden. De heer Peters is door de aandeelhouders herbenoemd als voorzitter van de raad; per 1 januari 2018 start zijn derde zittingstermijn.

Vergaderingen van de raad en zijn commissies

De raad van commissarissen is in 2018 regulier zeven keer bijeengekomen. Daarnaast hebben extra vergaderingen plaatsgevonden over de onderwerpen zoals invoering van het uniform tarievenbeleid voor afvalbeheer en voor de eerdergenoemde strategie- en studiemiddag. Tot slot heeft eind 2018 de jaarlijkse zelfevaluatiebijeenkomst plaatsgevonden over het eigen functioneren van de raad en de wisselwerking tussen de raad en de bestuurder. In totaal is de raad in 2018 tien keer bijeengekomen.

Tijdens een aantal vergaderingen van de raad van commissarissen zijn door medewerkers van Meerlanden presentaties gegeven over onderwerpen die voor de raad van belang zijn zoals de mogelijke ontwikkeling van een warmtebedrijf, strategische afval- en grondstofstromen, de inrichting en uitvoering van de financiële administratie en de investering van activiteiten door gemeenten. De raad heeft zich op deze wijze laten informeren over deze onderwerpen en hierover met de bestuurder van gedachten gewisseld. In 2018 zijn verder nog de volgende thema's aan de orde gekomen:

- strategische samenwerkingen;
- kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu;
- integriteit en veiligheid;
- omgevingsmanagement;
- begroting, investeringen en financiering;
- wet- en regelgeving en belastingen (waaronder invoering vennootschapsbelasting);
- bestuursverslag, accountantsverslag, managementletter en jaarrekening;
- toetsing nevenfuncties bestuurder;
- plan van opvolging raad van commissarissen;
- reglementen raad van commissarissen.

Binnen de auditcommissie en de remuneratie- & governance commissie van onze raad is een aantal onderwerpen verdiepend besproken, ter voorbereiding van de behandeling in de raad van commissarissen.

De auditcommissie heeft stilgestaan bij het onderwerp 'de effectiviteit en betrouwbaarheid van de administratieve organisatie en interne beheersing rondom de financiële rapportageprocessen en systemen'. Specifiek betrof dit de beweging binnen Meerlanden van een taakgerichte organisatie naar een meer procesgerichte organisatie. Een meerjarig traject dat de aandacht van de auditcommissie heeft. De auditcommissie heeft in 2018 verder aandacht gegeven aan de budgetontwikkeling voor ICT instandhouding en vernieuwing. Hieruit volgde dat Meerlanden in staat wordt geacht om voldoende financiële middelen vrij te maken uit de lopende operaties om te investeren in vernieuwing en innovatie. Verder heeft de auditcommissie zich op de hoogte gesteld van de systematiek van doorbelastingen van kosten binnen de groep van ondernemingen van Meerlanden volledig intracomptabel verwerkt. De auditcommissie heeft zich mede op basis van de door de bestuurder aangeleverde analyses verdiept in de mogelijke financiële gevolgen van de beëindiging van de dienstverleningsovereenkomst openbare ruimte Aalsmeer per 2020.

De invoering van vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen is ook in 2018 een terugkerend onderwerp van gesprek geweest. De reikwijdte van de invoering van deze belasting voor de branche van Meerlanden is in 2018 definitief komen vast te staan. Verder zijn in de auditcommissie de managementletter en het accountantsverslag aan de orde geweest en is het functioneren van de accountant geëvalueerd. Tenslotte zijn het jaarverslag 2017 en de begroting 2018 in detail besproken. De auditcommissie heeft in 2018 viermaal vergaderd.

De remuneratie- & governancecommissie is in 2018 driemaal bijeengekomen. Deze bijeenkomsten zijn onder meer gebruikt voor het jaarlijkse afsprakenbesprek en functioneringsgesprek met de bestuurder. Verder is door de commissie stilgestaan bij het salarishuis van Meerlanden. Ook zijn de jaarrapportages inzake integriteit en privacy besproken. De commissie heeft zich voorts laten informeren over de naleving van wet- en regelgeving door Meerlanden. Ook zijn de governance van Meerlanden en het plan van opvolging van de raad van commissarissen aan de orde gekomen. De commissie heeft tot slot de zelfevaluatie en de studie- en strategiemiddag van de raad van commissarissen geïnitieerd. Eind 2018 is door de raad van de commissarissen de remuneratie- & governancecommissie gesplitst in twee afzonderlijke commissies met een toegesneden bemensing op basis van specialisme.

In 2018 heeft een lid van onze raad tweemaal een zogeheten overlegvergadering van de ondernemingsraad, in de zin van artikel 24 van de Wet op de ondernemingsraden, bijgewoond.

Jaarrekening

Onderdeel van het voorliggende jaarverslag is de jaarrekening die door BDO Audit & Assurance B.V. is voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Het geconsolideerde resultaat na belastingen over 2018 van De Meerlanden Holding N.V. bedraagt € 2.687.

De raad van commissarissen stelt voor:

- (a) de jaarrekening vast te stellen overeenkomstig artikel 28 lid 5 van de statuten;
- (b) en het resultaat te verdelen conform onderstaand overzicht en met inachtneming van het dividendbeleid en van artikel 29 van de statuten:
 - (1) € 1.344 als dividend aan houders van gewone aandelen;
 - (2) € 1.343 het restant, toe te voegen aan het eigen vermogen.

De raad van commissarissen verzoekt de aandeelhouders conform artikel 28 lid 5 van de statuten decharge te verlenen aan:

- (a) de bestuurder voor het gevoerde beheer;
- (b) en de commissarissen voor het gehouden toezicht.

Woord van dank

Wij stellen vast dat Meerlanden ook in 2018 goede prestaties en een gezond financieel resultaat heeft gerealiseerd en wij bedanken graag alle medewerkers, de ondernemingsraad en de directie voor hun inzet en betrokkenheid. Wij wensen iedereen van Meerlanden niet alleen succes bij het realiseren van de individuele opgaven en bedrijfsdoelstellingen maar ook veel werkplezier in het dagelijkse werk.

Rijsenhout, 9 mei 2019

De raad van commissarissen
P.G. Peters, voorzitter

Samenstelling raad van commissarissen

De heer P.G. Peters (28 november 1951)

Voorzitter raad en tevens lid remuneratiecommissie

Nationaliteit: Nederlandse

Eerste benoeming: januari 2011

Zittingstermijn: januari 2021

Aanwezigheid vergaderingen 2018 raad: 100%

Aanwezigheid vergaderingen 2018 commissie: 100%

Overige functies:

- Voorzitter branchevereniging Openbaar Vervoer Nederland (OV-NL)
- Bestuurslid dansgezelschap 'Conny Janssen danst'

Mevrouw drs. B.N.M. van der Maarel (9 april 1968)

Commissaris en tevens voorzitter auditcommissie

Nationaliteit: Nederlandse

Eerste benoeming: september 2011

Zittingstermijn: december 2019

Aanwezigheid vergaderingen 2018 raad: 90%

Aanwezigheid vergaderingen 2018 commissie: 100%

Overige functies:

- Co-Head Mezzanine & Equity Partners NIBC
- Lid Investment Committee Karmijn Kapitaal
- Lid raad van commissarissen Innovation Quarter, tevens voorzitter auditcommissie

De heer drs. W. Schreuder Goedheijt (11 februari 1956)

Vice-voorzitter raad en tevens lid auditcommissie

Nationaliteit: Nederlandse

Eerste benoeming: juli 2015

Zittingstermijn: juli 2019

Aanwezigheid vergaderingen 2018 raad: 90%

Aanwezigheid vergaderingen 2018 commissie: 100%

Overige functies:

- Eigenaar-directeur TRI-ODE bestuursadvies
- Lid raad van advies Jannes & Mannes
- Voorzitter raad van advies INTOS interieurmakers B.V.
- Bestuurslid Stichting Administratiekantoor THS B.V.
- Voorzitter raad van advies Stichting NUDGE
- Bestuurslid Stichting Administratiekantoor NUDGE B.V.
- Voorzitter raad van advies JDM Software B.V.

Raad van commissarissen Meerlanden

Mevrouw mr. E.F. van Galen MBA MSc (26 mei 1961)

Commissaris (op voordracht van de ondernemingsraad) en tevens voorzitter remuneratie- en governancecommissie

Nationaliteit: Nederlandse

Eerste benoeming: december 2015 (per januari 2016)

Zittingstermijn: januari 2020

Aanwezigheid vergaderingen 2018 raad: 90%

Aanwezigheid vergaderingen 2018 commissie: 100%

Overige functies:

- Partner bij TheRockGroup
- Bestuurslid Nederlandse Emissie autoriteit
- Voorzitter raad van commissarissen GITP
- Vice voorzitter en lid raad van commissarissen Ymere
- Voorzitter raad van commissarissen GVB Holding N.V.
- Lid raad van commissarissen Arcadis Nederland B.V.
- Lid raad van commissarissen Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V.
- Non-executive board member SEKEM

De heer mr. J.-P. Schaaij MBA (6 augustus 1967)

Commissaris en tevens lid governancecommissie

Nationaliteit: Nederlandse

Eerste benoeming: december 2018

Zittingstermijn: december 2022

Aanwezigheid vergaderingen 2018 raad: n.v.t.

Aanwezigheid vergaderingen 2018 commissies: n.v.t.

Overige functies:

- Directeur Nationaal Groenfonds
- Voorzitter bestuur Fondsenbeheer Nederland B.V.
- Voorzitter raad van toezicht Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer
- Lid raad van toezicht Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV)
- Lid raad van toezicht stichting Wachtgeld SWOV

De benoeming van de heer Schaaij heeft per 14 december 2018 plaatsgevonden. De heer Spijkers was tot die datum commissaris bij Meerlanden en tevens lid van de remuneratie- en governancecommissie.

6.2 Governance

Overheidsonderneming

Als overheidsonderneming voeren we een moderne governance waarbij maatschappelijk ondernemerschap, transparantie en compliance centraal staan. Wij passen vrijwillig de Nederlandse Corporate Governance Code 2016 die op 1 januari 2018 wettelijk is verankerd. Enkele onderdelen van de code zijn niet van toepassing in verband met de aard en/of structuur van de onderneming². Verder nemen wij de Wet normering topinkomens (WNT) in acht inzake de bezoldigingsmaxima voor topfunctionarissen in de (semi) publieke sector. Daarnaast passen we vrijwillig onderdelen toe van de regelgeving die van toepassing is op Organisaties van Openbaar Belang (OOB's). Deze zien onder meer op de (wettelijke) controle van de jaarrekening door de accountant, scheiding van controle en adviesfunctie en het periodiek rouleren van de accountant.

² De (best practice) bepalingen die buiten toepassing blijven voor Meerlanden zijn - met toelichting - kenbaar via de website van Meerlanden.

Rechtsvorm en statutaire organen

De Meerlanden Holding N.V. is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht en is gevestigd te Rijsenhout. De aandeelhouders van de vennootschap zijn acht gemeenten³. De vennootschap heeft een bestuur en een raad van commissarissen. Het gemitigeerd structuurregime is van toepassing. Dit betekent onder meer dat de medezeggenschap van werknemers in de structuur van de vennootschap is geborgd, de instelling van een raad van commissarissen verplicht is en dat de algemene vergadering van aandeelhouders de bestuurder benoemt en kan ontslaan. De formele relatie tussen het bestuur, de raad van commissarissen en algemene vergadering van aandeelhouders is vastgelegd in de wet en de statuten.

Bestuur

Het bestuur bestaat uit één persoon. Voor de benoeming van de bestuurder wordt een selectiecommissie ingesteld door de raad van commissarissen; een besluit omtrent herbenoeming van de bestuurder wordt voorbereid in de remuneratiecommissie van de raad van commissarissen. Benoeming vindt plaats door de algemene vergadering van aandeelhouders op voordracht van de raad van commissarissen. De huidige bestuurder is per 1 november 2015 in haar functie benoemd voor een termijn van vier jaar. De bestuurder voert de titel van algemeen directeur. De algemeen directeur vormt samen met de financieel directeur en de directeur klant & operatie de directie van Meerlanden.

De bestuurder is verantwoordelijk voor de uitvoering van de vastgestelde strategie en doelstellingen. De bestuurder rapporteert hierover aan de raad van commissarissen en de algemene vergadering van aandeelhouders. De bestuurder verschaft de raad van commissarissen en de algemene vergadering van aandeelhouders alle informatie die nodig is voor de uitoefening van hun taken. De bestuurder is voorts verantwoordelijk voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten en voor de financiering van de onderneming. De bestuurder rapporteert hierover aan de raad van commissarissen en de auditcommissie van de raad van commissarissen en bespreekt met hen de interne risicobeheersing en de interne controlemaatregelen.

De vertegenwoordigingsbevoegdheid van de onderneming berust bij de bestuurder die algeheel en zelfstandig bevoegd is. Enkele functionarissen hebben een (beperkte) volmacht zoals ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Raad van commissarissen

De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. De raad van commissarissen staat de bestuurder met raad terzijde. De raad van commissarissen is onafhankelijk en oefent zijn taken uit in het belang van de onderneming. Voor de benoeming van nieuwe commissarissen wordt een selectiecommissie ingesteld door de raad van commissarissen; een besluit omtrent herbenoeming van een commissaris wordt voorbereid in de remuneratiecommissie. Benoeming vindt plaats door de algemene vergadering van aandeelhouders op voordracht van de raad van commissarissen; één commissaris wordt benoemd op voordracht van de ondernemingsraad. De benoemingstermijn van een commissaris is regulier 4 jaar. Een aftredende commissaris mag op grond van de statuten onmiddellijk doch maximaal tweemaal worden herbenoemd⁴.

De taken, samenstelling en werkwijze van de raad van commissarissen staan beschreven in een reglement, zoals kenbaar via de website van Meerlanden. De raad van commissarissen heeft een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een governancecommissie ingesteld. De reglementen van deze commissies zijn raadpleegbaar op de website van Meerlanden. De auditcommissie, de remuneratiecommissie en de governancecommissie adviseren de raad van commissarissen omtrent haar taak en bereiden (een deel van) de besluitvorming van de raad van commissarissen voor; de auditcommissie op het terrein van bedrijfs- en financiële risico's en de remuneratiecommissie op het gebied van het functioneren en de beloning van de bestuurder en de commissarissen en

³ Tot 1 januari 2019 had de vennootschap negen aandeelhouders. De aandeelhoudende gemeenten Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Haarlemmermeer zijn per 1 januari 2019 juridisch gefuseerd tot één gemeente: de gemeente Haarlemmermeer. Hierdoor zijn er vanaf laatstgenoemde datum acht aandeelhouders.

⁴ Ingevolge best practice bepaling 2.2.2. van de Corporate Governance Code 2016 kan een herbenoeming na een periode van acht jaar plaatsvinden voor een benoemingstermijn van twee jaar die daarna met maximaal twee jaar kan worden verlengd.

The background image shows a parking lot with several vertical metal poles. In the upper part, a sign is partially visible with the text '0.00 uur' and 'uur'. In the lower part, a sign with the date '4 mei' is visible. A yellow forklift with a blue 'SR' logo is also present in the lower right. The text is enclosed in a white box with a yellow border and quotation marks.

“ Op de milieustraat moet het altijd ‘schoon, heel en veilig’ zijn, daar hebben we in 2018 extra aandacht aan gegeven. Met belijningen verduidelijken we veilige looproutes en hebben onze auto’s definitieve posities om ze te stallen; de snelheden op de werf zijn aangepast en we vegen dagelijks. Dit alles helpt om onze bezoekers op een prettige manier van dienst te kunnen zijn.

Dave Spithoven, teammanager milieustraat Hillegom ”

de governancecommissie op het gebied van de governance van de onderneming. De raad van commissarissen stelt de bezoldiging van de bestuurder vast op advies van de remuneratiecommissie, binnen het beleid dat vastgesteld is door de algemene vergadering van aandeelhouders. De bezoldiging van de bestuurder is berekend met inachtneming van de WNT, het Uitvoeringsbesluit WNT en de ministeriele regeling inzake indexeringsmaxima WNT 2018.

Aandeelhouders

De aandeelhouders hebben een beslissende invloed op de strategische doelstellingen en op belangrijke beslissingen van ((groeps-) ondernemingen van) de vennootschap. Diverse besluiten van het bestuur behoeven statutair de goedkeuring van de algemene vergadering van aandeelhouders zoals de vaststelling van de begroting en (strategische) beleidsplannen en het vaststellen en doorvoeren van ingrijpende wijzigingen van het beleid van ((groeps-) ondernemingen van) de vennootschap. De algemene vergadering van aandeelhouders stelt de jaarrekening vast en is bevoegd te besluiten omtrent de uitkeerbare winst. Besluiten in de aandeelhoudersvergadering worden regulier genomen met tenminste twee derde meerderheid.

De gemeenten Aalsmeer, Bloemendaal, Diemen, Haarlemmermeer⁴, Heemstede, Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout zijn aandeelhouder in Meerlanden. Deze gemeenten hebben een deel van hun publieke taken inbesteed bij Meerlanden waaronder het verwijderen van afval, de reiniging van straten en markten en gladheidbestrijdingen.

Bemensing statutaire organen

De algemene vergadering van aandeelhouders benoemt de leden van de raad van commissarissen en het bestuur op basis van hun competenties. De algemene vergadering maakt daarbij geen onderscheid in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras of geslacht. Gestreefd wordt naar een zo evenwichtig mogelijke verdeling tussen vrouwen en mannen in het bestuur en in de raad van commissarissen. De huidige raad van commissarissen bestaat uit vijf leden: twee vrouwen en drie mannen. Het bestuur bestaat uit één vrouw. Daarmee voldoet Meerlanden aan de wettelijke regeling voor een evenwichtige (m/v) verdeling van zetels.

Externe accountant

De jaarrekening wordt gecontroleerd door een externe accountant. Deze wordt benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders en woont de vergaderingen van de auditcommissie en de raad van commissarissen bij waarin het verslag van de externe accountant en de jaarrekening worden besproken. De accountant vervult zijn functie onafhankelijk. Met ingang van boekjaar 2016 is BDO Audit & Assurance B.V. benoemd tot extern accountant belast met de controle van de jaarrekening.

Tegenstrijdige belangen

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de onderneming en bestuurders en commissarissen wordt vermeden. De bestuurder en commissarissen doen jaarlijks opgave van hun hoofd- en nevenfuncties. In 2018 hebben naar beste weten geen transacties plaatsgevonden waarbij tegenstrijdige belangen speelden van de bestuurder of commissarissen.

⁴ Tot 1 januari 2019 was de gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude een afzonderlijke gemeente en ook een afzonderlijke aandeelhouder in Meerlanden. Deze gemeente is door een juridische fusie per genoemde datum opgegaan in de gemeente Haarlemmermeer.

6.3 Compliance

Wet- en regelgeving

Het voldoen aan wet- en regelgeving en het beschikken over en handelen conform de benodigde vergunningen zijn van wezenlijk belang voor onze 'license to operate'. De operationele activiteiten van ons bedrijf worden in sterke mate beïnvloed door de ontwikkelingen in wet- en regelgeving op het gebied van afval, milieu en arbeid. Meerlanden anticipeert op nieuwe wet- en regelgevingen. Verandering van wet- en/of regelgeving kan ertoe leiden dat wij extra maatregelen nemen om aan de voorschriften te voldoen. Wijzigingen kunnen ook invloed hebben op de operationele processen en de omgeving. Bij belangrijke wijzigingen in de bedrijfsvoering, betrekken wij omwonenden en bedrijven en/of informeren wij hen.

De volgende vier externe instanties zijn ten aanzien van de operationele activiteiten van Meerlanden in de praktijk betrokken bij (het toezicht op) de naleving van wet- en regelgeving door Meerlanden: Het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA), de Milieu-inspectie, de Provincie/Omgevingsdienst en de Arbeidsinspectie. Omtrent de naleving van wet- en regelgeving door Meerlanden wordt jaarlijks gerapporteerd aan de raad van commissarissen.

Hieronder volgt een overzicht van controles en metingen door het bevoegd gezag op de bedrijfslocaties van Meerlanden.

Locatie	Aantal controle bezoeken bevoegd gezag/metingen	Bevinding
Rijsenhout Aarbergerweg 41	3	Conform eisen
Rijsenhout Aarbergerweg 5-7	2	Conform eisen
Heemstede	2	Conform eisen
Diemen	0	-
Hillegom	0	-
Lisse	0	-
Noordwijkerhout	5	Conform eisen
Uithoorn (RSC Schiphol)	2	Aanpassing geïndiceerd. Bij nacontrole doorgevoerd en akkoord bevonden.
Hoofddorp (Meerwinkel)	0	-
Voorhout (VAB)	2	Conform eisen

Integriteit & waarden

Meerlanden hanteert een integriteitsbeleid. Onderdeel daarvan is de gedragscode 'VERder met integriteit: Veilig, Eerlijk & Respectvol' en bijbehorende regelingen zoals een klokkenluidersprotocol en een bedrijfsregeling (on)gewenste omgangsvormen. Er is een integriteitscoördinator benoemd voor de uitvoering van het beleid. Daarnaast zijn twee interne vertrouwenspersonen (een man en een vrouw) aangesteld bij wie de medewerkers vertrouwelijk meldingen kunnen doen. De gedragscode is op de website van Meerlanden geplaatst.

Meerlanden heeft in de tweede helft van 2018 de begrippen veilig, eerlijk en respectvol in een bredere context geplaatst van Samen Verder. Samen Verder gaat over de waarden die Meerlanden voor de eigen organisatie het belangrijkste vindt en waaraan de medewerkers met elkaar betekenis willen geven: Samenwerken, Veilig, Eerlijk, Respectvol, Dienstverlenend, Energiek en Resultaatgericht. Het bespreekbaar maken en invulling geven aan deze waarden is waar Samen Verder over gaat. Het is geen kop-staart project met een concreet eindresultaat, maar een richting die medewerkers met elkaar opgaan.

Privacy

Meerlanden hanteert een privacybeleid. Het privacybeleid van Meerlanden beoogt te waarborgen dat door Meerlanden zorgvuldig wordt omgegaan met persoonsgegevens. Inzet daarbij is te voldoen aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die de Wbp per 25 mei 2018 heeft opgevolgd. Die wetgeving geeft regels voor de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens. Voorwaarde voor de verwerking van persoonsgegevens is een toereikende grondslag en een gelegitimeerd doel. Verder schrijft de wetgeving voor wat te doen in het geval persoonsgegevens worden gelekt of daarvan een vermoeden bestaat. Uitgangspunt is dat dit wordt gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

De verwerking van persoonsgegevens registreert Meerlanden in een privacyregister. Het register voorziet in een overzicht van de persoonsgegevens die Meerlanden verzamelt en geeft inzicht in de (mate van) opvolging van het privacybeleid en de privacywetgeving. Meerlanden heeft een Privacyofficer aangesteld die toeziet op de uitvoering van het privacybeleid en naleving van de privacywetgeving. Over de werking van het privacybeleid wordt jaarlijks gerapporteerd aan de raad van commissarissen.

Op de website van Meerlanden is de model bewerkersovereenkomst raadpleegbaar die Meerlanden hanteert bij de verwerking van persoonsgegevens met tussenkomst van derden. Vragen, suggesties en opmerkingen omtrent privacy bij Meerlanden kunnen worden gericht aan privacyofficer@meerlanden.nl.

6.4 Risicomanagement

De activiteiten van Meerlanden brengen risico's met zich mee. Risico's zijn mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen die van grote invloed kunnen zijn op het bereiken van de ondernemingsdoelstellingen dan wel die een belangrijk gevolg kunnen hebben voor de onderneming.

Om deze risico's goed te beheersen, hebben wij risicobeheersings- en controlesystemen ingericht. Deze zijn gericht op het signaleren en beheersen van risico's bij de uitvoering van onze strategie en het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen. Ook ondersteunt het systeem ons bij het naleven van wet- en regelgeving en het borgen van de betrouwbaarheid van de financiële rapportages. De directie volgt de risico's actief en stelt vast hoe deze beheerst worden en bewaakt verbeterprogramma's.

Risicoanalyse

Op basis van onderstaande risicogebieden stelt Meerlanden minimaal eens per jaar een risicoanalyse op. Deze risicoanalyse bevat de belangrijkste risico's, de kans dat deze zich voordoen en het effect dat deze kunnen hebben op ons bedrijf. Op basis van deze risicoanalyse beoordelen we of de maatregelen die we nemen, toereikend zijn om de risico's te beheersen.

Strategische risico's

We hebben de strategische risico's geïdentificeerd en de mogelijke impact gekwantificeerd. We bepalen welke mate van risico voor ons acceptabel is, de zogenaamde risicoacceptatie, en zetten dit af tegen onze financiële draagkracht. We hebben de reeds bestaande beheersingsmaatregelen en -instrumenten geëvalueerd en waar nodig aangepast. Wij willen het risicomanagementproces de komende tijd integraal inbedden in de planning- en controlcyclus.

De belangrijkste strategische risico's voor Meerlanden zijn:

Het verlies van gemeenten als contractpartner

Meerlanden verleent haar diensten voor een belangrijk deel aan haar aandeelhoudende gemeenten. Het vertrek van gemeenten als klant kan de continuïteit van Meerlanden in gevaar brengen. Voor Meerlanden staat onze klant bovenaan en wij zetten in op Customer Intimacy opdat we ook op lange termijn met elkaar verbonden blijven. We zijn met onze klant voortdurend in dialoog over de te bereiken doelstellingen. We hebben de volgende strategische speerpunten geformuleerd waarop we ons richten: meer winnen uit afval, meer mogelijkheden voor mensen, meer betrokkenheid bij de buurt, meer groene energie, warmte en CO₂,

meer biobased producten en biodiversiteit en meer financiële waarde. Onze missie is: 'Samen Sneller Circulair'. Binnen die transitie naar een circulaire economie neemt Meerlanden momenteel in onze gemeenten een voortrekkersrol in. De komende jaren richten we ons op het behouden en verstevigen van die positie.

Alternatieve verwerking van GFT-afval

Wij hebben een aantal jaren geleden geïnvesteerd in een nieuwe verwerkingswijze van GFT-afval. Deze investering is uniek vanwege haar duurzaamheidskarakter, maar kent ook een lange terugverdientijd. Een alternatieve verwerkingswijze van GFT, bijvoorbeeld als gevolg van wijzigingen in wet- en regelgeving, kan leiden tot een impairment op de boekwaarde van de installatie.

Brandverzekering

Door het grote aantal branden in onze sector neemt de verzekeringsbereidheid van verzekeringsmaatschappijen af en worden de premies verhoogd. We hebben op alle locaties een inventarisatie van de brandrisico's uitgevoerd. We voeren regelmatig interne audits uit om vast te stellen of aan alle voorwaarden uit de brandverzekering wordt voldaan.

Operationele risico's

Kwaliteit primair proces

De kwaliteit en punctualiteit van de door ons of in onze opdracht uitgevoerde werkzaamheden beïnvloeden de tevredenheid van gemeenten en bedrijven die klant bij ons zijn. De kwaliteit van ons primaire proces wordt bepaald door mensen. Ondersteund door systemen, processen en procedures. Om de kwaliteit steeds verder te verhogen besteden we aandacht aan het verhogen van het lerend vermogen van de organisatie. Daartoe is het van belang steeds meer proces gestuurd te werken.

Ons personeelsbeleid is erop gericht de kwaliteit en kwantiteit van al ons personeel, zowel leidinggevend als uitvoerend, op het juiste niveau te hebben. Nieuwe IT-systemen worden geïmplementeerd om snel en transparant inzicht te bieden in de belangrijkste operationele prestaties.

Klanttevredenheidsonderzoeken geven ons inzicht in waar de dienstverlening nog beter kan. Managementsystemen voor kwaliteit, arbo en milieu, zoals ISO en VCA, ondersteunen hierbij. De meeste activiteiten zijn VCA en ISO 9001 en 14001 gecertificeerd. Eindproducten als compost zijn voorzien van de juiste keurmerken.

Automatisering

ICT ondersteunt het primaire proces en het management in sturing van het bedrijf. De belangrijkste risico's zijn de continuïteit, beveiliging en systeem- en data integriteit. Gaat er iets mis in de automatisering, dan kan dat een negatief effect hebben op de registratie van de bedrijfsvoering en de financiële administratie. Hierdoor kunnen liquiditeitsproblemen ontstaan en het kan de beheersing van en sturing op operationele en financiële prestaties bemoeilijken. Om dit te voorkomen zijn er back-upfaciliteiten en noodstroomvoorzieningen ingericht. Daarnaast zijn de belangrijkste ICT-beheersprocessen geformaliseerd en wordt de naleving hiervan gemonitord. Ten aanzien van Cybersecurity risico voeren wij met behulp van een ethische hacker testen uit op onze systemen.

Omgeving

Op onze hoofdvestiging in Rijsenhout vinden veel activiteiten plaats. In de directe omgeving van deze vestiging staan woonhuizen. De bewoners kunnen hinder ondervinden, zoals lawaai- of geuroverlast. Wij hebben een buurtcommissie ingesteld waarmee wij alle belangrijke ontwikkelingen bespreken. Zo kunnen we inspelen op eventuele overlast en deze in overleg met de buurtbewoners terugdringen.

Vergister

Een onderbreking van de stroomvoorziening die langer dan een paar uur duurt, kan leiden tot een langdurige uitval van de vergistingsinstallatie en daarmee de gasproductie. Om de gevolgen van stroomuitval op te vangen, zorgen we ervoor dat ons personeel eventuele stroomuitval tijdig kan signaleren en is er een toereikend noodstroomaggregaat.

Calamiteiten

Calamiteiten kunnen een grote impact hebben op de organisatie, maar ook op haar omgeving. De kans op calamiteiten is niet groot, maar de impact kan fors zijn. Om de kans hierop zo klein mogelijk te houden, besteden we veel aandacht aan veiligheid. Het VCA Veiligheid managementsysteem draagt bij aan het signaleren en voorkomen van onveilige handelingen en onveilige situaties. In de directe omgeving van de vergister wordt gewerkt op basis van ATEX explosieveiligheidsrichtlijnen. Ons calamiteitenplan en onze BHV-organisatie zijn opgezet om de gevolgen van een eventuele calamiteit zo goed mogelijk op te vangen.

Financiële risico's

Verslaggevingsrisico's

Operationele en financiële processen leiden tot registraties in systemen. Vanuit deze registraties genereren we managementinformatie, waaronder financiële cijfers. Deze financiële informatie wordt verstrekt aan het management, de directie, commissarissen en aandeelhouders. Zodat zij op basis daarvan besluiten kunnen nemen en sturing aan het bedrijf kunnen geven. Het risico bestaat dat de financiële rapportages onjuiste informatie bevatten, waardoor er onvoldoende zicht is op de financiële situatie van de onderneming, nú en in de toekomst. Dit kan ertoe leiden dat besluiten worden genomen op basis van onjuiste informatie. Mogelijke gevolgen zijn liquiditeit- en solvabiliteitsproblemen. Om dit te beheersen is een planning- en controlcyclus ingericht. Het stelsel van functiescheidingen, procuratieregelingen en autorisatielimiten en andere interne controlemaatregelen waarborgt dat de financiële verslaggeving betrouwbaar is. De externe accountant geeft op basis van haar werkzaamheden extra betrouwbaarheid aan de financiële rapportages. Zij deelt in haar managementletter mee hoe zij oordeelt over de opzet en werking van het stelsel van interne controlemaatregelen en waar restrisico's blijven.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de onderneming op korte termijn of op lange termijn niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Dit kan veroorzaakt worden doordat facturen van Meerlanden niet of niet tijdig betaald worden. Een andere oorzaak is een mismatch tussen uitgaven en inkomsten uit hoofde van toekomstige investering- of financieringsstromen. Hoe wij dit risico beheersen is vastgelegd in ons treasurystatuut.

Prijrisico's

Prijzen die wij afspreken met klanten, afnemers en leveranciers kunnen fluctueren. Dit kan onze resultaten negatief beïnvloeden. Met gemeenten sluiten we langlopende contracten af met afspraken over ontwikkelingen van tarieven en indexeringen. Contracten met bedrijven sluiten we meestal voor vijf jaar af, maar minimaal voor twee jaar met stilzwijgende verlenging. Op basis van marktontwikkelingen indexeren wij de tarieven voor bedrijven. Contracten die we op basis van aanbestedingen verwerven, kennen wisselende looptijden en mogelijkheden voor tussentijdse tariefaanpassing.

Het beleid ten aanzien van leveranciers is gericht op het afsluiten van raamcontracten met vaste prijzen voor een periode van één tot maximaal drie jaar. Contracten met verwerkers van afval en grondstoffen kennen soms korte looptijden met vaste tarieven zonder onvoorwaardelijke leveringsverplichtingen.

“

Als afdeling Marktmeesters en Plaagdierbeheersing keuren we periodiek of elektrische apparaten en klimmateriaal veilig zijn en voldoen aan de NEN-normen 1010 en 3140. We zijn blij hier een steentje aan bij te dragen. Drie man hebben we opgeleid tot keurmeester. Voor de afdeling een goede invulling van de rustige periode, voor Meerlanden een besparing van inhuur, en leuk werk om te doen in het kader van ‘een leven lang leren’.

Marvin van der Meer, marktmeester

”

7. Jaarrekening

 Meerlanden

n van iets moois.nl

Geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000,-)

Vóór resultaatbestemming

ACTIVA	Ref.	31 december 2018	31 december 2017
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa			
• Concessies, vergunningen en Intellectuele eigendom	6	500	624
		500	624
Materiële vaste activa			
• Bedrijfsgebouwen en –terreinen	7	12.105	12.322
• Machines en installaties	7	13.062	13.238
• Andere vaste bedrijfsmiddelen	7	17.753	17.913
• Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoeringen en vooruitbetalingen op materiele vaste activa	7	376	311
		43.296	43.784
Financiële vaste activa			
• Andere deelnemingen	8	0	4
• Overige vorderingen	8	23	36
		23	40
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorraden			
• Grond- en Hulpstoffen	9	151	216
		151	216
Vorderingen			
• Handelsdebiteuren	10	2.672	3.475
• Participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	10	5.349	5.687
• Overige vorderingen en overlopende activa	10	2.446	2.708
		10.467	11.870
Liquide middelen	11	237	77
Totaal Activa		54.674	56.611

PASSIVA	Ref.	31 december 2018	31 december 2017
EIGEN VERMOGEN			
• Gestort en opgevraagd kapitaal	12,13	8.440	8.440
• Agio reserve	12	1.218	1.218
• Overige reserves	12	15.875	14.866
• Onverdeeld resultaat	12	2.687	2.525
		28.220	27.049
VOORZIENINGEN			
• Latente belastingverplichtingen	14	423	451
• Overige voorzieningen	14	331	508
		754	959
LANGLOPENDE SCHULD			
• Schulden aan Kredietinstellingen	15	8.845	12.130
		8.845	12.130
KORTLOPENDE SCHULDEN			
• Schulden aan kredietinstellingen	15	3.127	3.339
• Aflossingsverplichtingen	15,16	3.139	3.139
• Crediteuren	16	5.844	5.272
• Belastingen en premies sociale verzekeringen	16	1.084	1.193
• Pensioenen	16	160	164
• Overige schulden en overlopende passiva	16	3.501	3.366
		16.855	16.473
Totaal Passiva		54.674	56.611

Geconsolideerde winst- en -verliesrekening

(bedragen x € 1.000,-)

	Ref.	2018	2017
Netto omzet	18	70.892	66.156
Bedrijfslasten:			
• Uitbestede werk en andere externe kosten	19	25.848	21.926
• Personeelskosten	20	25.094	24.811
• Voertuigkosten	21	5.468	5.186
• Afschrijvingskosten	6,7,8	6.344	6.159
• Overige bedrijfskosten	22	5.116	4.852
Totaal bedrijfslasten		67.870	62.934
Bedrijfsresultaat		3.022	3.222
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-362	-374
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen		2.660	2.848
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	24	28	-323
Resultaat deelnemingen		-1	0
Resultaat na belastingen		2.687	2.525

Geconsolideerd overzicht van kasstromen

(bedragen x € 1.000,-)

Indirecte methode

	Ref.	2018	2017
Bedrijfsresultaat		3.022	3.222
<i>Aanpassingen voor:</i>			
Afschrijvingen	6,7,8	6.344	6.159
Voorzieningen (excl. mutatie latente belastingen)	24	-177	147
		6.167	6.306
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>			
Voorraden		65	-17
Vorderingen		1.403	-2.541
Kortlopende schulden (excl. kredietinstellingen)		112	-1.590
		1.580	-4.148
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		10.769	5.380
Betaalde interest	23	-362	-374
Kasstroom uit operationele activiteiten		10.407	5.006
Investeringen in immateriële vaste activa	6	-94	-309
Investeringen in materiële vaste activa	7	-5.199	-4.180
Desinvesteringen materiële vaste activa	7	55	65
Desinvesteringen financiële vaste activa	8	4	-5
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-5.234	-4.429
Aflossing langlopende schulden	15	-3.285	-3.585
Aangetrokken langlopende schulden	15	0	6.000
Betaald dividend	12	-1.516	-1.616
Mutatie kredietinstellingen		-212	-1.537
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-5.013	-738
Mutatie geldmiddelen		160	-161
Beginstand geldmiddelen		77	238
Eindstand geldmiddelen		237	77
Mutatie geldmiddelen	11,16	160	-161

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

1 Algemene grondslagen van de waardering en resultaatbepaling van de geconsolideerde jaarrekening (bedragen x € 1.000,-)

Activiteiten van de onderneming

De Meerlanden Holding N.V. KvK nr. 34098938, statutair gevestigd te Rijsenhout, kantoorhoudend aan de Aarbergerweg 41 te Rijsenhout, heeft als doel ten behoeve van publiekrechtelijke rechtspersonen werkzaam te zijn op het gebied van de inzameling van afval- en reststromen, de verwerking van organisch afval en de daarmee verbonden opwekking van groengas en warmte, alsmede op het gebied van straatreiniging, gladheidbestrijding en beheer van de openbare ruimte. De rapportage wordt opgesteld in euro, en de bedragen worden in duizendtallen uitgedrukt.

Grondslagen voor de jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen voor zover zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelsel- en schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

De vennootschappelijke winst-en-verliesrekening van De Meerlanden Holding N.V. is op grond van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW op verkorte wijze opgesteld.

Gebruik van schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van De Meerlanden Holding N.V. zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen.

De feitelijke uitkomsten kunnen van deze schattingen afwijken. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Reclassificaties

De geactiveerde software met een boekwaarde ultimo 2018 van € 500 (2017: € 624) is geclassificeerd van materiële vaste activa naar immateriële vaste activa. De vergelijkende cijfers zijn gereclassificeerd teneinde vergelijkbaarheid met 2018 mogelijk te maken.

Consolidatie

De Meerlanden Holding N.V. staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. In de geconsolideerde jaarrekening van De Meerlanden Holding N.V. zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarover een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. Groepsmaatschappijen worden betrokken in de consolidatie vanaf de datum waarop sprake is van overheersende zeggenschap of centrale leiding. Vanaf de datum dat geen sprake meer is van overheersende zeggenschap of centrale leiding wordt de groepsmaatschappij niet langer meer opgenomen in de consolidatie.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht. Als verbonden partij worden alle rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

Wanneer sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt dat belang proportioneel geconsolideerd. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van De Meerlanden Holding N.V. en haar groepsmaatschappijen onder eliminatie van de onderlinge schulden, vorderingen en transacties.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de volgende vennootschappen opgenomen:

Vennootschap	Aandeel	Statutaire vestigingsplaats	Consolidatie
De Meerlanden Afvalinzameling en Reiniging B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
De Meerlanden Infrabeheer B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
De Meerlanden Compostering B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
De Meerlanden Bedrijfsafval B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
JJM Heemskerk B.V.	100%	Noordwijkerhout	volledig
Kringloopbedrijf De Meerlanden B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
De Meerlanden Circulaire Economie B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
De Meerlanden Flex B.V.	100%	Rijsenhout	volledig
Groengas Haarlemmermeer vof	50%	Rijsenhout	proportioneel

Groengas Haarlemmermeer vof wordt aangemerkt als een joint venture. Met de andere venoot wordt de zeggenschap gezamenlijk uitgeoefend. Het relatieve aandeel in de activa, verplichtingen en het resultaat is in de consolidatie betrokken.

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

De groep had een deelneming in een vennootschap waarin zij geen overheersende zeggenschap heeft noch de centrale leiding voert. Deze deelneming is in 2018 geliquideerd en het kapitaal is terugbetaald. Het resultaat van de deelneming is onder resultaat deelneming gepresenteerd.

Vennootschap	Aandeel	Statutaire vestigingsplaats
Groengas B.V.	16,67%	Lisse

Financiële instrumenten

Alle in de balans opgenomen afgeleide financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs. Derivaten worden bij eerste opname in de balans opgenomen tegen reële waarde, de vervolgwaardering van afgeleide financiële instrumenten ('derivaten') is afhankelijk van het feit of het onderliggende van het derivaat beursgenoteerd is of niet. Indien

het onderliggende beursgenoteerd is, dan wordt het derivaat tegen reële waarde opgenomen. Indien het onderliggende niet-beursgenoteerd is, wordt het derivaat tegen kostprijs of lagere marktwaarde opgenomen. De wijze van verwerking van waardeveranderingen van het afgeleide financieel instrument is afhankelijk van of er met het afgeleide financiële instrument hedge-accounting wordt toegepast of niet. Meerlanden past kostprijs hedge-accounting toe. Op het moment van aangaan van een hedgerelatie, wordt dit door de vennootschap gedocumenteerd. De vennootschap stelt door middel van een test periodiek de effectiviteit van de hedgerelatie vast. Dit kan gebeuren door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie, of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie. Meerlanden past kostprijs hedge-accounting toe voor de renteswaps die ervoor zorgen dat bepaalde variabel rentende schulden worden omgezet in vastrentende leningen. Het ineffektieve deel van de waardeverandering van de renteswaps worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Kosten van immateriële vaste activa anders dan intern gegenereerde activa, waaronder octrooien en licenties, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur met een maximum van 20 jaar.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. Rekening houdend met een eventuele restwaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Voor de afschrijvingen worden de volgende termijnen gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen	10 tot 25 jaar	Installaties	3 tot 25 jaar
Rollend materieel	4 tot 10 jaar	Overige bedrijfsmiddelen	3 tot 15 jaar

De kosten van gepland onderhoud dat erop is gericht de oorspronkelijke prestatie van het actief te handhaven of te herstellen, worden geactiveerd als onderhoudscomponent van het actief en afgeschreven tot de datum van de eerstvolgende geplande onderhoudswerkzaamheden van de betreffende component, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover De Meerlanden Holding N.V. in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming, waarbij niet in contanten uitgekeerde dividenden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

De niet geconsolideerde deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijk en financieel beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en-verliesrekening.

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste waarde van de verkoopprijs minus de verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde van een actief wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Voor activa die geen zelfstandige kasstromen genereren en afhankelijk zijn van de kasstromen van andere activa of groepen activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroom genererende eenheid waarvan de betreffende activa deel uitmaken. Een kasstroom genererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep activa die zelfstandig kasstromen genereert welke grotendeels onafhankelijk zijn van de kasstromen uit andere activa of groepen van activa. Kasstroom genererende eenheden worden onderscheiden op basis van de economische samenhang tussen activa en het genereren van externe kasstromen en niet op basis van afzonderlijke juridische entiteiten. Jaarlijks wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde van de activa of de kasstroom genererende eenheid waartoe de activa behoren, hoger is dan de realiseerbare waarde. De boekwaarde wordt dan teruggebracht tot de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van het resultaat gebracht.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het

instrument. Het waardevermindingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode (first in, first out) of lagere opbrengstwaarde.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een waarde correctie in verband met verwachte oninbaarheid. Op het moment van definitieve oninbaarheid vindt daadwerkelijke afboeking van de vordering en de bijbehorende voorziening plaats. Overige vorderingen en overlopende activa worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een waarde correctie in verband met mogelijke oninbaarheid, die rechtstreeks in mindering op de boekwaarde wordt gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen.

Langlopende en kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. De rentedragende verplichtingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De binnen een jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende verplichtingen worden afzonderlijk gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Overige schulden

De overige schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden de overige schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit benadert de nominale waarde.

Pensioenen

De pensioenregeling wordt uitgevoerd door ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds) en kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling op basis van middelloon. De vennootschap heeft geen verplichting tot een aanvullende bijdrage in geval van tekorten bij de pensioenfondsen. Daardoor gedraagt de regeling zich voor de vennootschap feitelijk als een toegezegde bijdrageregeling en is ook als zodanig in onderhavige jaarrekening verantwoord. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. De pensioenlast bestaat bij een toegezegde bijdrageregeling uit de premies over het lopende jaar, welke verwerkt worden volgens de verplichtingenbenadering. De dekkingsgraad van het ABP bedraagt per 31 december 2018 97,0% (2017: 104,4%). De pensioenaanspraken zijn in 2018 niet geïndexeerd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

De voorziening vanwege loondoorbetaling bij arbeidsongeschiktheid wordt opgenomen tegen de contante waarde van de op balansdatum bestaande verplichtingen tot het doorbetalen van beloningen aan voormalige personeelsleden die op balansdatum geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschiktheid zijn. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de verwachte ontwikkeling van de mate van arbeidsongeschiktheid in de toekomst.

Voor in de toekomst te betalen belastingbedragen uit hoofde van verschillen tussen commerciële en fiscale balanswaarderingen wordt een voorziening getroffen ter grootte van de som van deze verschillen vermenigvuldigd met het geldende belastingtarief. Op deze voorziening worden in mindering gebracht de in de toekomst te verrekenen belastingbedragen uit hoofde van beschikbare voorwaartse verliescompensatie, voor zover het waarschijnlijk is dat de toekomstige fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor belastingen.

3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van op reële waarde gewaardeerde afgeleide financiële instrumenten die niet zijn aangemerkt als afdekkingsinstrument.

Realisatie tijdstip

De winsten op transacties zijn verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd en de verliezen in het jaar waarin ze voorzienbaar en redelijkerwijs bepaalbaar zijn. De transacties worden als gerealiseerd beschouwd op het moment van levering.

Netto omzet

Onder netto omzet wordt verstaan de opbrengst uit leveringen van diensten onder aftrek van de belastingen die over de omzet worden geheven. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Kostprijs uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder zijn begrepen de ten behoeve van de bedrijfsopbrengsten gemaakte kosten, voor zover deze kosten door derden in rekening zijn gebracht en niet zijn aan te merken als kosten van grond- en hulpstoffen, te weten de kosten aan verwerking en transport van afvalstoffen en door derden verleende diensten. Afvalstoffen met een positieve waarde zijn op de verwerkingskosten in mindering gebracht..

Personeel

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. Meerlanden heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Kosten

De kosten worden bepaald volgens de historische uitgaafprijzen en worden toegerekend aan de perioden waarop zij betrekking hebben. Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen

Op 1 januari 2016 is de 'Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheids-ondernemingen' in werking getreden. Dat betekent dat in principe over het geconsolideerde nettoresultaat van Meerlanden vennootschapsbelasting moet worden betaald. De wet biedt Meerlanden de mogelijkheid beroep te doen op een aantal vrijstellingen waardoor een groot deel van het geconsolideerde nettoresultaat vrijgesteld wordt van belastingheffing.

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en- verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

4 Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd overzicht van kasstromen

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en kredietfaciliteiten. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

5 Beheersing van financiële risico's

Algemeen

De Meerlanden Holding N.V. maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de groep blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De groep houdt geen afgeleide financiële instrumenten aan voor handelsdoeleinden.

Kredietrisico

De vorderingen op handelsdebiteuren waarover kredietrisico wordt gelopen, € 1.658, zijn ultimo 2018 voor circa 8,8% geconcentreerd bij 6 debiteuren. Ultimo 2017 was dit 11,4% geconcentreerd bij 6 debiteuren. Op de handelsvorderingen op gemeenten wordt beperkt kredietrisico gelopen.

Renterisico

Het renterisico van de groep komt voort uit de rentedragende schulden. De langlopende rentedragende schulden kennen deels een vast rentepercentage gedurende de resterende looptijd en deels is sprake van een variabele rente, gebaseerd op driemaands Euribor plus een risico-opslag. Het renterisico wordt deels afgedekt door een rentecap en een renteswap. Voor de kortlopende schulden aan kredietinstellingen geldt een rente gebaseerd op Euribor plus een risico-opslag.

Kasstroomrisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden en herfinanciering van bestaande financieringen. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteaftspraken loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen en met betrekking tot vast rentende leningen reële waarde risico. Om de variabiliteit van de variabel rentende leningen te beperken heeft de onderneming rentederivaten afgesloten.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de groep niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico is gezien de beschikbare kredietruimte bij de banken, de omvang van de handelsdebiteuren en de stand van de liquide middelen eind 2018 laag. Het liquiditeitsrisico wordt beheerst door het opstellen van periodieke kasstroomprognoses en deze maandelijks te monitoren.

Hedge accounting

Meerlanden waardeert haar interest derivaten tegen geamortiseerde kostprijs. Indien op balansmoment de marktwaarde van het interest derivaat beneden geamortiseerde kostprijs is, wordt er voor dat verschil een voorziening gevormd via de winst-en-verliesrekening, tenzij het kostprijs-hedge-accounting model wordt toegepast. Bij het toepassen van het kostprijs-hedge-accounting model, is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent dat als de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, ook het derivaat tegen kostprijs wordt gewaardeerd. Zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge nog niet in de balans verwerkt wordt, wordt het hedge-instrument niet geherwaardeerd. Het mogelijke ineffektieve deel van de hedgerelatie wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Om het kostprijs-hedge-accounting model toe te passen, voldoet Meerlanden aan de vereisten van hedge documentatie en effectiviteitstesting zoals die in RJ 290 uiteen zijn gezet. Meerlanden past kostprijs-hedge-accounting toe voor een renteswap.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000,-)

6 Immateriële vaste activa

	Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	Totaal
Stand per 1 januari 2018	1.576	1.576
Afschrijvingen	-952	-952
Boekwaarde	624	624
Mutaties:		
• Investerings	94	94
• Afschrijvingen	-218	-218
Saldo mutaties	-124	-124
Stand per 31 december 2018	1.670	1.670
Afschrijvingen	-1.170	-1.170
Boekwaarde	500	500

7 Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Installaties	Rollend materieel	Overige bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Stand per 1 januari 2018						
Aanschafprijs	22.317	20.956	24.183	30.341	311	98.108
Afschrijvingen	9.995	7.718	15.527	21.084	0	54.324
Boekwaarde	12.322	13.238	8.656	9.257	311	43.784
Mutaties:						
• Overboeking investering	0	0	296	15	-311	0
• Recl. Investerings	0	-263	-122	-162	0	-547
• Investerings	702	993	1.938	1.672	376	5.681
• Recl. Afschrijvingen	0	263	122	162	0	547
• Afschrijvingen	-919	-1.169	-1.940	-2.086	0	-6.114
• Desinvesteringen	-182	0	-953	-2.857	0	-3.992
• Afschrijvingen op desinvesteringen	182	0	900	2.855	0	3.937
Saldo mutaties	-217	-176	241	-401	65	-488
Stand per 31 december 2018						
Aanschafprijs	22.837	21.686	25.342	29.009	376	99.250
Afschrijvingen	10.732	8.624	16.445	20.153	0	55.954
Boekwaarde	12.105	13.062	8.897	8.856	376	43.296

Voor verstrekte zekerheden en andere beperkingen op het eigendom wordt verwezen naar 15. Langlopende schulden.

8 Financiële vaste activa

	Deelnemingen	Overige vorderingen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	4	36	40
Waardeveranderingen	0	-13	-13
Desinvestering deelnemingen	-4	0	-4
Stand per 31 december 2018	0	23	23

Deelnemingen

Voor een lijst met niet-geconsolideerde deelnemingen wordt verwezen naar bladzijde 85.

Alle vorderingen die in de financiële vaste activa zijn opgenomen hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Overige vorderingen

Onder de overige vorderingen zijn de afsluitkosten van leningen opgenomen. Deze hebben een resterende looptijd langer dan een jaar. Onder de overige vorderingen is eveneens de waarde van een rentecap opgenomen. De waardevermindering heeft betrekking op de lineaire amortisatie van de afsluitkosten van leningen en de verandering in de marktwaarde van de rentecap. De rentecap wordt gewaardeerd op de aanschafwaarde minus lineaire amortisatie of lagere marktwaarde. De rentecap dekt het renterisico op financiering met een variabele rente af tot een bedrag van € 1.308. Het renterisico dat door de rentecap wordt afgedekt kent een lineair dalend verloop. De resterende looptijd van de rentecap is 1 jaar en 6 maanden.

9 Voorraden

Betreft voorraad wegenszout, dieselolie, rolemmers en magazijn. Op de voorraden rust stil pandrecht

10 Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	2.672	3.475
Vorderingen op participanten	4.877	4.820
Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	472	867
Overige vorderingen en overlopende activa	2.446	2.708
Totaal	10.467	11.870

De voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen bedraagt € 285 (vorig jaar: € 134). Hiervan is € 254 voorzien voor de oninbare vordering op textielsorteercentrum Meer Goed B.V.. De vorderingen hebben alle een resterende looptijd korter dan één jaar.

10.1 Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2018	31-12-2017
Nog te factureren omzet	1.788	1.394
Nog te ontvangen subsidies	0	279
Waarborgsommen	77	77
Diversen	581	958
Totaal	2.446	2.708

11 Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Bankiers en kassen	237	77

De tegoeden op de bankrekeningen staan ter vrije beschikking van de onderneming. De bankrekeningen van de groepsmaatschappijen van De Meerlanden Holding N.V. zijn bij zowel de ING, de Rabobank als de BNG opgenomen in een saldo- en rentecompensatie stelsel.

12 Groepsvermogen

Voor een toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

13 Geplaatst kapitaal

	Maatschappelijk kapitaal	Geplaatst en volgestort	
		31-12-2018	31-12-2017
Gewone aandelen:			
Haarlemmermeer		92.550	92.550
Aalsmeer		17.019	17.019
Noordwijkerhout		2.447	2.447
Heemstede		24.580	24.580
Bloemendaal		4.820	4.820
Haarlemmerliede en Spaarnwoude		4.679	4.679
Diemen		20.427	20.427
Lisse		8.950	8.950
Hillegom		8.008	8.008
Totaal gewone aandelen	600.000	183.480	183.480
Totaal in duizenden euro's	27.600	8.440	8.440

Nominale waarde per aandeel is € 46,00. De winst per aandeel bedraagt € 14,64. Voor de voorgestelde winstverdeling over 2018 verwijzen wij naar het onder de 'Overige gegevens' opgenomen voorstel tot winstverdeling.

14 Voorzieningen

	Voorziening jubilea	Voorziening eigen risico wga/wia	Voorziening latente belastingen	Totaal
Stand per 1-1-2018	326	182	451	959
Toevoeging 2018	0	0	196	196
Onttrekking 2018	-60	-117	-224 ¹	-401
Stand per 31-12-2018	266	65	423	754

De voorziening jubilea wordt berekend voor toekomstige jubileumuitkeringen voor het personeel dat per 31 december in vaste dienst is. Bij de berekening wordt rekening gehouden met verwachte toekomstige CAO stijgingen. De voorziening betreft de contante waarde van deze toekomstige verplichtingen waarbij een rekenrente van 3% gehanteerd wordt.

Bij de berekening van de voorziening vanwege het eigen risico voor WGA/WIA uitkeringen wordt een inschatting gemaakt van de verwachte mate van arbeidsongeschiktheid gedurende de WGA/WIA periode die voor rekening van de vennootschap komt. Voor contante waarde is een rekenrente van 4% gehanteerd.

Van de voorzieningen is een bedrag van € 185 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

Voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa is een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd. De latente belastingverplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

15 Langlopende schulden

	Stand per 31-12-2018	Aflossingsverplichting 2019	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
Kredietinstellingen				
BNG	913	522	391	0
Triodos Bank, groenfinanciering	1.308	581	727	0
RABO Groenbank	1.163	436	727	0
BNG	3.500	1.000	2.500	0
RABO	5.100	600	3.000	1.500
Totaal	11.984	3.139	7.345	1.500

De aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar, zoals hierboven toegelicht, zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

¹ Dit betreft de correctie op de VPB van 2016 en 2017. Zie ook paragraaf 23, Belasting over resultaat uit gewone bedrijfsuitvoering.

Kredietinstellingen

- **BNG**, oorspronkelijk groot € 3.000 met een variabele rente op basis van 3 maands euribor plus opslag. De lening bedraagt per 31 december 2018 € 913 met een resterende looptijd van 1 jaar en 6 maanden. De aflossing ad € 522, die in 2019 moet plaatsvinden, is opgenomen onder de kortlopende schulden.
- **Triodos Bank**, groenfinanciering met bankgarantie van de BNG, oorspronkelijk groot € 5.815 met een vaste rente van in totaal 3,275% gedurende de looptijd van de lening. De lening bedraagt per 31 december 2018 € 1.308 met een resterende looptijd van 1 jaar en 6 maanden. De aflossing ad € 581 die in 2019 moet plaatsvinden, is opgenomen onder de kortlopende schulden.
- **Rabo Groenbank**, oorspronkelijk groot € 5.815 met een variabele rente op basis van 3 maands euribor plus opslag. Het renterisico op deze lening is afgedekt met een renteswap. De lening bedraagt per 31 december 2017 € 1.163 met een resterende looptijd van 1 jaar en 6 maanden. De aflossing ad € 436 die in 2019 moet plaatsvinden, is opgenomen onder de kortlopende schulden.
- **BNG**, oorspronkelijk groot € 6.000 met een vaste rente van in totaal 1,73% gedurende de looptijd van de lening. De lening bedraagt per 31 december 2018 € 3.500 met een resterende looptijd van 3 jaar en 5 maanden. De aflossing ad € 1.000 die in 2019 moet plaatsvinden, is opgenomen onder de kortlopende schulden.
- **RABO**, oorspronkelijk groot € 6.000 met een vaste rente van in totaal 2,40% gedurende de looptijd van de lening. De lening bedraagt per 31 december 2018 € 5.100 met een resterende looptijd van 8 jaar en 6 maanden. De aflossing ad € 600 die in 2019 moet plaatsvinden, is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Op de leningen zijn de volgende zekerheden en garanties verstrekt:

- Stil pandrecht op vorderingen, voorraden, inventarissen en andere roerende zaken;
- Recht van eerste hypotheek ter waarde van € 16.000 op perceel grond met composteertunnels en biovergistingsinstallatie, aan de Aarbergerweg 41 gemeente Haarlemmermeer;
- Hoofdelijke medeschuldnaarstelling van De Meerlanden Holding N.V., De Meerlanden Compostering B.V., De Meerlanden Afval Inzameling en Reiniging B.V., De Meerlanden Bedrijfsafval B.V., De Meerlanden Flex B.V., De Meerlanden Infrabeheer B.V., Kringloopbedrijf De Meerlanden B.V., en J.J.M. Heemskerk B.V.;
- De Net Senior Debt/Ebitda ratio dienen de navolgende niveaus niet te overschrijden: gedurende boekjaar 2018: 3,0; gedurende boekjaar 2017: 3,0. Onder de Net Senior Debt wordt verstaan de geconsolideerde rentedragende netto schulden, exclusief eventueel achtergestelde leningen;
- De solvabiliteitsratio dient minimaal 30% van het geconsolideerde balanstotaal verminderd met de geactiveerde immateriële vast activa te bedragen;
- De Debt Service Coverage Ratio (DSCR) dient vanaf 2016 groter te zijn dan 1,4. De DSCR wordt als volgt berekend: Ebitda minus belastingen gedeeld door rente, aflossingen en dividenden. De niveaus van de Net Senior Debt/Ebitda, de solvabiliteitsratio en de DSCR zijn in het verslagjaar niet doorbroken.

Financiële instrumenten

De Meerlanden Holding N.V. past kostprijshedge accounting toe voor een renteswap die ervoor zorgt dat de variabele rente op een van de langlopende leningen wordt omgezet in een vaste rente. De Meerlanden Holding N.V. heeft in 2012 een renteswap afgesloten op een lening met variabele rente voor een bedrag van eind 2018 € 1.308. De resterende looptijd is gelijk aan de lening en is 1 jaar en 6 maanden. Op dit contract wordt een variabele rente ontvangen van 3-maands Euribor en een vaste rente betaald van 1,7%. De marktwaarde van deze swap bedraagt op 31 december 2018 € 29 negatief.

De swap kent geen Cash Settlement Agreement (CSA). De bank kan aanvullende zekerheden vragen indien de marktwaarde meer dan € 490 negatief is.

16 Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden aan kredietinstellingen	3.127	3.339
Aflossingsverplichtingen leningen	3.139	3.139
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	5.844	5.272
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.084	1.193
Pensioenen	160	164
Overige schulden en overlopende passiva	3.501	3.366
Totaal	16.855	16.473

De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan één jaar.
Het maximum krediet in rekening courant bedraagt € 8.600.

16.1 Belastingen en premies sociale verzekeringen

Belastingen	31-12-2018	31-12-2017
Omzetbelasting	434	499
Loonheffingen	650	694
Totaal	1.084	1.193

16.2 Overige schulden en overlopende passiva

Belastingen	31-12-2018	31-12-2017
Nog te ontvangen facturen	1.722	1.144
Nog te betalen personeelskosten	1.099	1.128
Verlofvoorziening	428	414
Diversen	252	680
Totaal	3.501	3.366

17 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en risico's

	Totaal 31-12-2018	< 1 jaar	> 1 jaar < 5 jaar	> 5 jaar
Activa in bestelling	3.846	3.846	0	0
Overige verplichtingen	681	309	372	0
Totaal	4.527	4.155	372	0

De overige verplichtingen betreffen huurcontracten voor onroerend goed. Voor huurverplichtingen is een bankgarantie van € 16 afgegeven. Voor het nakomen van uit te voeren werkzaamheden is een bankgarantie van € 67 afgegeven.

De vennootschap heeft ten behoeve van een dochteronderneming een aansprakelijkheidsstelling afgegeven zoals bedoeld in artikel 2:403 BW.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

(bedragen x € 1.000,-)

18 Netto omzet

De netto omzet is als volgt te splitsen:

	2018	2017
Gemeenten	44.903	43.632
Bedrijven	16.239	13.842
VAB	4.162	3.794
Compostering	4.003	3.874
Overige opbrengsten	1.585	1.014
Totaal	70.892	66.156

Onder overige opbrengsten zijn opgenomen de inkomsten uit marktgelden, ongediertebestrijding, milieustraten, kringloopactiviteiten, sorteren en ontmantelen E-waste en overige werkzaamheden voor derden. De omzet wordt geheel in Nederland behaald.

Transacties met verbonden partijen

In de normale bedrijfsactiviteiten koopt en verkoopt De Meerlanden Holding N.V. goederen en diensten van en aan verschillende verbonden partijen. Deze transacties worden op zakelijke grondslag uitgevoerd tegen voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die van transacties met derden.

19 Uitbesteed werk en externe kosten

	2018	2017
Verwerking restafval	6.734	6.281
Verwerking locatie VAB te Voorhout	5.036	4.835
Verwerking overige afvalstoffen	2.333	755
Uitbesteed werk	9.078	7.629
Uitbesteed transport	1.077	737
Overige externe kosten	1.590	1.689
Totaal	25.848	21.926

20 Personeelskosten

	2018	2017
Lonen en salarissen	15.379	14.897
Sociale lasten	2.095	1.950
Pensioenlasten	1.650	1.519
Mutatie wga/wia voorziening	-91	62
Ingehuurd extern personeel	5.492	5.891
Overige personeelskosten	569	492
Totaal	25.094	24.811

20.1 Gemiddeld aantal werknemers

Het aantal personeelsleden is als volgt te splitsen:

	2018	2017
Uitvoerend aantal FTE	222,1	227,6
Ondersteunend aantal FTE	100,2	95,2
Totaal aantal FTE	322,3	322,8

Het gemiddeld aantal werknemers bij proportioneel geconsolideerde maatschappijen bedraagt 0 in 2018 (2017: 0).

Het aantal personeelsleden werkzaam buiten Nederland bedraagt 0 in 2018 (2017: 0).

21 Voertuigkosten

	2018	2017
Brandstofkosten	1.941	1.801
Onderhoud en reparatiekosten	2.485	2.525
Verzekeringen, belastingen en eigen risico schades	464	459
Ingehuurd materieel van derden	578	401
Totaal	5.468	5.186

22 Overige bedrijfskosten

	2018	2017
Huisvesting, belastingen en nutsvoorzieningen	2.248	1.998
Kantoor- en advieskosten	2.596	2.321
Overige kosten	272	533
Totaal	5.116	4.852

23 Financiële baten en lasten

	2018	2017
Rentelasten en soortgelijke kosten	362	374
Totaal	362	374

24 Belasting over resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

	2018	2017
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	2.660	2.848
Waarvan resultaat vallend onder de vennootschapsbelasting	822	1.333
Latente vennootschapsbelasting	-196	-323
Vennootschapsbelasting correctie voorgaande boekjaren	224	-
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	28	-323
Effectief belastingtarief	7%	11%
Toepasselijk belastingtarief	25%	25%

Het effectieve tarief wijkt af van het toepasselijke tarief. Op grond van de vrijstelling voor samenwerkingsverbanden zijn activiteiten op het gebied van afval en het beheer van de openbare ruimte, die uitgevoerd worden voor de gemeenten, vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Op 1 januari 2016 is de 'Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheids-ondernemingen' in werking getreden. Dat betekent dat in principe over het geconsolideerde nettoresultaat van Meerlanden vennootschapsbelasting moet worden betaald. De wet biedt Meerlanden de mogelijkheid beroep te doen op een aantal vrijstellingen waardoor een groot deel van het geconsolideerde nettoresultaat vrijgesteld wordt van belastingheffing.

In 2019 is overeenstemming bereikt tussen de brancheorganisatie NVRD en de Belastingdienst over de reikwijdte van de vrijstelling voor afvalinzameling en -ontdoening. De effecten van deze afspraken zijn met terugwerkende kracht tot 1-1-2016 verwerkt in de jaarrekening 2018. Zie ook "Vennootschapsbelasting correctie voorgaande boekjaren".

Enkelvoudige balans

(bedragen x € 1.000,-)

Vóór resultaatbestemming

ACTIVA	Ref.	31 december 2018	31 december 2017
VASTE ACTIVA			
• Immateriële vaste activa	25	185	260
• Materiële vaste activa	26	7.787	7.035
• Financiële vaste activa	27	32.605	34.091
Totaal vaste activa		40.577	41.386
VLOTTENDE ACTIVA			
• Voorraden	28	3	1
• Vorderingen	29	329	366
• Vorderingen op groepsmaatschappijen	30	7.686	8.757
• Liquide middelen	31	38	23
Totaal vlottende activa		8.056	9.147
Totaal Activa		48.633	50.533

PASSIVA	Ref.	31 december 2018	31 december 2017
EIGEN VERMOGEN	32		
• Geplaatst kapitaal		8.440	8.440
• Agioreserve		1.218	1.218
• Algemene reserve		15.875	14.866
• Onverdeeld resultaat na belasting		2.687	2.525
Totaal eigen vermogen		28.220	27.049
VOORZIENINGEN	33	14	18
LANGLOPENDE SCHULDEN	34	8.845	12.130
KORTLOPENDE SCHULDEN	35	11.554	11.336
Totaal Passiva		48.633	50.533

Enkelvoudige winst- en -verliesrekening

(bedragen x € 1.000,-)

	2018	2017
Resultaat uit deelnemingen	2.928	2.756
Enkelvoudig resultaat	-241	-231
Totaal	2.687	2.525

Toelichting op de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

(bedragen x € 1.000,-)

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de [betreffende] paragraaf van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Voor zover posten uit de balans en winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

25 Immateriële vaste activa

	Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	Totaal
Stand per 1 januari 2018	855	855
Afschrijvingen	-595	-595
Boekwaarde	260	260
Mutaties:		
• Investerings	15	15
• Afschrijvingen	-90	-90
Saldo mutaties	-75	-75
Stand per 31 december 2018	870	870
Afschrijvingen	-685	-685
Boekwaarde	185	185

26 Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Installaties	Rollend materieel	Overige bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Stand per 1 januari 2018						
Aanschafprijs	11.384	563	221	3.020	0	15.188
Afschrijvingen	-4.913	-406	-187	-2.387	0	-7.893
Boekwaarde	6.471	157	34	633	0	7.295
Mutaties:						
• Overboeking investeringen	0	0	32	0	0	32
• Investerings	440	724	111	96	0	1.371
• Afschrijvingen	-350	-31	-64	-276	0	-721
• Desinvesteringen	0	0	-77	0	0	-77
• Afschrijvingen op desinvesteringe	0	0	72	0	0	72
	90	693	74	-180	0	677
Stand per 31 december 2018						
Aanschafprijs	11.824	1.287	287	3.116	0	16.514
Afschrijvingen	-5.263	-437	-179	-2.663	0	-8.542
Boekwaarde	6.561	850	108	453	0	7.972

Voor verstrekte zekerheden en andere beperkingen op het eigendom wordt verwezen naar 15. Langlopende schulden.

27 Financiële vaste activa

	Deelnemingen	Totaal	Overige vorderingen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	3.113	30.800	178	34.091
Mutaties:				
• Resultaat deelnemingen	2.928	0	0	2.928
• Ontvangen dividend	0	0	0	0
• Waardeveranderingen	17	0	-12	5
• Latente belastingvordering	0	0	81	81
• Aflossing Langlopende vorderingen	0	-4.500	0	-4.500
Stand per 31 december 2018	6.058	26.300	247	32.605

De onder financiële vaste activa opgenomen deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van De Meerlanden Holding N.V. gehanteerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa is een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd. De latente belastingverplichtingen zijn gewaardeerd tegen contante waarde. Naar verwachting wordt € 0 in 2019 verrekend.

Vorderingen op groepsmissen betreft de financiering van het saldo van de materiële vaste activa en het vermogen van groepsmissen met een looptijd van langer dan 1 jaar. Deze zijn gewaardeerd tegen contante waarde. Met betreffende groepsmissen zijn financieringsovereenkomsten afgesloten.

28 Voorraden

Betreft voorraad dieselolie.

29 Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	4	14
Overige vorderingen en overlopende activa	325	352
Totaal	329	366

De voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen bedraagt € 3. (vorig jaar: € 0). De vorderingen vervallen binnen één jaar.

30 Vorderingen op groepsmaatschappijen

De vorderingen vervallen binnen één jaar. Er is geen voorziening gevormd voor mogelijke oninbaarheid.

31 Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Bankiers en kassen	38	23

De tegoeden op de bankrekeningen staan ter vrije beschikking van de onderneming.

32 Eigen Vermogen

	Geplaatst kapitaal	Agio- reserve	Algemene reserve	Onverdeeld resultaat na belasting	Totaal 2018	Totaal 2017
Stand per 1-1-2018	8.440	1.218	14.866	2.525	27.049	26.140
Mutaties:						
• Ingehouden winst	0	0	1.009	-1.009	0	0
• Uitgekeerd dividend	0	0	0	-1.516	-1.516	-1.616
• Resultaat boekjaar	0	0	0	2.687	2.687	2.525
Saldo mutaties	0	0	1.009	162	1.171	909
Stand per 31-12-2018	8.440	1.218	15.875	2.687	28.220	27.049

33 Voorzieningen

	Stand per 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Stand per 31-12-2018
Voorziening toekomstige jubileum uitkeringen	18	0	-4	14
Totaal	18	0	-4	14

De voorziening wordt berekend voor de toekomstige jubileumuitkeringen voor het personeel dat per 31 december in vaste dienst is. Bij de berekening wordt rekening gehouden met verwachte toekomstige CAO stijgingen. De voorziening betreft de contante waarde van deze toekomstige verplichtingen waarbij een rekenrente van 3% gehanteerd wordt.

Van de voorzieningen is een bedrag van € 14 als langlopend (langer dan één jaar) aan te merken.

34 Langlopende schulden

Voor een toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

35 Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden aan kredietinstellingen	4.991	5.037
Aflossingsverplichtingen leningen	3.139	3.139
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	1.743	829
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.212	1.269
Pensioenen	150	162
Overige schulden en overlopende passiva	319	900
Totaal	11.554	11.336

De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd korter dan één jaar.

36 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en risico's

	Totaal 31-12-2018	< 1 jaar	> 1 jaar < 5 jaar	> 5 jaar
Activa in bestelling	83	83	0	0
Overige verplichtingen	225	150	75	0
Totaal	308	233	75	0

37 Fiscale eenheid

De Meerlanden Holding N.V. vormt tezamen met al haar dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de heffing van omzetbelasting en vennootschapsbelasting. Per 1 januari 2018 is De Meerlanden Circulaire Economie B.V. in de fiscale eenheid gevoegd. Op grond van de standaardvoorwaarden zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

38 Personeelskosten

Het aantal personeelsleden per ultimo 2018 bedraagt 20,2 FTE. Er zijn geen medewerkers werkzaam buiten Nederland.

39 Accountantshonoraria

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen ten laste van het resultaat gebracht:

	2018	2017
Controle van de jaarrekening	75	71
Andere controleopdrachten	3	0
Adviesdiensten op fiscaal gebied	0	0
Andere niet-controlediensten	2	12
Totaal	80	83

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en onafhankelijke accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountants-organisaties).

40 Bezoldiging directie en raad van commissarissen

De statutaire directie wordt gevormd door mevrouw drs. A.H.J.M.F. Kierkels. Mevrouw Kierkels is bestuurder sinds 1 november 2015. De bezoldiging van de bestuurder in het verslagjaar past binnen de kaders van het door de algemene vergadering van aandeelhouders op 3 juli 2015 vastgestelde beloningsbeleid. Met inachtneming van artikel 2:383 lid 1 BW blijft de vermelding bezoldiging bestuurder in de jaarrekening achterwege indien deze herleid kan worden tot een enkele natuurlijk persoon.

De bezoldiging van de leden van de raad van commissarissen bedroeg over 2018 € 89 (2017: € 79). Deze post is in vergelijking met 2017 incidenteel hoger door de instelling van een selectiecommissie ten behoeve van de werving en selectie van een nieuwe commissaris en door reiskosten van een commissaris die ondanks permanente verhuizing naar Frankrijk in functie is gebleven in afwachting van de benoeming van een nieuwe commissaris.

41 Voorstel winstverdeling

Het geconsolideerde resultaat na belastingen over 2018 van De Meerlanden Holding N.V. bedraagt € 2.687.

Met inachtneming van artikel 29 van de statuten van de vennootschap stellen wij voor dit resultaat als volgt te verdelen:

- 1.344 als dividend aan houders van gewone aandelen;
- 1.343 het restant, toe te voegen aan het eigen vermogen.

Deze winstverdeling is nog niet in de jaarrekening verwerkt.

Rijsenhout, 9 mei 2019,

De Raad van Commissarissen
P.G. Peters, voorzitter

Het Bestuur
Drs. A.H.J.M.F. Kierkels

Mr. E.F. van Galen

Drs. B.N.M. Van der Maarel

Drs. W. Schreuder Goedheijt

Mr. J-P Schaaij MBA

Overige gegevens

(bedragen x € 1,-)

Statutaire bepalingen inzake resultaatverdeling conform artikel 29 van de statuten

1. De uitkeerbare winst staat ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering voor uitkering van dividend, reservering of zodanige andere doeleinden binnen het doel van de Vennootschap als die vergadering zal besluiten. Bij de berekening van het winstbedrag dat op elk Aandeel zal worden uitgekeerd komt slechts het bedrag van de verplichte stortingen op het nominale bedrag van de Aandelen in aanmerking.
2. De Vennootschap kan aan Aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen tot ten hoogste het bedrag van de Uitkeerbare Reserves. Bij de berekening van de winstverdeling tellen de Aandelen die de Vennootschap in haar kapitaal houdt niet mede.
3. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de Jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. De Algemene Vergadering kan besluiten tot tussentijdse uitkeringen en/of tot uitkeringen ten laste van een reserve van de Vennootschap.
5. De in dit lid 4 bedoelde besluiten kunnen slechts worden genomen en de Vennootschap mag deze besluiten slechts uitvoeren, indien aan het vereiste van de eerste volzin van lid 2 van dit artikel is voldaan blijkens een tussentijdse vermogensopstelling. Deze vermogensopstelling heeft betrekking op de stand van het vermogen van de Vennootschap op ten vroegste de eerste dag van de derde maand voor de maand waarin het geoorloofd is. De vermogensopstelling wordt opgemaakt met inachtneming van in het maatschappelijke verkeer als aanvaardbaar beschouwde waarderingsmethoden. In de vermogensopstelling worden de krachtens de wet of de statuten te reserveren bedragen opgenomen. De vermogensopstelling wordt ondertekend door de bestuurders; ontbreekt de handtekening van één of meer van hen, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt. De Vennootschap legt de vermogensopstelling ten kantore van het handelsregister neer binnen acht dagen na de dag waarop het besluit tot uitkering wordt bekend gemaakt.
6. Tenzij de Algemene Vergadering een ander tijdstip vaststelt zijn dividenden onmiddellijk betaalbaar na vaststelling.
7. De vordering tot uitbetaling van dividend verjaart door verloop van vijf jaren.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van De Meerlanden Holding N.V.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van De Meerlanden Holding N.V. te Rijsenhout gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

WIJ CONTROLEERDEN

De jaarrekening bestaande uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

ONS OORDEEL

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van De Meerlanden Holding N.V. op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van De Meerlanden Holding N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.150.000. De materialiteit is berekend op basis van een benchmark met betrekking tot de opbrengsten (1,65% van de verantwoorde opbrengsten). Wij beschouwen dit als één van de belangrijkste overwegingen voor de gebruiker van de jaarrekening om de financiële prestaties van de /groep te beoordelen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 58.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

De Meerlanden Holding N.V. staat aan het hoofd van een groep van vennootschappen. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van De Meerlanden Holding N.V.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante onderdelen. Wij beschouwen een onderdeel als significant als deze:

- individueel financieel significant is voor de groep; of
- op grond van de bijzondere aard of omstandigheden waarschijnlijk significante risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten van de groep heeft.

In dat kader hebben wij:

- bij de onderdelen De Meerlanden Holding N.V., De Meerlanden Afvalinzameling en Reiniging B.V., De Meerlanden Infrabeheer B.V. en De Meerlanden Bedrijfsafval B.V. zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd;
- bij andere onderdelen beoordelingswerkzaamheden of specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controleinformatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

OPBRENGSTVERANTWOORDING

De netto omzet is opgebouwd uit verschillende opbrengststromen waarbij de volgende opbrengsten als kernpunt zijn aangemerkt:

- omzet gemeenten
- omzet bedrijven
- omzet VAB

De omzet is nader toegelicht in noot 18 in de jaarrekening.

Op basis van de risico-inschatting beschouwen wij de volledigheid van deze opbrengsten als kernpunt in onze controle gezien het veronderstelde frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording.

ONZE CONTROLEAANPAK

Wij hebben de opzet en het bestaan van de interne beheersingsmaatregelen getoetst en naar aanleiding hiervan additionele gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de verantwoording van de omzet.

De omzet gemeenten hebben wij gecontroleerd aan de hand van een cijferanalyse op de geautoriseerde voorcalculatie en de nacalculatie, backtesting op de eindafrekeningen 2017 en de rondrekening van de afvalbalans.

De omzet bedrijven hebben wij gecontroleerd aan de hand van een deelwaarneming op de containerledigingen, controle op de periodiciteit en een totaal aansluiting tussen Afvalris (operationeel systeem) en SAP (financieel systeem).

De omzet VAB hebben wij gecontroleerd door een aansluiting te maken met de exploitatie overeenkomst en door vast te stellen dat de afvalverwerkingskosten aansluiten op de verantwoorde opbrengsten.

Ten slotte hebben wij de gehanteerde grondslagen voor de opbrengstverantwoording in de jaarrekening en de hierbij behorende toelichtingen getoetst aan de hand van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

BETROUWBAARHEID EN CONTINUÏTEIT VAN DE GEAUTOMATISEERDE GEGEVENSVERWERKING

De Meerlanden Holding N.V. is in belangrijke mate afhankelijk van de IT-infrastructuur voor de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten. Vanwege het belang van de IT infrastructuur op de operaties van De Meerlanden holding N.V. is dit een kernpunt voor onze controle.

ONZE CONTROLEAANPAK

Wij hebben gespecialiseerde IT-auditors opgenomen in ons controleteam. Onze werkzaamheden bestonden uit de beoordeling van de ontwikkelingen in de IT-infrastructuur en het testen van de voor onze controle relevante interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot IT-systemen en -processen, zoals de betrouwbaarheid en continuïteit rondom SAP, Afvalris, Groenvision en de betaalorganisatie.

Wij hebben middels het uitvoeren van journaal testing gecontroleerd of er sprake is geweest van ongeautoriseerde handelingen in het financiële pakket door mede te beoordelen welke functionaris een handeling in het systeem heeft verricht.

Wij hebben de grootboek-dagboekmatrix beoordeeld of er sprake is geweest van ongebruikelijke transacties in het financiële pakket.

Wij hebben specifieke werkzaamheden verricht om de betrouwbaarheid van het gebruikte lijstwerk gedurende de controle te waarborgen.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van commissarissen;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door de raad van commissarissen op 11 december 2015 benoemd als accountant van De Meerlanden Holding N.V. vanaf de controle van het boekjaar 2016 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit::

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controleinformatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 17 mei 2019

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

H.C.J. Bot RA

Meerlanden
afval | openbare ruimte | bio-energie

“

Ik werk aan het riool, zorg voor onderhoud en los meldingen van inwoners op. Na een kort uitstapje bij een andere werkgever werk ik weer voor Meerlanden, want ik miste toch de samenwerking en de leuke sfeer. Het gras is niet altijd groener bij de burens!

Stef Dofferhof, servicemedewerker en chauffeur, team Lisse

”

A photograph of a blue recycling bin overflowing with plastic bottles and other waste. The bin is tilted, and the contents are spilling out. A yellow banner is overlaid on the top left corner of the image, containing the text '8. Bijlagen'.

8. Bijlagen

8.1 GRI-tabel

1. Organisatieprofiel		
102-1	Naam van de organisatie	De Meerlanden Holding N.V.
102-2	Activiteiten, merken, producten, diensten.	2. Profiel (p. 4) 5.1 Dienstverlening (p. 30)
102-3	Locatie van het hoofdkantoor	Het hoofdkantoor van Meerlanden is gevestigd aan de Aarbergerweg 41, 1435 CA, in Rijsenhout.
102-4	Aantal landen waar de onderneming opereert	Nederland
102-5	Juridische vorm of aandeelhouderschap	2. Profiel (p. 4) 6.2 Governance (p. 66)
102-6	Markten waarin de organisatie actief is	2. Profiel (p. 4) 5.1 Dienstverlening (p. 30)
102-7	Schaal van de organisatie	3. Kerncijfers (p. 8)
	i. Totaal aantal werknemers	2. Profiel (p. 4)
	ii. Totaal aantal vestigingen	2. Profiel (p. 4)
	iii. Netto-inkomsten	5.3 Financiële resultaten (p. 57)
	iv. Totaal vermogen	3. Kerncijfers (p. 8)
	v. Aantal geleverde producten/diensten	2. Profiel (p. 4)
102-8	Informatie over de medewerkers	5.2.4 Personeel (p. 49)
102-9	Leveranciersketen	5.2.7 Toeleveranciers en inkoop (p. 54) 5.2.8 Energiegebruik (p. 55)
102-10	Significante veranderingen in de organisatiestructuur of leveranciersketen	Er waren geen significante veranderingen in de organisatiestructuur en de leveranciersketen.
102-11	Voorzorgsprincipe of -benadering	4.1 Strategie (p. 14)
102-12	Externe initiatieven	VANG Grondstoffenakkoord Transitieagenda (5.1.1 Afval en grondstoffenbeheer, p. 30) SDG's (4.2 Waarde toevoegen, p. 18) Landelijke compostdag Dag van de Moestuin Regionaal Sorteercentrum Schiphol Certificeringen (8.4 Certificaten, p. 125) GRI; IIRC (8.6 Over dit verslag, p. 127)
102-13	Lidmaatschappen	NVRD De Groene Zaak MVO Nederland De Normaalste Zaak Midwaste (8.2 Stakeholderlijst, p. 122)
2. Strategie		
102-14	Toelichting van hoogste functionaris	Voorwoord (p. 3)
3. Ethiek en integriteit		
102-16	Waarden, normen, principes of gedragsnormen	6.3 Compliance, Integriteit & waarden (p. 71)
4. Governance		
102-18	Governance structuur	6.2 Governance (p. 66)
5. Stakeholderbetrokkenheid		
102-40	Lijst met stakeholders	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 23) 8.2 Stakeholderlijst (p. 122)

8.1 GRI-tabel

102-41	Collectieve arbeidsovereenkomst	CAO Grondstoffen, Energie en Omgeving www.wenb.nl
102-42	Identificatie en selectie van stakeholders	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 26) 8.2 Stakeholderlijst (p. 122)
102-43	Stakeholderbetrokkenheid	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 26)
102-44	Belangrijkste issues stakeholders	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 26)

6. Verslaglegging

102-45	Deelneming in de geconsolideerde jaarrekening	Werkmaatschappijen (p. 7)
102-46	Bepalen van inhoud en afbakening verslag	Voor de verslaglegging conform GRI Standards zijn we gestart met een analyse naar de benodigde informatie. Voor het verzamelen van de informatie hebben we per rapportage-item 'contenteigenaren' geïdentificeerd en uitgenodigd voor informatie-aanlevering. Deze en aanvullende informatie over het verslagjaar is schriftelijk en mondeling aangeleverd en verwerkt in een conceptjaarverslag. Na controles op juistheid en volledigheid is de definitieve versie door het bestuur, als eindverantwoordelijke voor de duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag 2018, vastgesteld en goedgekeurd.
102-47	Lijst van materiële onderwerpen	Materialiteitsmatrix (p. 24)
102-48	Gewijzigde informatie	Er hebben geen herformuleringen plaatsgevonden van eerder verstrekte informatie.
102-49	Veranderingen in de rapportage	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 23) De materiële onderwerpen zijn veranderd ten opzichte van vorig jaar. De afbakening van het verslag is onveranderd gebleven (zie bij 102-46).
102-50	Rapportageperiode	Het jaarverslag van Meerlanden gaat over het boekjaar 2018, dat liep van 1-1-2018 tot en met 31-12-2018.
102-51	Datum van het meest recente vorige verslag	25 juni 2018
102-52	Rapportagecyclus	Jaarlijks
102-53	Contactpunt voor meer informatie over het jaarverslag	info@meerlanden.nl
102-54	Rapportage in overeenstemming met GRI Standards	8.6 Over dit verslag (p. 127)
102-55	GRI Tabel	8.1 GRI-tabel (p. 120)
102-56	Externe assurance	8.6 Over dit verslag (p. 127)
Materieel onderwerp: excellente dienstverlening		
GRI 103: Management Approach	GRI 103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 23)
	GRI 103-2 Managementbenadering	4.1 Strategie (p. 15) 4.2 Waarde toevoegen (p. 18)
	GRI 103-3 Evaluatie van de managementbenadering	5.1 Dienstverlening (p. 30)

8.1 GRI-tabel

Materieel onderwerp: hergebruik & recycling

GRI 103: Management Approach	GRI 103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 23)
	GRI 103-2 Managementbenadering	4.1 Strategie (p. 15) 4.2 Waarde toevoegen (p. 18)
	GRI 103-3 Evaluatie van de managementbenadering	5.1 Dienstverlening (p. 30)

Materieel onderwerp: ketensamenwerking

GRI 103: Management Approach	GRI 103-1 Toelichting op de materialiteit en afbakening	4.3 Stakeholderbetrokkenheid (p. 23)
	GRI 103-2 Managementbenadering	5.2.7 Toeleveranciers en inkoop (p. 54)
	GRI 103-3 Evaluatie van de managementbenadering	5.2.7 Toeleveranciers en inkoop (p. 54)

8.2 Stakeholderlijst

Onze stakeholders zijn in belangrijke mate gekoppeld aan de regio waarin wij actief zijn en zijn uiteraard niet beperkt tot onze aandeelhouders en klanten. Hieronder brengen we onze belangrijkste stakeholders in kaart.

Aandeelhoudende gemeenten: Naast eigenaar van Meerlanden zijn deze gemeenten ook onze belangrijkste klanten. Wij ontzorgen en ondersteunen de gemeenten bij de advisering, formulering en realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen en uitvoering van (publieke) taken op het gebied van afval en/of beheer van de openbare ruimte. Duurzaam, efficiënt, maatschappelijk verantwoord en hoogwaardige kwaliteit zijn daarbij de uitgangspunten. Deze gemeenten hebben belang bij continuïteit van Meerlanden, transparantie over tarieven en een goed dividend als beloning voor het geïnvesteerd vermogen.

Niet-aandeelhoudende klantgemeenten: Als opdrachtgever willen zij kwalitatief hoogwaardige dienstverlening tegen marktconforme tarieven.

Bedrijven & instellingen: Deze partijen hebben net als publieke opdrachtgevers behoefte aan kwalitatief hoogwaardige dienstverlening tegen marktconforme tarieven, advies en uitvoering van adequate afvalinzameling en -verwerking. Bedrijven willen graag inzicht in nut, noodzaak en resultaat van gescheiden afvalinzameling.

Medewerkers: Zij zijn het belangrijkste kapitaal van onze organisatie; veilig werken staat voorop. Onze medewerkers willen graag werk dat interessant is en ertoe doet met een passende waardering en beloning.

Raad van commissarissen: De commissarissen houden toezicht op het bestuur en op de algemene gang van zaken van Meerlanden, zij zijn werkgever van de bestuurder en staan de bestuurder met raad ter zijde. De raad van commissarissen oefent zijn taken uit in het belang van de onderneming. Continuïteit en compliance staan daarbij centraal.

Financiers: De banken verschaffen ons vreemd vermogen ten behoeve van onze bedrijfsactiviteiten en investeringen. Zij hebben belang bij het tijdig en volledig nakomen van financieringsafspraken en bij continuïteit van de onderneming.

Omwonenden: Onze activiteiten worden gereguleerd door milieu wet- en regelgeving. Omwonenden hebben er belang bij dat wij handelen conform de milieuvorschriften, en dat eventuele hinder beperkt blijft en zij als goede burens geïnformeerd worden over ontwikkelingen en plannen.

Bewoners: Wij zijn actief in het leefgebied van bewoners. Zij ervaren of ons werk tijdig en volledig is uitgevoerd en hebben belang bij een schone, veilige en verzorgde leefomgeving tegen zo laag mogelijke lokale heffingen. Bewoners vormen de onmisbare schakel in het realiseren van de circulaire economie en de daarbij behorende afvalscheidingsdoelstellingen.

Bevoegd gezag: Bestuursorganen van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland en van gemeenten en waterschappen in ons verzorgingsgebied zijn bevoegd gezag inzake de (milieu) wet- en regelgeving die voor ons geldt. Het bevoegd gezag ziet erop toe dat wij conform de toepasselijke wet- en regelgeving handelen.

Brancheorganisaties: Wij zijn aangesloten bij de Nederlandse Vereniging voor Afval en Reinigingsmanagement (NVRD). Deze organisatie richt zich vooral op gemeenten, afval en beheer en de openbare ruimte. Ook zijn wij aangesloten bij Vereniging Afvalbedrijven (VA). De VA behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van bedrijven die actief zijn in de totale afvalketen. Wij hebben bovendien verschillende MVO-partnerships waaronder De Groene zaak, MVO Nederland en De Normaalste zaak.

Coöperaties: Wij zijn lid van Midwaste. Dit is een coöperatieve vereniging voor afvalmanagement waarin de leden gezamenlijk koers bepalen, optrekken in projecten en kennis uitwisselen. Midwaste coördineert, initieert en ontwikkelt projecten, diensten en producten die het samenwerken en ondernemen effectiever en efficiënter maken. Door schaalvoordeel sluiten de leden gezamenlijk betere contracten af; bijvoorbeeld op het terrein van inkoop van materieel en afvalverwerking.

Samenwerkings- en ketenpartners: Met onze samenwerkings- en ketenpartners wisselen we kennis uit. We raadplegen elkaar over ontwikkelingen, actualiteiten en veranderende wetgeving in de afval- en grondstoffenbranche. Zo leveren wij gezamenlijk een bijdrage aan een regionale, circulaire economie. Delta Development, Park 2020 en Schiphol Trade park, C-Beta en Metropool Regio Amsterdam zijn voorbeelden van samenwerkings- en ketenpartners.

Leveranciers en aannemers: Leveranciers en aannemers willen graag met ons werken omdat wij financieel gezond zijn en regionaal opereren met een daarop afgestemde bedrijfsomvang. Deze businesspartners willen overeenkomsten sluiten en continueren op basis van een marktconform prijsniveau en goede betalingscondities. Deze partijen ondernemen duurzaam en inclusief.

Kennispartners: Voorbeelden hiervan zijn het Energieonderzoek Centrum Nederland, de TU Delft, de Universiteit Wageningen, de universiteit van Münster en de Hanzehogeschool Groningen. Meerlanden en kennisinstellingen kunnen van elkaar leren, gezamenlijk resultaatgericht onderzoek doen en innoveren. Zij versterken en ondersteunen elkaar in het toekomstgericht denken waardoor maatschappelijk een bijdrage geleverd kan worden aan het duurzaamheidsdenken en -doen.

Sociale werkbedrijven en -organisaties: Met deze bedrijven en organisaties werken we samen op operationeel gebied. Voorbeelden van deze businesspartners zijn: AM Match, Paswerk/Pasmatch, De Maregroep en Pantar. Samen met deze partners bieden wij werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en krijgen zij zinvol en passend werk, waardoor zij volwaardig kunnen meedraaien in de maatschappij.

Afval- en grondstofverwerkers en recyclebedrijven: Door onze bedrijfsactiviteiten beschikken wij over diverse afval- en grondstoffen en halffabricaten die (her)gebruikt kunnen worden door andere bedrijven. Deze businesspartners zijn geïnteresseerd in deze stromen indien de condities marktconform zijn, de kwaliteit en/of kwantiteit voldoende verzekerd is en er sprake is van gelijkmatigheid in aanvoer.

Scholen: De jong(st)e generatie kunnen we leren hoe wij op een duurzame manier met onze omgeving kunnen omgaan en wat iedereen daaraan zelf kan bijdragen. Wij helpen vanuit de praktijk; zichtbaar en tastbaar maken wat nodig is voor een duurzame leefomgeving en uitleggen waarom.

Media en pers: Bewoners, bedrijven, instellingen en andere stakeholders hebben er recht op geïnformeerd te worden en te blijven over ons milieu in de meest brede zin van het woord. De media en pers vervullen deze functie en hebben er belang bij dat wij relevante informatie tijdig en volledig ontsluiten.

8.3 Toelichting op de materialiteitsmatrix

Met de materialiteitsanalyse selecteren we de onderwerpen die relevant zijn voor onze stakeholders en waarop wij als bedrijf impact hebben. Zo bepalen we de inhoud en reikwijdte van het verslag.

Dit jaar hebben wij een uitgebreide analyse gedaan. De eerste stap bestond uit het opstellen van een lijst met maatschappelijke onderwerpen die relevant zijn voor Meerlanden. Hiervoor zijn verschillende bronnen, zowel intern als extern, geraadpleegd om een breed beeld te krijgen van de mogelijke onderwerpen. Vervolgens is deze lijst teruggebracht naar onderwerpen waar Meerlanden invloed op uit kan oefenen. Ook zijn de materiële onderwerpen van 2017 meegenomen. Uiteindelijk is een lijst van 22 onderwerpen opgesteld.

Om mate van impact van Meerlanden te bepalen, heeft intern een stemsessie plaatsgevonden waarbij directie en management gevraagd is de 22 onderwerpen te prioriteren. Om de relevantie voor belanghebbenden te bepalen is een desktop analyse uitgevoerd, waarbij documentatie van verschillende stakeholderdialogen en contactmomenten is beoordeeld. De interne en externe scores zijn gecombineerd tot een materialiteitsmatrix zoals deze staat weergegeven op bladzijde 24/25, waarbij de x-as de interne prioritering weergeeft en de y-as de externe prioritering. De matrix is beoordeeld en goedgekeurd door de directie en het managementteam van Meerlanden.

De thema's in deze matrix komen inhoudelijk overeen met de thema's uit 2017. Wel zijn een aantal nieuwe thema's toegevoegd, zoals 'activiteiten private markt', 'educatie rondom afvalscheiding/recycling' en 'beheer en onderhoud openbare ruimte'. Een aantal bestaande onderwerpen is op een ander abstractieniveau herbenoemd. Dit betreffen onder andere 'Circulaire, biobased producten' (omvat de oude onderwerpen Zero Waste, biobased economie en circulaire economie) en 'Energie en warmte uit afval' (omvat uitstoot CO₂ en energietransitie).

Zoals zichtbaar in de legenda van de matrix, zijn de verschillende thema's zijn gekoppeld aan de overkoepelende strategische pijlers, aangevuld met de pijler 'interne bedrijfsvoering'. Alle 22 thema's hebben een mate van strategische relevantie en komen daarom terug in dit jaarverslag. Over onderwerpen die zowel intern als extern als hoog materieel zijn beoordeeld, rapporteren we uitgebreid, en onderwerpen die minder materieel zijn komen korter aan bod. In het hoofdstuk Strategie beschrijven we hoe we de managementaanpak per strategische pijler en daarbij behorende materiele thema's. In het Verslag van het bestuur gaan we in op de resultaten.

8.4 Certificaten

Procedure / norm: ISO 9001:2015 (Kwaliteit)

ISO 9001 is de internationale norm voor kwaliteitsmanagementsystemen. Met een ISO 9001 certificering laat een organisatie zien dat het voldoet aan internationale eisen op gebied van kwaliteitsmanagement.

Procedure / norm: ISO 14001:2015 (Duurzaamheid)

ISO 14001 is de internationale standaard voor milieumanagement. In deze standaard staat beschreven hoe we procesmatig milieu risico's kunt beheersen en indien mogelijk voorkomen.

Procedure / norm: CO₂-Prestatieladder, niveau 3 (Duurzaamheid)

Instrument dat wordt gebruikt als CO₂ managementsysteem en aanbestedingsinstrument ter reductie van CO₂ en kosten.

Procedure / norm: VCA (Veiligheid)**

Minimumeisen uit verschillende wet- en regelgeving voor beheersing van veiligheid en gezondheid.

Procedure / norm: Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO), niveau 3 (Duurzaamheid)

PSO is wetenschappelijk onderbouwd erkende norm voor inclusief ondernemerschap en inclusieve werkgevers.

Procedure / norm: WEEELABEX (Duurzaamheid)

Deze standaard beschrijft de procedures voor recycling, bewerking en verwerking van afgedankte elektrische apparaten en elektronische apparatuur.

Procedure / norm: Better Biomass - NTA8080 (productie van duurzaam biogas)

Biobrandstoffen moeten voldoen aan Europees wettelijke duurzaamheidseisen zoals vastgelegd in de 'Richtlijn hernieuwbare energie'.

Procedure / norm: BRL Keurcompost (Veiligheid)

In de zogeheten 'Beoordelingsrichtlijn Keurcompost' zijn de kwaliteitseisen voor de samenstelling van Keurcompost opgenomen.

Procedure / norm: ATEX 153 (Veiligheid)

ATEX153 (voorheen de ATEX 137) is een wettelijke verplichting voor alle plaatsen waar ontploffingsgevaar kan heersen.

Procedure / norm: 100%Kringloop (Duurzaamheid)

Dit keurmerk garandeert dat de kringloopwinkel een sociale onderneming is, professioneel georganiseerd is en verantwoordelijk omgaat met mens en milieu (w.o. hergebruik van goederen).

Procedure / norm: BRL K14020 Pompen en gemalen (Veiligheid)

Beoordelingsrichtlijn voor kwaliteit gestuurd onderhoud aan pompen en gemalen.

Procedure / norm: BRL K10014 Riolen, putten, kolken (Veiligheid)

Deze beoordelingsrichtlijn heeft betrekking op het voor kwaliteit gestuurd onderhoud reinigen van riolen, putten en kolken.

8.5 Begrippenlijst

100%Kringloop: keurmerk voor kringloopwinkels.

AEEA: Afgedankte elektrische en elektronische apparaten.

ATEX 153: wettelijke verplichting voor alle plaatsen waar ontploffingsgevaar kan heersen.

Better Biomass: duurzaamheidseisen voor biobrandstof.

BHV-organisatie: Hulp die wordt verleend bij ongewenste gebeurtenissen in een organisatie, die de veiligheid en/of gezondheid van de werknemers en andere aanwezigen bedreigen (zoals brand en ongevallen).

BRL K14020: Beoordelingsrichtlijn voor kwaliteit gestuurd onderhoud aan pompen en gemalen.

BRL K10014: Beoordelingsrichtlijn voor kwaliteit gestuurd onderhoud reinigen van riolen, putten en kolken.

CO₂: Koolstofdioxide, broeikasgas.

CO₂-Prestatieladder: Instrument voor CO₂ managementsysteem en aanbestedingsinstrument ter reductie van CO₂ en kosten.

BRL Keurcompost: Beoordelingsrichtlijn keurcompost.

DVO: Dienstverleningsovereenkomst.

Debt Service Coverage Ratio: De verhouding tussen EBITDA en het totaal van rente, aflossingen op langlopende schulden en het in het verslagjaar betaalde dividend.

EBITDA: Operationeel resultaat voor aftrek van: rente, belastingen en afschrijvingen.

FTE: Fulltime-equivalent. Het is een rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt.

GFT: Groente-, fruit- en tuinafval.

GFTE: Groente-, fruit- en tuinafval en etensresten.

GRI: Het Global Reporting Initiative (GRI) is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt.

IF-rate of IF-factor: Injury Frequency. Het aantal ongevallen met verzuim per 1.000.000 gewerkte (man)uren, uitgedrukt als ongevallenfrequentie-index.

ISO 9001: Internationale norm voor kwaliteitsmanagementsystemen.

ISO 14001: Internationaal geaccepteerde standaard met eisen voor een milieumanagementsysteem.

PSO-30+ norm: Keurmerk voor sociaal ondernemen.

KAM: Kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu.

Net Senior Debt Ratio: De verhouding tussen de netto rentedragende schuld (inclusief dividend) en de EBITDA.

NTA8080: Duurzaamheidscertificering Biomassa.

NVRD: Vereniging voor afval- en reinigingsmanagement.

PMD: Plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankkartons.

SDE-subsidie: Stimulering duurzame-energieproductie (subsidieregeling van de overheid).

Solvabiliteit: Als norm voor de solvabiliteitsratio wordt het percentage eigen vermogen respectievelijk garantievermogen ten opzichte van de totale activa gehanteerd.

VANG: Van Afval naar Grondstof.

VCA: Veiligheid, gezondheid en milieu checklist aannemers.

WEELABEX: Standaard die procedures beschrijft voor recycling, bewerking en verwerking van afgedankte elektrische apparaten en elektronische apparatuur.

8.6 Over dit verslag

De Meerlanden Holding N.V. doet jaarlijks extern verslag van zijn activiteiten en deelnemingen middels een jaarverslag. Het jaarverslag wordt gepubliceerd op de website van Meerlanden en is in een gedrukte versie beschikbaar. Het voorgaande jaarverslag had betrekking op het kalenderjaar 2017 en is op 25 juni 2018 gepubliceerd. Met dit jaarverslag wordt gerapporteerd over het kalenderjaar 2018. Dit jaarverslag bestaat uit een bestuursverslag, de jaarrekening en het verslag van de raad van commissarissen. Het jaarverslag is zoveel mogelijk opgesteld volgens de Global Reporting Initiative (GRI) Standards: Core optie. Ook passen wij de principes van Integrated Reporting van de International Integrated Reporting Council (IIRC) toe.

Wij rapporteren geïntegreerd aan de hand van materiele thema's en Key Performance Indicators (KPI's) die voortvloeien uit onze strategie. Deze KPI's betreffen prestaties in onze keten en in onze eigen bedrijfsvoering en zijn terug te vinden op bladzijden 10, 12 en 13. Deze niet-financiële gegevens zijn niet extern geverifieerd.

Vragen, suggesties of opmerkingen ten aanzien van dit jaarverslag kunt u richten aan info@meerlanden.nl.

Aarbergerweg 41
1435 CA Rijsenhout

Postbus 391
1430 AJ Aalsmeer

Telefoon 0297 - 38 17 77
Telefax 0297 - 38 17 78

Internet www.meerlanden.nl
Email info@meerlanden.nl